

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

Innkalling

Utvalg: Formannskapet
Møtedato: 15.10.2014
Møtested: Kommunestyresalen, Rådhuset
Møtetid: 10:00

Ved eventuelt forfall, er representantene selv ansvarlig for å innkalle vara.

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Møtet starter med budsjett 2015 – orientering/arbeidsmøte tekniske tjenester. Til denne delen inviteres også medlemmer av utvalg for plan og samferdsel, og utvalg for miljø og næring.

Etter arbeidsmøtet, settes formannskapsmøte for behandling av sakene på listen.

Kirkenes, 08.10.2014

Hansen, Cecilie
ordfører

SAKSLISTE:

Saksnr.:	Sakstittel:	Arkivsak ID:	
051/2014	ØKONOMIRAPPORTERING 2. TERTIAL 2014 Saksordfører: Stian Celius, smcelius@gmail.com , tlf. 97630612	14/2179	
052/2014	KOMMUNEPLAN 2014-2026 - SLUTTBEHANDLING AV SAMFUNNSDELEN Saksordfører: Bror Sundstrøm, brsundstrom@alten.no , tlf. 40036949	13/263	
053/2014	TV AKSJONEN 2014 - KIRKENS NØDHJELP - TILSKUDD FRA SØR-VARANGER KOMMUNE Saksordfører: Agnar Jensen, horselshjelperen@gmail.com , tlf. 45000019	14/1400	
054/2014	KOMMUNEREFORMEN - FRAMTIDENS KOMMUNESTRUKTUR Saksordfører: Lena Norum Bergeng, noruberg@online.no , tlf. 47977054	14/2147	
055/2014	BOLIGER TIL FLYKTNINGER SOM BOSETTES I SØR-VARANGER (SAKEN ETTERSENDES) Saksordfører: Aksel Emanuelsen, ema-aks@online.no , tlf. 91357465	14/2121	

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Fremstad, Inger B. Enhetsleder: Fremstad, Inger B., tlf. 78 97 75 54	Dato: 15.09.2014 00:00
Arkivkode: K1 - 210	Arkivsaksnr.: 14/2179
Saksordfører:	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Formannskapet	051/2014	15.10.2014
Kommunestyret	075/2014	29.10.2014

ØKONOMIRAPPORTERING 2. TERTIAL 2014

Vedlagte dokumenter:

Rapport fra enhetene

Kort sammendrag:

Kommunen praktiserer økonomistyring på enhetsnivå hvor vedtatt budsjett er på netto driftsnivå pr. enhet. 2.tertialsrapport er status pr 31.august 2014.

For 2014 har kommunestyret vedtatt et driftsbudsjett i balanse, men uten avsetninger til disposisjonsfond. Det er budsjettert med et netto driftsresultat på kr. - 541.000,-, altså et negativt netto driftsresultat. Negativt netto driftsresultat er budsjettert dekket ved bruk av bundne fond.

Budsjettet for 2014 er periodisert for å bedre økonomistyringen. Periodiseringen er gjort ut fra forbruk pr måned, altså opprinnelig budsjett fordelt utover året. Driftsutgifter og -inntekter

vil for de fleste enhetene svinge i løpet av året og netto forbruk variere fra periode til periode.

Tertialrapporten skal gi en kort redegjørelse for den økonomiske situasjonen til enhetene og for kommunen som helhet. Enhetslederne har analysert den økonomiske situasjonen i egne enheter samtidig som rådmannen har foretatt en overordnet analyse.

I saksfremlegget gis det også en redegjørelse over vedtatte innsparingstiltak som ikke var gjennomført ved rapporteringen 1. tertial 2014.

Faktiske opplysninger:

I økonomirapporteringen 1. tertial ble det redegjort for alle innarbeidede tiltak og status for hvert enkelt. I denne rapporteringen gis det en kort redegjørelse for de tiltakene som ikke var ferdigstilt i sin helhet ved utgangen av april.

Tiltak 16 Redusert tilbud Kompetansesenteret.

Kirkenes kompetansesenter har i løpet av august gjennomført kommunestyrets budsjettvedtak om kutt av to stillinger knyttet til ikke lovpålagte oppgaver. Kuttet er trinnvis effektivert, og gir full innsparing fra 01.10. 2014 og videre i 2015.

Tiltak 28 Reduksjon innenfor omsorgstjenestene

Det ble i budsjettet for 2014 vedtatt innsparing på 6 mill. kroner innenfor omsorgstjenestene, det gjenstår fortsatt tiltak for kr 760 000 som foreløpig er kuttet i hjemmebasert omsorg.

Ved hjemmebasert omsorg er det innarbeidet en nettobesparelse på kjøp av tjenester fra private med 1,0 mill. kroner. Dette tiltaket lot seg ikke gjennomføre like raskt som planlagt, men vil bli gjennomført i løpet av året. Effekt av tiltaket vil først kunne hentes ut ved utgangen av året og en vil dermed ikke klare å oppnå besparelsen i 2014.

Ved TFF er det innarbeidet 4 tiltak med en samlet besparelse på i overkant av 1,7 mill. kroner. 3 tiltak har foreløpig blitt iverksatt; Lederstilling ved Villa aktiv holdes nå vakant i forbindelse med permisjon, miljøterapeut- og helsefagarbeider stilling holdes også vakant og dagtilbud ble iverksatt 1/9-14. Botilbud for eldre utredes og iverksettes så snart det er tilrådelig.

Ved Wesselborgen er det innarbeidet og gjennomført besparelser for kr 2 165 000.

Det er lagt ned en avdelingslederstilling med virkning fra februar og 50 % stilling holdes vakant. Samtidig ble nedleggingen av avdeling B realisert tre måneder tidligere enn budsjettert.

Barne- og familieenheten bidrar med samlet besparelse på kr 355 000. Dette er gjort ved generell reduksjon på lønnsutgiftene i avdelingene. Ved budsjettregulering mellom avdelingene vil besparelsen oppnås i 2014.

Tiltak 38 Kommunalsjef helse og omsorg

Kommunalsjef for helse og omsorg er ansatt fra 01.09.2014.

Tiltak 38 Internasjonalt arbeid

Det er tilsatt internasjonal rådgiver i 50% stilling fra 01.08.2014.

Tiltak 32 Ny brannordning alternativ 2.

Ny brannordning blir gjennomført fra 15. september, det har ikke vært praktisk mulig å innføre brannordningen tidligere. Enhet for brann og feievesen har redusert bemanningen med 4 faste stillinger og har økt andel deltidsansatte med 4 stillinger.

Tiltak 46 reduksjon i renteutgifter ved salg av eiendom.

Eiendommer lagt ut for salg:

- Malmklang - Megler har noen interessenter, men har ikke hatt noen nye henvendelser siste månedene.
- Presteboligen (solgt 28.05.14)

Når det gjelder de øvrige eiendommene er disse taksert og det jobbes med å innhente samlet tilbud hos meglere for bistand med salg av disse.

- Hans Veggervsvei 3 og 5 - Tomtegrenser er ikke i henhold til dagens bruk og det jobbes med å fradele tilleggstomt til disse før salg. Dette har tatt noe tid grunnet at Opplysningsvesenets fond som grunneier ikke har svart på henvendelser fra kommunen. Det er nå mottatt et samtykke for å kunne gjennomføre fradeling.
- Lisadellhaugen Barnehage – Det er rekvirert fradeling av tomt til en radiomast som står på eiendommen før salg. Denne vil bli oppmålt senere i høst og eiendommen vil da legges ut for salg.
- Grendehuset Jakobsnes - klar for salg så fort megler er engasjert.
- Gamle legekantoret i Bjørnevattn - klar for salg så fort megler er engasjert.
- Bjørnevattn barnehage – På grunn av tvist om tomtegrenser er det rekvirert jorskiftesak og fradeling og salg avventes til saken er avgjort.

Status per 2.tertial 2014

De fleste enhetene melder at de vil holde seg innenfor vedtatte budsjettammer. Det er imidlertid flere enheter som ved 2.tertial varsler om merforbruk, mens noen få enheter melder at de vil ende på et mindreforbruk ved årets slutt.

Innenfor avdelinger i rådmannens stab melder rådmannen et merforbruk innenfor politisk administrasjon mens det innenfor administrasjonsavdelingen meldes om mindreforbruk som følge av vakante stillinger. Budjett for reisekostnader innenfor politisk administrasjon er styrket med kr. 500.000 ihht. vedtak i kommunestyret i forbindelse med behandlingen av økonomirapportering for 1. tertial.

Personal og administrasjonsavdelingen melder om merforbruk på IT-avdelingen knyttet til drift av kommunens IT-løsninger i størrelsesorden 1 mill kroner. Dette ble også meldt i rapporteringen til 1. tertial.

Økonomiavdelingen meldte ved 1. tertial at det ikke lenger er mulig å utstede papirfakturaer og at dette vil gi et inntektstap på kr. 575.000 for kommunen. Noe av inntektstapet vil bli dekket ved mindreforbruk/merinntekter i avdelingen slik at det ligger an til et merforbruk på kr. 300.000 ved årets slutt.

Plan og utviklingsavdelingen melder om merinntekter på om lag 2,1 mill kroner knyttet til

byggesaksgebyr som følge av en ekstraordinær pågang av saker.

Skolenes budsjett er fordelt etter vedtatt ressursberegningsmodell. Det er første året denne modellen legges til grunn for skolenes budsjett og modellen er under evaluering. Samlet sett vil skolene gå i balanse ved årets slutt, men rådmannen ser likevel at noen av skolene vil ha vansker med å holde seg innenfor budsjetterte driftskostnader, dette gjelder spesielt de store skolene der driftsbudsjettene ble redusert i henhold til ressursberegningsmodellen.

Innenfor lønnsbudsjettet varsler Kirkenes ungdomsskole om merforbruk mens Hesseng flerbrukssenter melder om mindreforbruk. Samlet sett antas det at skolene være i balanse ved årsslutt.

SFO tilbudet i Sør-Varanger driftes svært kostnadseffektivt. I tillegg har det vært færre barn som har benyttet SFO enn det som lå til grunn på budsjetteringstidspunktet. Dette bildet har endret seg etter oppstart av nytt skoleår og det forventes derfor høyere kostnader til SFO i 2. halvår. For å kunne gjøre en bedre vurdering av kostnader til SFO er rektorene i gang med å utarbeide en beregningsmodell som skal gjøre arbeidet med budsjettering av kostnader til SFO enklere og mer forutsigbart. Denne modellen vil også avdekke hvor det kan hentes ut ledige midler.

De nye vedtektene for SFO ble iverksatt fra nytt skoleår. Dette innebærer en lavere inntekt for skolene siden det er innført søskenmoderasjon for familier med barn både i barnehage og SFO. Moderasjonen vil, etter vedtektene, gi lavere brukerbetaling for SFO. Det er ikke gjort endelige beregninger for hvor mye denne inntektssvikten vil utgjøre ved årets slutt.

Totalt antas det at SFO vil gå med et mindreforbruk på om lag 1 mill kroner ved årets slutt. Mindreforbruket forutsetter at det ikke blir store endringer i elevtallene og at beregnet søskenmoderasjon ikke blir høyere enn det som er kjent til nå.

Kirkenes kompetansesenter har i løpet av august gjennomført kommunestyrets budsjettvedtak om kutt av to stillinger knyttet til ikke lovpålagte oppgaver. Det har ikke vært mulig å gjennomføre kuttet med helårsvirkning noe som har medført at kompetansesenteret har et overforbruk av lønnsmidler i forhold til budsjett. Per 2. tertial har avdelingen høyere inntekter enn periodisert budsjett. Dette skyldes en stadig økning i antall innvandrere med rett og plikt til norskopplæring noe som gir høyere inntekter til kommunen, samtidig har kompetansesenteret lavere inntekter knyttet til ikke lovpålagte oppgaver som følge av kutt i stillinger. Det antas at enheten vil gå i balanse ved årets slutt, men det er knyttet usikkerhet til størrelsen på inntektene.

Innenfor Barne- og familieenheten melder PP-tjenesten og Helsestasjon om ledige lønnsmidler på til sammen i underkant av kr 500 000. Barnevernet melder om mulig merforbruk knyttet til tiltak utenfor hjemmet, men det er usikkert hvor mye dette vil utgjøre. Sett under ett ligger det an til at Barne- og familieenheten vil være innenfor budsjetterte rammer ved årets slutt.

NAV-økonomisk sosialhjelp melder fortsatt om ledige midler knyttet til ubesatt stilling 1.halvår, lavere utgifter til kvalifiseringsstønad og merinntekter. Det anslås at enheten vil ha omlag kr 750 000 i ledige midler ved utgangen av året.

Etter 2.tertial er det utbetalt i overkant av 4,9 mill. kroner i bidrag til livsopphold og boutgifter. Dette er omtrent som budsjettert, men samtidig om lag kr 220 000 mindre enn på samme tidspunkt i 2013.

Innenfor pleie og omsorgstjenestene meldes det om samlet budsjettoverskridelse på rundt 11 mill. kroner. Det igangsatt flere tiltak for å imøtekomme vedtatt budsjettkutt, men det er vanskelig å oppnå budsjettmålene, spesielt innenfor hjemmebasert omsorg og TFF. Enkelte tiltak er fortsatt under utredning. Innenfor Hjemmebasert omsorg meldes det om merforbruk i størrelsesorden 6-7 mill. kroner. I tillegg til tidligere rapporterte avvik melder enheten om merkostnader knyttet til bruk av vikarbyrå og vansker med å gjennomføre vedtatte budsjettkutt. Tjenesten for funksjonshemmede melder om budsjettoverskridelse på opp mot 4,0 mill. kroner. Avviket knyttes til økt tjenestebehov hos enkeltbrukere samt at enheten ikke har klart å oppnå effekt av alle besparingstiltakene. Sykehjemmene er fra 1.9.14 organisert som en enhet. Wesselborgen sykehjem varsler om ledige midler, mens Prestøyhjemmet varsler om merforbruk. Prestøyhjemmet har iverksatt tiltak for å imøtekomme vedtatt budsjettkutt, men har hatt brukere med store tjenestebehov som gjør det vanskelig å oppnå budsjettmålene. Sykehjemmene samlet ligger an til et merforbruk på mellom 1 og 2 mill. kroner.

Tekniske tjenester melder om et forventet merforbruk på 1,0 mill. kroner knyttet til brann- og feiveesenet. Merforbruket skyldes at det ikke har vært mulig å få på plass ny brannordning før i september. I tillegg meldes det om merforbruk på om lag kr. 600.000 innenfor renhold.

Når det gjelder skatt og rammetilskudd ser det ut til at kommunen ikke vil oppnå budsjettmålet slik inntekten ligger an pr i dag. Ved en framskrivning av skatteinngangen og med de erfaringstall som ligger til grunn ligger det an til en svikt i de frie inntektene på mellom 4,0 og 5,0 mill.kr. Rammetilskuddet vil bli 1,25 mill.kr lavere enn budsjettet, noe som det ble opplyst om budsjettmøtet i desember. Endringen kom som følge av endrede rammebetingelser for tildeling av rammetilskudd med nytt statsbudsjett ved regjeringskifte.

Kommunen har budsjetterte med en årlig skattevekst på 2,67 % utfra regnskapstall 2013. Foreløpige skattetall viser en vekst på 1,55 %. Dersom denne trenden fortsetter ut året vil kommunen oppleve en svikt i inntektene.

Eiendomsskatten vil bli om lag 2,8 mill.kr høyere enn budsjettet som følge av ny taksering av kraftlinjer. Rådmannen forslår å budsjettregulere inn økt eiendomsskatt til dekning av svikt i skatt og rammetilskudd.

Pensjon ligger an til å bli om lag 1,8 mill kroner dyrere enn budsjettet. Dette skyldes flere forhold. Blant annet er små stillinger innarbeidet i pensjonsordningen fra 2014. Ved budsjetteringen ble det lagt til grunn en økning i pensjonskostnadene som følge av denne regelendringen, men antallet slike stillinger synes å være større en anslått. I tillegg vil årets lønnsoppgjør gi en noe høyere pensjonskostnad enn først antatt.

Det er budsjettert med 15,625 mill kroner i utbytte fra Varanger Kraft. Til nå har kommunen mottatt 12,5 mill. Varanger Kraft har varslet at de vurderer en ytterligere utbetaling i løpet av høsten avhengig av selskapets økonomi. Det knytter seg stor usikkerhet til om kommunen vil oppnå budsjettert inntekt.

Avsatt lønnsreserve for å møte årets lønnsøkning er ikke innarbeidet i virksomhetenes budsjett. Dette vil bli innarbeidet så snart alle lønnsområdene er registrert i lønnsystemet. Avsatt lønnsreserve utgjør 9,3 mill kroner.

Rådmannen har gjort en framskrivning av det totale lønnsregnskapet. Dette gir ofte en indikasjon på hvordan kommunen vil ende opp ved årsslutt da om lag 65 % av driftsutgiftene er lønnsutgifter.

Driftsutgifter	Regnskap pr.sept	Fremskr. okt/des	Fremskr. 2014	Budsjett 2014
10 FAST LØNN	275 370 307	102 041 267	377 411 575	387 809 963
20 LØNN TIL VIKARER	23 752 326	11 194 000	34 946 326	27 514 400
30 LØNN TIL EKSTRAHJELP	3 299 043	982 894	4 281 936	5 407 100
40 OVERTIDSLØNN	5 752 249	1 960 871	7 713 120	6 644 500
50 ANNEN LØNN TREKKPL. GODTGJ.	7 246 571	2 245 824	9 492 396	10 262 900
75 LØNN RENHOLD	10 085 125	3 754 135	13 839 259	12 920 100
80 GODTGJØRELSE FOLKEVALGTE	1 244 084	349 321	1 900 000	1 887 600
	89	5 029 533	1 424 639	6 454 172
TREKKPLIKTIG/OPPG.PLIKTIG, 160 GODTGJØRELSE FOR REISE etc.	1 242 810	264 725	1 507 535	1 554 600
165 ANDRE OPPGAVEPL. GODTGJ.	6 715 754	2 299 034	9 014 788	8 969 200
Lønnsoppgjør lærere, virkning 2014			3 100 000	
Lokalt lønnsoppgjør virkning 2014			2 300 000	
Pensjon (føres ikke fortløpende)	29 661 516		67 000 000	64 981 797
Lønn og pensjon			538 961 108	535 132 860
Syke og svangerskapsrefusjon	18 186 100		26 300 000	21 566 000
Fremskrevet			512 661 100	513 566 860

Fremskrevet lønnsberegning viser at lønnsbudsjettet inkludert syke- og svangerskapsrefusjon vil holde ut året. Det kan fremkomme avvik som rådmannen ikke har kontroll med pr i dag.

Ledige midler:

Administrasjon	-600 000
Plan og utvikling	-2 100 000
SFO	-1 000 000
PP-tjenesten	-200 000
Helsestasjonen	-290 000
NAV	-750 000
Eiendomsskatt	-2 800 000
Sum ledige midler	-7 740 000

Budsjett reguleres slik:

Økonomiavdelingen	300 000
IT	1 000 000
Skatt og rammetilskudd	2 800 000
Hjemmebasert omsorg	2 640 000
Brann og feiervesen	1 000 000
Sum fordelt	7 740 000

Overskridelse som ikke dekkes:

Hjemmebasert omsorg	3 860 000
Tjenesten funksjonshemmede	for 3 800 000
Prestøyhjemmet	1 500 000
Renhold kommunal bygg	600 000
Pensjon	1 800 000
Utbytte fra selskap ?	3 125 000
Sum ikke dekt	14 685 000

Lønnsreserve	-9 300 000
Sum / totalt	5 385 000

Samlet gir de varslede avvikene et merforbruk på i overkant av 5 mill kroner. Rådmannen jobber kontinuerlig med tiltak for å stabilisere den økonomiske situasjonen. Erfaringsmessig ser rådmannen at en del av det varslede merforbruket blir redusert som følge av enhetenes innsats for å nå sine budsjettmål, samtidig som merinntekter erfaringsmessig reduserer underskuddet. Også fremskrevet lønnsregnskap gir en indikasjon på at budsjettmålet oppnås. I tillegg er rådmannen kjent med at det er avsatte midler på fond som skal innarbeides i regnskapet i årsavslutningen. Totalt anser rådmannen det for sannsynlig at kommunens regnskap vil bli gjort opp uten vesentlige overskridelser.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:

Forslag til innstilling:

Kommunestyret tar 2. tertialrapport til etterretning.

Kommunestyret vedtar foreslåtte budsjettregulering. Avsatt lønnsreserve fordeles etter behov til virksomhetene.

Ledige midler:

Administrasjon	-600 000
Plan og utvikling	-2 100 000
SFO	-1 000 000
PP-tjenesten	-200 000
Helsestasjonen	-290 000
NAV	-750 000
Eiendomsskatt	-2 800 000
Sum ledige midler	-7 740 000

Fordeles slik:

Økonomiavdelingen	300 000
IT	1 000 000
Skatt og rammetilskudd	2 800 000
Hjemmebasert omsorg	2 640 000
Brann og feiervesen	1 000 000
Sum fordelt	7 740 000

Bente Larssen
rådmann

- Dette dokumentet er godkjent elektronisk i Sør-Varanger kommune og har derfor ingen signatur. -

ØKONOMIRAPPORTERING FRA ENHETENE

2. TERTIAL 2014

1	Innledning.....	4
2	Avdelinger i rådmannens stab.....	4
2.1.1	1000 Politisk administrasjon	4
2.1.2	1100 Administrasjon.....	4
3	Personal og administrasjonsavdeling	5
3.1.1	1200 Servicekontoret	5
3.1.2	1400 Personalavdelinga	5
3.1.3	1600 IT-avdelingen	5
3.1.4	3100 Flyktningtjenesten	6
3.2	Økonomiavdeling	7
3.2.1	1300 Økonomiavdelinga.....	7
3.2.2	Prosjekt 10220 Omtaksering av eiendomsskatt 2014.....	7
3.3	Plan og utvikling	7
3.3.1	1500 Plan og utvikling	7
4	Barnehagene	8
5	Skolene i Sør-Varanger	9
5.1	Grunnskole	9
5.2	Skole fritidstilbud	10
5.3	Skoleskyss.....	11
6	Kompetansesenteret.....	12
6.1	2400 Felles K.nes komp.senter.....	12
7	Kultur og fritid	12
7.1	2500 Allmenn kultur.....	12
7.2	2700 Sør-Varanger bibliotek	13
8	Barne- og familieenheten.....	13
8.1	2350 PP-tjenesten	13
8.2	2360 Barnevernet.....	14
8.3	3001 Frivillig sentralen	15
8.4	3200 Helsetjenesten.....	15
8.5	3202 Helsestasjon	15
8.6	3203 Fysioterapi	16
8.7	3204 Ergoterapi	16
8.8	3205/3300 Psykisk helsetjeneste og sosialtjenesten	16
9	Kommuneoverlegen	17

9.1	3206 Diagnose, behandling og legevakt.....	17
10	NAV Sør-Varanger.....	17
10.1	3301 NAV – økonomisk sosialhjelp	17
11	Hjemmebasert omsorg.....	19
11.1	3000 Helse- og omsorgsadministrasjon	19
11.2	3500 Hjemmebasert omsorg.....	19
11.3	3501 Bugøynes omsorgssenter	20
12	Tjenesten for funksjonshemmede inkl. Villa Aktiv	21
12.1	3600 Tjenesten for funksjonshemmede	21
13	Prestøyhjemmet og Wesselborgen sykehjem.....	22
13.1	3400 Prestøyhjemmet.....	22
13.2	3700 Wesselborgen sykehjem.....	22
13.3	3701 Kjøkken- pleie og omsorgstjenestene	23
13.4	3703 Dagsenter for demente	23
14	Tekniske tjenester	24
14.1	FDV	24
14.1.1	4000 Teknisk administrasjon	24
14.1.2	4300 Veier, parker og idrettsanlegg.....	24
14.1.3	4600 FDV – Kommunale bygninger	24
14.1.4	4601 Renhold kommunale bygg.....	24
14.2	4800 Brann og feiervesen.....	25
14.3	4200 Vann avløp og renovasjon	25
15	Havnevesenet.....	25
15.1	4900 Sør-Varanger havnevesen	25
16	Finansområdet.....	26
16.1	Frie inntekter	26
16.2	Pensjon	27

1 Innledning

Dette dokumentet er en sammenstilling av 2.tertialsrapportene fra enhetene og avdelingene i kommunen. Sammenstillingen baserer seg utelukkende på de tilbakemeldingene som enhets- og avdelingsledere har sendt til økonomiavdelingen.

Talldelen er utarbeidet av økonomiavdelingen og utelater pensjonsutgifter.

2 Avdelinger i rådmannens stab

2.1.1 1000 Politisk administrasjon

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	1 403 000	885 574	984 233	111
Driftsutgifter	1 681 200	1 142 466	1 080 591	95
Inntekter	-87 000	-58 000	- 41 902	72
Totalt	2 997 200	1 970 040	2 022 922	103

Merkostnader knyttet til lønn til ordfører og varaordførere er budsjettert noe lavere enn fremforhandlet lønn mens det er utbetalt mindre godtgjøring til Ivrige folkevalgte.

I forbindelse med behandling av økonomirapportering 1. tertial vedtok kommunestyret å styrke budsjettet til politisk styring med kr. 500.000 til reiser. Midlene er budsjettregulert per 2. tertial.

Under forutsetning av at aktivitetsnivået innenfor politisk virksomhet opprettholdes på samme nivå ut året ser det ut til avdelingen vil holde seg innenfor vedtatte budsjetttrammer.

2.1.2 1100 Administrasjon

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	3 145 300	1 985 313	1 396 889	70
Driftsutgifter	2 180 700	1 726 453	1 661 506	96
Inntekter	-1 287 000	- 1 139 667	- 277 397	24
Totalt	4 039 000	2 572 099	2 780 998	108

Avdelingen har mindreforbruk på lønn som skyldes at stilling som kommunaljeff for helse har stått vakant fram til august. I tillegg har avdelingen høyere sykkelønsrefusjoner enn budsjettert.

Refusjon fra staten knyttet til Barentsdagene 2014 er ikke inntektsført. Dette gir en mindreinntekt i forhold til budsjett på kr. 845.000 i avdelingens regnskap.

Totalt ligger det an til et mindreforbruk på om lag en kr. 600.000 ved årets slutt. Dette er midler som kan omdisponeres.

3 Personal og administrasjonsavdeling

3.1.1 1200 Servicekontoret

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	3 565 200	2 250 354	2 460 996	109
Driftsutgifter	1 783 900	1 125 799	1 003 951	89
Inntekter	-1 169 000	-779 333	-896 825	115
Totalt	4 180 100	2 596 820	2 568 122	99

Avdelingens økonomi er vurdert per 2. tertial og det ligger an til at en vil kunne holde seg innenfor budsjetterte ramme i 2014.

Regnskapet viser merforbruk på lønnsutgifter som må sees i sammenheng med sykelønnsrefusjon utover budsjett. Avdelingen vil ved årsslutt ha driftsutgifter utover budsjett. Dette skyldes blant annet merforbruk til portoutgifter samt at både Arkivtjenesten og Servicekontoret må skifte ut hver sin multifunksjonsskriver i 2014. Avdelingen har samtidig merinntekter knyttet til gravemeldinger og refusjon fra NAV som foreslås benyttet til å dekke merkostnadene i avdelingen.

Servicekontoret/post/arkiv har per 31.8.2014 sykefravær på 20,2 %. Langtidssykemeldinger utgjør 17,5 % av dette. Ved 2.tertial 2013 hadde avdelingen sykefravær på 15,9 %.

Sykemeldingene er ikke arbeidsrelaterte. Sykemeldte arbeidstakere følges opp med dialogmøter og samtaler.

3.1.2 1400 Personalavdelinga

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	6 602 600	4 167 561	4 372 505	105
Driftsutgifter	5 435 300	4 742 027	5 173 839	109
Inntekter	-777 200	-518 133	-1 012 522	195
Totalt	11 260 700	8 391 455	8 533 822	102

Personalavdelingens økonomi pr. 2 tertial 2014 er vurdert. Driftsarter viser et overforbruk på enkelte arter, mens det på andre arter viser et mindreforbruk. I tillegg er det flere prosjekter som kostnadsføres på enheten. Merkostnader/-inntekter som skyldes prosjekt vil bli regulert mot fond ved årsavslutningen.

Personalavdelingen hadde et sykefravær pr. 2. tertial 2013 på 5,7%, og pr. 2. tertial 2014 på 3,8% hvorav korttidsfraværet var på 3% og legemeldt fravær på 0,8%

3.1.3 1600 IT-avdelingen

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	2 994 807	1 894 010	1 852 450	98

Driftsutgifter	11 173 900	7 446 240	9 099 733	122
Inntekter	-2 881 000	-1 917 891	-2 190 830	114
Totalt	11 287 707	7 422 360	8 761 352	118

IT-avdelingens økonomi er vurdert, og det er ingen ytterligere avvik pr 2. tertial regnskap i forhold til budsjett enn rapportert tidligere. Slik det framkommer av regnskapsrapporten, er det (som tidligere rapportert) et merforbruk knyttet spesielt til etablerte og langsiktige driftsavtaler.

Det ligger an til et nettomerforbruk i størrelsesorden 1,0 mill kroner i 2014.

Fravær IT-avdelingen pr. 2. tertial 2014:	1.5.-31.8 (2. tertial)	1.1.-31.8. (HIÅ)
2014	4,0 %	4,3 %
2013	0,9 %	1,2 %

Fraværstallene for IT-avdelingen er små, også i 2. tertial 2014, selv om de viser en økning sammenlignet med tallene fra 2013. Situasjonen krever ingen tiltak.

3.1.4 3100 Flyktingtjenesten

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	9 675 900	6 107 592	6 110 764	100
Driftsutgifter	6 776 400	4 626 000	4 601 122	99
Inntekter	-18 191 000	-12 140 400	-12 585 709	104
Totalt	-1 738 700	-1 406 808	-1 873 823	133

Antall bosatte flyktninger og familiegjenforente innenfor 5-års periode pr 31.8.2014: 106 personer.

Antall bosatte hittil i år: 20 personer

Antall introduksjonsdeltakere: 42 personer

Flyktingtjenestens økonomi er vurdert og avvikene i regnskapet er innenfor budsjettammen.

Overføring til NAV for 2. kvartal er ikke med i regnskapsrapporten og utgjør kr 594 432,-

Utviklingsprosjektet Jobbfunn! for introduksjonsdeltakere med flere er i gang med 21 deltakere. Jobbfunn benytter metoden "Place, then train". Det vil si at deltakerne skal ut i praksis helt fra starten av, to dager praksis, og tre dager annen opplæring. Praksis er i hovedsak innenfor helse og omsorg, andre kommunale avdelinger, og noen få andre arbeidsplasser.

Det arbeides godt med HMS i avdelingen.

Sykefraværet 2. tertial 2013: 2,2 % korttidsfravær.

Sykefraværet 2. tertial 2014: 0,6 % korttidsfravær.

4 Økonomiavdeling

4.1.1 1300 Økonomiavdelinga

1300 inkl. prosjekt	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	5 531 800	3 491 672	3 521 958	101
Driftsutgifter	18 353 230	16 860 653	18 293 303	108
Inntekter	-3 570 600	-2 380 400	-2 488 267	105
Totalt	20 314 430	17 971 925	19 326 994	108

Som opplyst i økonomirapportering 1. tertial kan ikke kommunen pålegge papirfakturaavgift. Dette vil medføre et budsjettavvik i størrelsesorden 300.000. Ut over dette ligger det ikke an til vesentlige avvik.

Prosjekt 10220 Omtaksering av eiendomsskatt 2014

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	1 150 000	763 600	249 110	33
Driftsutgifter	5 580 000	3 705 120	1 009 292	28
Inntekter	-6 730 000	-4 468 720	-195 581	4
Totalt	0	0	1 062 821	

Mindreforbruk på lønnsarter skyldes at lønnskostnader knyttet til eiendomsskatteprosjektet per 2. tertial ikke er kostadsført på prosjektet. Mindreforbruk innendfor driftsarter skyldes feil periodisering av kostnader knyttet til utredning av eiendomsskatt. Prosjektet vil bli regulert mot bruk av disposisjonsfond ved slutten av året.

5 Plan og utvikling

5.1.1 1500 Plan og utvikling

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	7 871 300	4 968 365	4 906 148	99
Driftsutgifter	6 754 900	4 596 936	5 760 816	125
Inntekter	-14 089 700	-4 786 200	-10 142 348	212
Totalt	536 500	4 779 100	524 616	11

Av avdelingens periodiserte regnskap pr. 2. tertial 2014 fremkommer det at vi har merinntekter/reduerte utgifter på til sammen Kr 4 255 000. Dette er ikke reelt ettersom ca 2,6 mill av dette skyldes ikke budsjettregulerte vedtak fra næringsfondet.

Det er imidlertid et reelt overskudd på ca 1,6 mill, som skyldes merinntekter på byggesaksbehandling. Dette har sin årsak i at vi våren 2014 gikk ut med en generell oppfordring til kommunens innbyggere om å "få orden på" tidligere ikke omsøkte byggetiltak. Dette fikk vi god

respons på og har gitt disse merinntekten. Det er grunn til å tro at avdelingen vil gå med tilsvarende overskudd ved årets slutt.

Sykefraværet har i perioden vært på 8,0%.

6 Barnehagene

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Administrasjon barnehager	7 676 800	4 804 871	4 908 589	102,16
Kirkenes barnehage	3 804 500	2 386 075	2 400 010	100,58
Einerveien barnehage	3 195 200	2 009 131	2 030 223	101,05
Hesseng barnehage	4 173 100	2 661 957	2 641 824	99,24
Sandnes barnehage	3 458 000	2 239 368	1 931 501	86,25
Prestøya barnehage	4 086 200	2 606 589	2 849 494	109,32
Rallarn barnehage	3 984 900	2 507 789	2 464 002	98,25
Pasvik barnehage	2 080 900	1 330 095	1 167 690	87,79
Knausen barnehage	3 374 700	2 159 789	2 155 758	99,81
Skytterhusfjellet barnehage	6 106 200	3 842 620	3 079 819	80,15
Bugøynes oppvekstsenter	1 008 900	637 182	606 944	95,25
Jakobsnes oppvekstsenter	1 034 300	719 226	632 769	87,98
Skogfoss oppvekstsenter	981 000	618 089	563 627	91,19
Lønnsarter	51 127 200	32 332 193	32 345 207	100,04
Driftstarter	9 505 200	6 338 035	7 167 359	113,08
Inntektsarter	-15 667 700	-10 147 447	-12 046 173	118,71
Totalt	44 964 700	28 522 781	27 466 393	96,30

Økonomien er vurdert og avvikene i regnskapet er innenfor budsjettammen.

Sykefraværet første halvår 2014 viser høgt langtidsfravær i mange barnehager. Mange ansatte har kroniske helseplager, og avklaring i enkeltsaker pågår kontinuerlig. Dette følges opp i forhold til ordinære interne rutiner, samarbeid med NAV, Finnmark BHT og HMS konsulent. NAV arbeidslivssenter har vært med i oppfølging i forhold til psykososialt arbeidsmiljø i barnehagene. Tilretteleggingstilskudd er innvilget både i forhold til psykisk og fysisk arbeidsmiljø. Innsatsen er fortsatt rettet inn mot både forebygging og barnehager som har høgt fravær.

Barnehage 30.04.14 Første halvår

Kirkenes	16.4 %	16.5 %
Einerveien	25.4 %	27.8 %
Hesseng	13.3 %	12.5 %
Sandnes	12.4 %	9.2 %

Prestøya	14.5 %	13.0 %
Rallaren	9.6 %	9.6 %
Knausen	21.5 %	21.4 %
Skytterhusfjellet	9.9 %	8.4 %

Barnehagene har lagt mye arbeid i å stabilisere og rekruttere kompetente ansatte til barnehagene, en prosess som ser ut til å ha gitt gode resultat ved oppstart av nytt barnehageår i august.

7 Skolene i Sør-Varanger

7.1 Grunnskole

Grunnskole	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Kirkenes barneskole	20 019 310	12 140 110	12 955 377	106,72
Bjørnevatn skole	19 893 000	12 758 186	13 260 366	103,94
Sandnes skole	8 901 700	5 308 946	5 953 000	112,13
Pasvik skole	7 445 500	4 884 914	5 150 109	105,43
Hesseng flerbruksenter	15 956 300	10 117 660	9 071 593	89,66
Bugøynes oppvekstsenter	4 089 700	2 612 125	1 887 609	72,26
Neiden oppvekstsenter	1 399 700	982 892	1 296 224	131,88
Jakobsnes oppvekstsenter	3 993 800	2 557 684	1 898 707	74,24
Skogfoss oppvekstsenter	2 325 800	1 370 120	1 637 765	119,53
Jarfjord oppvekstsenter	3 207 800	1 955 861	2 093 366	107,03
Kirkenes ungdomsskole	22 536 600	14 281 636	14 483 840	101,42
Sum Lønnsutgifter	116 805 310	73 646 087	71 371 679	96,91
Sum Driftsutgifter	4 782 550	3 181 623	4 235 417	133,12
Sum Inntekter	-11 818 650	-7 871 847	-5 896 531	74,91
Utgifter	121 587 860	76 827 710	75 607 096	98,41
Inntekter	-11 818 650	-7 871 847	-5 896 531	74,91
Totalt	109 769 210	68 955 863	69 710 565	101,09

Samlet sett er driftsutgiftene er i henhold til ressursmodellen. Rådmannen ser likevel at noen av skolene vil ha vansker med å holde budsjettene. Dette gjelder Kirkenes barneskole, Kirkenes ungdomsskole, Bjørnevatn skole og Sandnes skole. Ved Sandnes skole gjelder dette økte utgifter i forhold til drift av SFO.

Ressusmodellen skal evalueres denne høsten, og her vil driftsutgifter være en del av denne evalueringen.

På lønnsbudsjettet ser rådmannen at det er et merforbruk ved Kirkenes ungdomsskole, og et mindre forbruk ved Hesseng flerbruksenter. Ved Hesseng flerbruksenter skyldes mindre forbruket vakante stillinger og lav vikarbruk. De øvrige skolene vil være i balanse ved årsslutt.

Totalt vil grunnskolens budsjett gå i balanse.

Bjørnevatn skole har denne høsten mottatt øremerkede midler fra Utdanningsdirektoratet til arbeid med læringsmiljø inneværende skoleår.

Fravær

	Totalt	Differanse fra 2013
Bjørnevatn skole	6,1 %	+ 1,6 %
Bøkfjord skole	4,6 %	
Bugøynes skole		Oppgang fra samme periode i 2013
Fossheim skole		Nedgang fra samme periode i 2013
Hesseng Flerbrukssenter	7,9 %	+ 0,2 %
Kirkenes barneskole	5,8 %	+ 1,6 %
Kirkenes ungdomsskole	11,5 %	+ 5,3 %
Pasvik skole		
Sandnes skole	6,9 %	-1%
Skogfoss skole		
Tårnet skole	2,9 %	

Korttidsfraværet er lavt for alle skolene, økningen for noen av skolene skyldes langtidfravær.

Mottaksskole: Etablering og organisering av særskilt norskopplæring er ressurskrevende både i forhold til økonomiske og menneskelige ressurser. Vurdering av etablering av en mottaksskole bør videreføres for sikre et forsvarlig opplæringstilbud.

Kvalitetsvurderingssystemer: Sør-Varanger kommunes deltakelse i to store nasjonale satsinger «Veilederkorpset» og «Vurdering for læring» er avsluttet. Kommunestyret har vedtatt at Vurdering for læring skal videreføres gjennom felles pedagogisk plan for Sør-Varanger kommune. For å kunne imøtekomme nasjonale krav i vurderingsforskriften til Opplæringsloven bør det være økonomiske rammer på plass som sikrer kvalitet i opplæringen. Det vil fortsatt være behov for kommunal kompetansebygging av grunnskolen innen alle nivå fra ledelse til klasserommet.

Investering i skolene: For å tilfredsstille nasjonale krav til elevundersøkelse, nasjonale prøver og avgangsprøver for grunnskolen vil det være behov å oppgradere PC parken ved flere av skolene.

7.2 Skole fritidstilbud

SFO	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Kirkenes barneskole	718 701	444 084	424 121	95,50
Bjørnevatn skole	676 820	419 404	324 331	77,33
Sandnes skole	548 940	344 508	224 751	65,24
Pasvik skole	643 180	404 445	184 049	45,51
Hesseng flerbrukssenter	1 151 240	719 524	130 322	18,11
Bugøynes oppvekstsenter	-46 000	-29 141	-12 726	43,67
Neiden oppvekstsenter	40 900	25 645	111 182	433,55

Jakobsnes oppvekstsenter	171 380	107 384	105 507	98,25
Skogfoss oppvekstsenter	-22 000	-13 967	-12 670	90,71
Jarfjord oppvekstsenter	380 700	238 612	111 756	46,84
Sum Lønnsutgifter	9 768 501	6 165 878	4 940 660	80,13
Sum Driftsutgifter	299 200	199 467	221 948	111,27
Sum Inntekter	-5 803 840	-3 704 848	-3 571 987	96,41
Totalt	4 263 861	2 660 497	1 590 621	59,79

SFO tilbudet i Sør-Varanger driftes svært kostnadseffektivt. I tillegg har det vært ferre barn som har benyttet SFO enn det som lå til grunn på budsjetteringstidspunktet. Dette bildet har endret seg etter oppstart av nytt skoleår og det forventes derfor høyere kostnader til SFO i 2. halvår.

For å kunne gjøre en bedre vurdering av kostnader til SFO på alle skoler og oppvekstsentra er rektorene i gang med å utarbeide en beregningmodell som skal gjøre arbeidet med budsjettering av kostnader til SFO enklere og mer forutsigbart. Denne modellen vil også avdekke hvor det kan hentes ut ledige midler.

De nye vedtektene for SFO ble iverksatt fra nytt skoleår. Dette innebærer en lavere inntekt for skolene siden det er innført søskenmoderasjon for familier med barn både i barnehage og SFO. Moderasjonen vil, etter vedtektene, gi lavere brukerbetaling for SFO. Det er ikke gjort endelige beregninger for hvor mye denne inntektssvikten vil utgjøre ved årets slutt.

Totalt antas det at SFO vil gå med et mindreforbruk på om lag 1 mill kroner ved årets slutt.

Mindreforbruket forutsetter at det ikke blir store endringer i elevtallene og at beregnet søskenmoderasjon ikke blir høyere enn det som er kjent til nå.

7.3 Skoleskyss

Skoleskyss	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Kirkenes barneskole	377 000	251 333	235 809	93,82
Bjørnevatn skole	242 400	161 600	511 871	316,75
Sandnes skole	111 000	74 000	202 145	273,17
Pasvik skole	550 000	366 667	167 595	45,71
Hesseng flerbruksenter	438 600	292 400	268 239	91,74
Bugøynes oppvekstsenter	95 000	63 333	33 000	52,11
Neiden oppvekstsenter	38 000	25 333	21 000	82,89
Jakobsnes oppvekstsenter	22 500	15 000	21 666	144,44
Skogfoss oppvekstsenter	220 500	147 000	249 671	169,84
Jarfjord oppvekstsenter	180 000	120 000	49 327	41,11
Kirkenes ungdomsskole	795 000	530 000	592 988	111,88

Sum Driftsutgifter	4 780 000	3 186 667	2 542 373	79,78
Sum Inntekter	-1 710 000	-1 140 000	-189 063	16,58
Totalt	3 070 000	2 046 667	2 353 310	114,98

Hittil i år viser regnskapet at det er brukt noe mindre til skoleskyss enn budsjettet. Dette skyldes blant annet at det nå er satt opp ordinær bussrute mellom Neiden og Kirkenes som elever fra Neiden kan benytte. Denne transporten ble tidligere gjort med drosje. I tillegg har rektorene vært svært restriktive når skyss er innvilget til enkeltelever.

Det er ikke inntektsført refusjoner fra Finnmark fylkeskommune som gjelder skyss som skal dekkes av dem. Dette vil bli gjort så snart kommunen mottar avregning fra Boreal transport.

Trafikksikkerhetsutvalget har gjort befarings på enkelte strekninger som har vært ansett som særlig vanskelig eller farlig skolevei. For noen av disse har utvalget kommet til at de utbedringer som er foretatt er tilstrekkelig til at strekningene ikke lenger kan anses som særlig vanskelig eller farlig. Elever som tidligere har fått innvilget gratis skoleskyss på disse strekningene har ikke fått innvilget skyss fra høsten. Dette vil gi en besparelse for kommunen på sikt, men denne er ikke tallfestet per 2. tertial.

En ny beregning av kostnader til skoleskyss vil bli gjort så snart alle vedtak om skyss er fattet og oversiktene er oversendt fra Finnmark fylkeskommune.

8 Kompetansesenteret

8.1 2400 Felles K.nes komp.senter

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	3 821 620	2 412 207	2 907 018	121
Driftsutgifter	1 945 200	1 296 800	1 494 611	115
Inntekter	-6 416 000	-4 277 333	-5 320 577	124
Totalt	-649 180	-568 327	-918 947	162

Kirkenes kompetansesenter har i løpet av august gjennomført kommunestyrets budsjettvedtak om kutt av to stillinger knyttet til ikke lovpålagte oppgaver. Kuttet er trinnvis effektivert, og gir full innsparing fra 01.10. 2014. Dette har medført at kompetansesenteret har et overforbruk av lønnsmidler i forhold til budsjett. Direkte utgifter er som budsjettet.

Årsresultatet er fortsatt noe usikkert. Vi har et inntektstap som følge av kutt i to stillinger knyttet til ikke lovpålagte oppgaver, samtidig som vi ser en stadig økning i antall innvandrere med rett og plikt til norskopplæring, noe som gir økte inntekter.

Sykefraværet for perioden er på 2,4 %.

9 Kultur og fritid

9.1 2500 Allmenn kultur

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
--	------------------	-------------------------	--------------------	-------------

Lønnsutgifter	1 689 700	1 066 539	1 106 049	104
Driftsutgifter	3 205 100	2 188 400	1 715 514	78
Inntekter	-709 000	-524 333	-984 684	188
Totalt	4 185 800	2 730 605	1 836 879	67

9.2 2700 Sør-Varanger bibliotek

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	2 374 800	1 509 300	1 424 411	94
Driftsutgifter	3 152 700	2 101 800	1 974 703	94
Inntekter	-888 000	-592 000	-435 710	74
Totalt	4 639 500	3 019 100	2 963 404	98

Enhetens økonomi er vurdert og det kan per 31.8. 2014 rapporteres om ikke vesentlige avvik i forhold til nettobudsjettramme ved regnskapsårets slutt.

Et underforbruk på allmenn kultur skyldes sykelønnsfusjon og en betydelig refusjon av faste utgifter i husleie (fra 2013) for kino og kontorlokaler på Basen. I tillegg er ikke tilskudd til Aurora kino regnskapsført per 31.8.2014. Det er balanse i enhetens lønnsutgifter som helhet.

Bibliotek har noe mindre inntekter enn budsjettet, noe som blant annet skyldes at tilskudsavtalen med Troms fylke er opphørt fra 2014.

Sykefraværet har vært økende fra 2013 til i dag, og det er primært langtidsfraværet som har økt. På allmenn kultur var sykefraværet per 31.07.14 på 15,7 %, mens det på bibliotek var på 13,1 %. Enheten følger opp de ansatte blant annet i dialog med NAV.

10 Barne- og familieenheten

10.1 2350 PP-tjenesten

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	3 487 500	2 201 310	1 859 447	84
Driftsutgifter	226 700	151 133	237 635	157
Inntekter	-124 000	-82 667	-75 088	91
Totalt	3 590 200	2 269 777	2 021 994	89

PP- tjenesten har pr. d.d vakanse tilsvarende 70 % stilling, som vil vare ut året. Dette er logoped under utdanning.

Sum driftsutgifter viser et stort merforbruk på «kjøp av tjenester fra private». Dette skyldes kjøp av tjenester fra privat logoped i perioden med vakanse og vil dekkes inn med ubrukte lønnsmidler i egen avdeling.

Etter inndekning av merkostnader innenfor egen avdeling vil PP-tjenesten ha om lag kr 200 000 i ledige lønnsmidler som kan omdisponeres.

Ut over dette ligger det ikke an til vesentlige avvik.

Budsjettvedtak om redusert tjenestetilbud ved PP- tjenesten i 2014 er gjennomført ved at det er nedbemannet med 1,0 årsverk i avdelingen. Konsekvensen av stillingskutt har vært stor. Redusert tjeneste med påfølgende økte krav til tilstedeværelse er uforenelig og har ført til økt saksmengde på den enkelte. Innarbeidede tiltak vil gi effekt på sikt. PP- tjenesten har tidligere meldt om sterkt redusert tilstedeværelse i ungdomsskolen. Samtidig øker forespørsel fra skolene etter hjelp til identifisering i tilfeller av mobbing, og fra barnehager om hjelp til å se samspill og relasjoner i barnegruppa. Dette krever høy grad av tilstedeværelse og PP- tjenesten har ikke kapasitet til å følge opp alle behov.

PP- tjenesten har samlet sett et lavt sykefravær, sist rapportert med 3,5 % pr. 31. juni. Dette er korttidsfravær. Iverksatte tiltak internt vil kunne bidra til forebygging og hindre økning av sykefraværet.

10.2 2360 Barnevernet

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	9 608 900	6 068 826	5 763 034	95
Driftsutgifter	12 397 300	8 131 171	8 341 182	103
Inntekter	-3 212 000	-2 853 800	-2 877 613	101
Totalt	18 794 200	11 346 196	11 226 603	99

Mye tyder på at barneverntjenesten vil få et overforbruk dette året, med følgende begrunnelse: Kommunen har mange barn under vår omsorg, noe som vises av plasseringskostnader – særskilt via kjøp av tjenester fra statlig barnevern Bufetat.

De kommunale egenandelene ved kjøp av institusjonsplasser og statlige beredskaps- og familiehjem har økt kraftig de seinere årene – noe man ikke har klart å ta tilstrekkelig høyde for ved beregning av slike kostnader i budsjettarbeidet. Som eksempel kan nevnes at det koster 50.300 kr i barneverninstitusjoner og 29.480 kr pr måned i statlige beredskaps- og familiehjem. Det gis heller ikke søskenmoderasjon i de tilfeller der vi plasserer flere barn (søsken) i samme tiltak.

Regnskapstallene pr rapportering 2. tertial er misvisende mht kjøp av statlige tjenester. Tjenesten har pr skrivende stund mottatt regninger og dekket kostnader kun til og med 1. kvartal. Det gjenstår derved kostnader til kjøp av slike tjenester fra og med april til og med ut august.

Noe av merkostnadene knyttet til plassering vil bli kunne dekket med øremerkede ekstratilskudd fra lmdi.

En framskrivning av regnskapet viser at barneverntjenesten ligger an til et nettomerforbruk på om lag kr 500 000 i 2014.

Barneverntjenesten sliter fortsatt med et svært høyt sykefravær, 16,6 % pr 31.08, av dette er vell 14 % sykemeldt fravær. Fraværet skyldes i all hovedsak forhold utenom tjenesten, men som nevnt i rapport for 1. tertial så sliter fraværet på de øvrige ansatte.

Det er vanskelig å få på plass vikarer for sykemeldinger og tjenesten må fortløpende likevel ivareta sine lovpålagte oppgaver. Det er rapportert om dårlig inneklima i tjenestens lokaler – noe som kan ha bidratt til noe av korttidsfraværet.

10.3 3001 Frivillig sentralen

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	411 000	259 423	258 870	100
Driftsutgifter	219 000	146 000	160 485	110
Inntekter	-385 000	-360 000	-402 806	112
Totalt	245 000	45 423	16 548	36

Virksomhetens økonomi er vurdert. Avvik vil jevne seg ut gjennom året.

Det var ikke noe sykefravær i 2013. T.o.m. andre tertial i 2014 er det registrert 1,2 % korttidsfravær. Det er ikke satt i gang noe tiltak.

10.4 3200 Helsetjenesten

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	416 900	263 147	254 825	97
Driftsutgifter	167 600	111 733	63 633	57
Inntekter	-24 000	-16 000	-17 324	108
Totalt	560 500	358 881	301 134	84

Gjennomgått og ingenting å bemerke.

10.5 3202 Helsestasjon

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	3 893 300	2 457 451	2 080 727	85
Driftsutgifter	1 408 600	661 334	492 702	75
Inntekter	-1 740 000	-1 409 707	-1 298 838	92
Totalt	3 561 900	1 709 078	1 274 592	75

Helsestasjonen fikk i budsjett 2014 som tiltak tilbakeført en 100 % stilling som helsesøster. Tjenesten har fram til 01.07. hatt alle stillinger besatt. Fra 01.07. står 50 % stilling vakant. Tiltaket har ført til stabilitet på helsestasjonen samt at skolene igjen har fått tilbud om tilstedeværelse av helsesøster på de største skolene.

Under helsestasjonen er følgende 3 prosjekter lagt inn: Frisklivssentral, Sjumilsteget og styrking av skolehelsetjeneste videregående skole.

Fra 25.08. er det inngått avtale med Finnmarkssykehuset om kjøp av jordmortjenester.

Avdelingen har ledige lønnsmidler på kr 293.000. Dette begrunnes blant annet med vakant jordmorstilling fram til kjøp av tjenester fra Finnmarkssykehuset 25.08.

Sykefravær 2 tertial 2014 er på 16,3 % sammenlignet med 12,3 % forrige år. Det er et langtidsfravær på 15 % pga langvarig sykemelding samt svangerskapsfravær.

10.6 3203 Fysioterapi

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	1 723 300	1 087 747	1 113 485	102
Driftsutgifter	2 487 200	1 658 133	1 683 331	102
Inntekter	-734 000	-370 667	-16 488	4
Totalt	3 476 500	2 375 214	2 780 328	117

Avdelingens økonomi er vurdert og det ligger ikke an til vesentlige avvik.

Den samlede fysioterapitjenesten, den kommunale og den privatpraktiserende hadde en sykefraværspersent på 1,6 i 2. kvartal 2014. Av dette var 1,2 % sykemeldt sykefravær. Til sammenlikning hadde tjenesten en sykefraværspersent på 2,4 i 2.kvartal 2013 hvorav 1,9 % var sykemeldt sykefravær.

10.7 3204 Ergoterapi

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	1 110 700	701 074	756 943	108
Driftsutgifter	81 800	54 533	18 504	34
Inntekter	-6 000	-4 000	-1 215	30
Totalt	1 186 500	751 607	774 232	103

Avdelingens økonomi er vurdert og det ligger ikke an til vesentlige avvik.

Kun korttidssykefravær. Korttidssykefravær 2.tertia 2014 er 0,1 %. Dette er en nedgang på 1 % sammenlignet med samme periode i fjor.

10.8 3205/3300 Psykisk helsetjeneste og sosialtjenesten

Psykisk helsetjeneste	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	7 900 500	4 986 796	5 747 087	115
Driftsutgifter	5 447 900	3 631 933	3 300 679	91
Inntekter	-4 483 000	-154 667	-550 651	356
Totalt	8 865 400	8 464 062	8 497 115	100

Sosialtjenesten	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
-----------------	------------------	-------------------------	--------------------	-------------

Lønnsutgifter	2 704 200	1 706 891	1 726 012	101
Driftsutgifter	771 600	514 400	448 404	87
Inntekter	-387 500	-258 333	-783 447	303
Totalt	3 088 300	1 962 958	1 390 968	71

Psykisk helsetjeneste har et overforbruk på lønn og også høyere inntekter som begge skyldes høyt sykefravær.

Ved sosialtjenesten er det underforbruk på drift på grunn av tiltak som ikke blir satt i verk/utviklet. Dette skyldes hovedsakelig høy utskifting av ruskonsulenter. Konsulentene med lang fartstid har sluttet og tjenesten er inne i en oppbyggingsfase i forhold til kompetanse.

Psykisk helsetjeneste har hatt en økning fra 15,6 % i 2. tertial i 2013 til 17,1 % i 2. tertial 2014. Sosialtjenesten har en økning fra 5,8 % til 13,4 %.

Tiltak som er satt i verk er; egentrening en time i uka, tilbud om yoga, jobbfrukt i omsorgsboligen, samarbeid med HMS konsulenten, kontakt med Arbeidslivssenteret og Bedriftshelsetjenesten

11 Kommuneoverlegen

11.1 3206 Diagnose, behandling og legevakt

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	4 854 000	3 063 845	2 733 805	89
Driftsutgifter	7 134 700	3 823 133	3 756 836	98
Inntekter	-1 241 000	-747 333	-974 003	130
Totalt	10 747 700	6 139 645	5 516 638	90

Enhetens økonomi er vurdert og det ligger ikke an til vesentlig avvik.

Pr. i dag er alle fastlegehjemlene besatt. Fra 1. november vil en hjemmel bli ledig, men dekkes opp av vikar. Denne hjemmelen er lyst ut.

Etter 2.tertial fremkommer mindreforbruk av lønn i forhold til periodisert budsjett. Dette skyldes i stor grad periodisering av variabel lønn og forventes utjevnet mot slutten av året.

Tjenesten har mange vikarer og mange leger uten bil. Dette genererer økte transportutgifter i forbindelse med legevakt. I forbindelse med vakant fastlegehjemmel vil det i tillegg kunne påløpe merkostnader ihht gjenkjøpsgarantien.

Økte inntekter skyldes sykkelønnsrefusjon og svangerskapsrefusjon, det er nå ansatt vikar i stillingen. Inntektene fra staten (Helfo) er varierende, forventer reduserte inntekter i september og oktober.

Sykefravær 2. tertial 2013 var på 0,3 % og 1. tertial 2014 3,6. Ingen tiltak iverksettes.

12 NAV Sør-Varanger

12.1 3301 NAV - økonomisk sosialhjelp

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
--	------------------	-------------------------	--------------------	-------------

Lønnsutgifter	3 409 700	2 152 203	1 881 272	87
Driftsutgifter	8 817 200	5 878 133	6 024 826	102
Inntekter	-2 241 000	-1 494 000	-1 336 611	89
Totalt	9 985 900	6 536 336	6 569 487	101

Økonomien i enheten er gjennomgått og det fremkommer i regnskapet etter 2 tertial at nettoforbruk er omtrent som periodisert budsjett. Overføring på i underkant av kr 600 000 fra Flyktningtjenesten for perioden er ikke regnskapsført.

Det ligger an til at enheten vil ha ledige midler ved utgangen av året. Det er vanskelig å anslå størrelsen, men et forsiktig estimat er rundt kr 750 000.

Enheten har et reelt mindreforbruk av lønnsutgifter på kr 118. 620,-. Dette skyldes at enheten har hatt en ubesatt sosialkonsulentstilling frem til 18. august. Stillingen er nå besatt. Videre er utgifter til kvalifiseringsstønad kr 152 310,- lavere enn budsjettet for perioden.

Regnskapet viser merforbruk av driftsutgifter med kr 84 616,- skyldes økt forbruk av kontormateriell med kr 85 176,-. I budsjett for 2014 ble det innarbeidet økning i utgifter til sosialhjelp. Bidrag til livsopphold, boutgifter og andre sosiale formål er overskredet kr 281 870,- for 2.tertial, men samtidig viser regnskapet omtrent balanse pr. 2. tertial 2014.

Man har en svak nedgang av livsopphold med kr 132 874,- mens boutgifter overskrider budsjett pr. 2. tertial med kr 712 305,-

Tjenesten har fortsatt flere brukere på økonomisk sosialhjelp enn en noen gang før har hatt, men antallet har stabilisert seg. Imidlertid har den samlede utbetaling av økonomisk sosialhjelp flatet ut hva angår livsopphold, mens boutgiftene har steget betydelig pr. 2. tertial. Noe av grunnen til at livsopphold har flatet ut er at vi nå kan gi litt bedre oppfølging og avklaring, hvor flere får tilbud om arbeidsrettede tiltak, vi praktiserer en strengere håndheving av lovverket med økt medvirkningsplikt til bruker før det fattes vedtak om sosialhjelp (nødvendighetsprinsippet opp mot innsatsprinsippet).

Boligprisene i de sentrale deler av Sør-Varanger kommune er fortsatt å regne for høye. Boligprisene ligger rundt snittet for landet, og bidrar til at mange innbyggere som har etablert seg i perioden 2009 – 2012 og nyankomne på boligmarkedet – fortsatt sliter med høye boutgifter. Spesielt gjelder det personer med uførepensjon, unge som er delvis i arbeid, arbeidsledige med dagpenger, brukere med arbeidsavklaringspenger og personer som står helt utenfor arbeidslivet pr. i dag (sosialhjelp som eneste inntekt). Dette er noe som også speiler seg i andre sammenlignbare kommuner i fylket.

Kvalifiseringsstønad har en økende underutnyttelse og det er i dag benyttet 6 av 9 plasser i programmet. NAV har økt oppfølgingsgraden av brukere med sikte på å utnytte plassene best mulig med sikte på å prioritere de unge gjennom arbeidsrettede program. Imidlertid er brukere skrevet ut av programmet av helsemessige årsaker eller manglende motivasjon for å delta videre.

Enheten ser også at det fortsatt tar noe tid før søknader om AAP innvilges, og som innebærer større utgifter på sosial. Imidlertid har man prioritert å saksbehandle fortløpende, slik at man unngår sosialhjelp i noen grad. Inngangsporten strammet mye inn på AAP – og det merkes hva angår stønad til boutgifter. Et annet forhold på statlige side er at det er særdeles vanskelig å få tiltakspenger for alle i gruppen unge brukerne ut fra budsjettsituasjon for statlige tiltaksmidler. Flere av disse blir

derfor gående passive eller på tiltak, men med sosial hjelp som ytelse, og ikke tiltakspenger. Fra september iverksettes et nytt tiltak «Jobbstart 18-29» og som er rettet inn mot unge brukere som står utenfor arbeidslivet og med tynget problematikk. Her forventer man at det skal bidra til at de unge på sosialhjelp bl.a. skal komme i jobb og bli selvforsørget som et resultat av deltakelse i tiltaket.

NAV Sør-Varanger har hatt et forholdsvis høyt sykefravær over noe tid. Det har vært arbeidet med å tilrettelegge for økt nærvær gjennom oppfølgingsplaner som har vært fulgt opp fra ansatt og arbeidsgiver. Sykefraværet på NAV-sosial pr. 30.06.2014 er på 7,7 % pr. 2. tertial mot 14,2 % pr. 1. tertial. Nærværet ser ut til å øke, og det egenmeldte fraværet fortsetter å gå noe ned pr 2. tertial.

NAV SV har som mål å holde det legemeldte sykefravær på et lavt nivå samlet sett, og følger opp den sykemeldte gjennom samtaler og oppfølgingsplan. Som IA-bedrift er både fysisk tilrettelegging og endrede arbeidsoppgaver viktige moment som vurderes i det enkelte tilfelle, hvor arbeidsgiver strekker seg langt for at den sykemeldte igjen kan fungere fullt ut i sin stilling.

13 Hjemmebasert omsorg

13.1 3000 Helse- og omsorgsadministrasjon

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	7 819 400	4 935 605	4 401 354	89
Driftsutgifter	11 026 400	7 434 800	7 236 114	97
Inntekter	-5 871 000	-321 147	-616 779	192
Totalt	12 974 800	12 049 259	11 020 688	91

Det kan se ut som enheten har ett underforbruk, men dette må sees i sammenheng med prosjekt Inn på tunet, dagtilbud for demente. Her er ikke alle utgifter knyttet til dette kommet ennå. Enheten har heller ikke mottatt faktura for utskrivningsklare pasienter som vi betaler for på sykehus. Det kan se ut som enheten vil gå i balanse ved årets slutt.

Sykefraværet for enheten er som følger:

År	Korttidsfravær	Barns sykdom	Langtidsfravær	Totalt
2013	1 %	0,2 %	6,9 %	8,1 %
2014	1,1 %	0,4 %	6,3 %	7,8 %

Flere sykemeldte har vært under avklaring med NAV og det kan se ut som det er kommet til en løsning. Det har vært gjort kartlegginger av BHT i forbindelse med inne klima og arbeidsplasskartlegging. Det er satt inn tiltak i forhold til dette.

13.2 3500 Hjemmebasert omsorg

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	41 467 700	26 174 904	28 245 209	108
Driftsutgifter	10 795 300	7 223 872	13 817 819	191
Inntekter	-7 422 500	-2 877 693	-4 694 691	163

Totalt	44 840 500	30 521 083	37 368 337	122
--------	------------	------------	------------	-----

Hjemmebasert omsorg ligger an til et samlet merforbruk i størrelsesorden 6-7 mill kroner i 2014.

Enheten har ikke klart å innarbeide de kutt som var vedtatt i budsjett 2014. Ett av tiltakene var å redusere kjøp av tjenester fra private. Dette tiltaket lot seg ikke gjennomføre like raskt som planlagt, men vil bli gjennomført i løpet av året. Dette har ført til ett merforbruk i tredjekvartal på kr. 2,5 million. Ved årets slutt vil en ha ett overforbruk på netto 1 million på kjøp av tjenester fra private.

Enheten vil ikke klare å kutte kr. 500 000 på fastlønn, fordi enheten har måtte gi økte tjenester rundt 3 brukere. Dette har ført til ett mer forbruk på lønn med 1,7 millioner.

Leasing avtalen på tjeneste biler ble reforhandlet i 2014. Leasing prisen og forsikringen er økt. Ved innlevering av brukte leasingbiler ble det en kostand på reparasjon på kr. 500 000. Det var ikke tatt høyde for økte kostnader til dette i budsjettet, slik at det vil føre til ett overforbruk på rundt 1 million ved årets slutt.

Ved åpningen av Tangenlia Omsorgssenter var ikke alle sykepleier og helsefagarbeiderstillingene besatt. En måtte derfor leie inn vikarbyrå for å kunne drifte denne avdelingen. Avdelingen åpnet samtidig som en avdeling ved Wesselborgen ble avviklet slik at hadde ikke muligheten å vente med åpning. I tillegg til at det er vanskelig å rekruttere ferievikarer og vikarer ved sykefravær har bruk av vikarbyrå gitt ett overforbruk på kr. 3 millioner i tredjekvartal og det er forventet et overforbruk på 4 millioner ved årets slutt.

Det beregnet at enheten vil motta refusjoner knyttet til ressurskrevende tjenester på om lag 1,5 mill kroner over budsjett.

Sykefraværet ved enheten er som følge:

År	Korttidsfravær	Barns sykdom	Langtidsfravær	Totalt
2013	2,7 %	0,4 %	4,5 %	7,6 %
2014	2,5 %	0,4 %	6,1 %	9 %

Langtidsfraværet har økt noe. Dette følges tett opp sammen med NAV, hvor flere skal vurderes for tiltak utenfor enheten.

13.3 3501 Bugøynes omsorgssenter

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	4 945 100	3 121 347	3 653 439	117
Driftsutgifter	520 100	346 733	540 931	156
Inntekter	-400 000	-266 667	-358 848	135
Totalt	5 065 200	3 201 414	3 835 522	120

Omsorgssentret har det siste året tatt i mot flere ressurskrevde pasienter på korttidsopphold. En har derfor måtte bemanne opp enkelte vakter. Det har i perioder vært vanskelig å få tak i kvalifiserte vikarer ved oppbemanning og ved sykefravær, og en har vært nødt for å leie inn vikarbyrå i tillegg til egne vikarer. Enheten har overforbruk i tredje kvartal og vil ha ett overforbruk ved årets slutt.

En fremskrivelse av regnskapet viser at Omsorgssenteret ligger an til et netto merforbruk rundt kr 400 000 i 2014.

Sykefraværet i enheten er som følger:

År	Korttidsfravær	Barns sykdom	Langtidsfravær	Totalt
2013	1 %	0,1 %	11,6 %	12,7
2014	2,3 %	0,1 %	7,8 %	10,2

Flere av de langtidssykemeldte er nå kommet tilbake i jobb, men det er fortsatt noen som er under avklaring ved NAV og noen er gradvis tilbake i jobb.

14 Tjenesten for funksjonshemmede inkl. Villa Aktiv

14.1 3600 Tjenesten for funksjonshemmede

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	34 160 500	21 562 108	23 665 060	110
Driftsutgifter	13 356 200	8 904 667	9 643 587	108
Inntekter	-10 763 000	-1 026 000	-1 154 521	113
Totalt	36 753 700	29 440 774	32 154 126	109

Enheten har etter 2.tertial et merforbruk på 2,7 mill. i forhold til periodisert budsjett.

Alle tiltak ifht innsparing på 1 720 000 i TFF er innarbeidet i budsjett, og 3 tiltak har foreløpig blitt iverksatt. Lederstilling ved Villa aktiv holdes nå vakant i forbindelse med permisjon, miljøterapeut- og helsefagarbeider stilling holdes også vakant og dagtilbud ble iverksatt 1/9-14. Botilbud for eldre utredes og iverksettes så snart det er tilrådelig.

Merforbruk på lønn og bruk av vikarbyrå skyldes bl.a økte utgifter i forbindelse med sommeravlastning ved Villa aktiv og økte brukerbehov når brukere har ferie fra skole/arbeid og andre dagaktivitetstilbud. Dette medfører at vi må bemanne opp i denne perioden. Dette er endringer som ikke er innarbeidet i budsjett.

Netto budsjettramme vil ikke holde ut året. Enheten vil få merutgifter knyttet lønn Villa aktiv, lønn til miljøarbeider tjenester til hjemmeboende, kjøp av tjenester og kjøp fra vikarbyrå. Dette skyldes økte behov knyttet til enkeltbrukere. Det er beregnet at økt tjenestebehov også vil medføre merinntekter i refusjon fra staten. Samtidig vil tjenesten bli tilført øremerkede ekstra tilskudd fra Imdi som ikke er budsjettet.

Det ligger an til et netto merforbruk på om lag 4 mill. ved årsslutt.

Sykefraværet pr.2 tertial 2014 har økt til 11,6 % sammenlignet med samme periode i 2013 hvor sykefraværet var på 8,6 %. Langtidsfraværet ligger på 7,8 %.

Enheten har igangsatt ulike tiltak for å forebygge fravær. Enheten har møte i HMS-utvalg en gang pr. mnd. Her har vi et særlig fokus på arbeidsmiljø og trivsel. Flere trivselsfremmende tiltak er satt i verk.

15 Prestøyhjemmet og Wesselborgen sykehjem

15.1 3400 Prestøyhjemmet

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	27 024 200	17 057 675	18 948 258	111
Driftsutgifter	8 776 600	5 833 888	5 480 823	94
Inntekter	-11 842 700	-4 997 400	-4 555 894	91
Totalt	23 958 100	17 894 163	19 873 186	111

Prestøyhjemmet ligger med et overforbruk etter 2.tertial på omlag kr.1.490.450 når brukerbetalinger og sykelønnsrefusjoner for august kommer inn.

Til budsjett 2014 ble det fattet vedtak om reduksjon med kr.400.000 på lønnsartene. Dette ble redusert på variabel lønn og det ble gjort endringer i turnus for de ansatte for å kunne oppnå dette. Det har ikke latt seg gjøre å ta inn disse reduksjonene. Enheten har i kortere og lengre perioder brukere som krever økt bemanning rundt seg. I ferieavviklingen og ellers har det derfor vært behov for innleie fra vikarbyrå samt bruk av egne ansatte på overtid for å sikre faglig forsvarlig drift. I tillegg har driftsarter for medisinske forbruksvarer og medikamenter et overforbruk på bakgrunn av brukernes behov. Det har også vært behov for større innkjøp av inventar og utstyr enn forventet.

Regnskapet viser merkostnader i fht budsjett 2014, men det forventes også økte refusjoner fra staten i forhold til budsjettet. Prestøyhjemmet har en vakant sykepleierstilling på natt, som det har bydd på utfordringer å få ansatt rett kompetanse i. Dette kan utløse merforbruk at vikarbyrå i påvente av ny ansettelse.

Prestøyhjemmet ligger an til et merforbruk på rundt 2,0 mill. kroner ved årets slutt.

Sykefravær i 2.tertial ligger på 9,0 %, hvorav 6,1 % er langtidsfravær. Det jobbes kontinuerlig med oppfølging av sykemeldte. Enheten lager nå handlingsplaner på alle avdelingene som oppfølging etter medarbeiderundersøkelsen.

Prestøyhjemmet er fra 01.09.14 slått sammen med Wesselborgen til 1 administrativ enhet.

15.2 3700 Wesselborgen sykehjem

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	31 161 200	19 668 949	19 647 155	100
Driftsutgifter	4 143 700	2 762 648	1 395 212	51
Inntekter	-8 822 000	-5 882 400	-5 171 110	88
Totalt	26 482 900	16 549 198	15 871 258	96

Wesselborgen har et betydelig mindreforbruk etter 2.tertial. Det forventes imidlertid at utgiftene vil øke noe i 3. tertial både når det gjelder lønn og driftsarter. Dette skyldes at arbeidet med å montere sprinkleranlegg igangsettes i denne perioden, og omrokninger på avdelingene vil innebære behov for innleie av ekstra bemanning for å ivareta forsvarligheten. I tillegg er det behov for å kjøpe inn en del medisinsk utstyr. Etter budsjettregulering internt i avdelingen har enheten 300 000 kr i ubrukte

midler som foreslås omregulert til kjøp av vikarbyråtenester på Prestøyhjemmet. Prestøyhjemmet og Wesselborgen sykehjem er fra 1/9-2014 slått sammen til én administrativ enhet.

Tiltaket om nedlegging av avdeling B var budsjettetert med halvårlig virkning i 2014, men som del av tiltaket om innsparing av 6 mill i omsorgstjenestene ble nedleggingen realisert fra april og ga en ytterligere innsparing på kr 1 385 000. I tillegg er det lagt ned en avdelingslederstilling med virkning fra februar og 50 % stilling som fagutviklingssykepleier holdes vakant.

Brukerbetalingene ligger noe høyere enn budsjettetert, dette skyldes at en stor andel av korttidsplassene har langtidsbeboere som har høyere egenbetaling.

Sykefraværet er på 12,5 % hittil i år, av dette er 10,1 % langtidsfravær. På samme tidspunkt i fjor var sykefraværet på 10,7 %. Det er igangsatt tett samarbeid mellom HMS-konsulenten og avdelingslederne på bakgrunn av økningen i sykefravær. Virksomheten har HMS-plan hvor fokusområdene er godt arbeidsmiljø, trivsel og fellesskap, og hvor IA-arbeid og oppfølging av sykefravær er et viktig område. Det utarbeides også avdelingsvise handlingsplaner på bakgrunn av resultatene i medarbeiderundersøkelsen.

15.3 3701 Kjøkken- pleie og omsorgstjenestene

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	4 160 300	2 625 981	2 644 033	101
Driftsutgifter	3 431 700	2 287 800	2 262 579	99
Inntekter	-1 890 000	-1 260 000	-1 388 906	110
Totalt	5 702 000	3 653 781	3 517 705	96

Kjøkkenet har et mindreforbruk på i overkant av 200 000 kr pr 2. tertial. Dette skyldes hovedsakelig økte inntekter på brukerbetalingen etter at nye Tangenlia åpnet i 2014. Dette medfører også økte kostnader til matvarer, men økningen i inntekter ser ut til å være større enn økningen i utgifter. Det forventes at enheten vil ha et mindreforbruk ved årets slutt på kr 150 000.

Sykefraværet er på 4,7 % hittil i år, av dette er 1,8 % langtidsfravær. På samme tidspunkt i fjor var sykefraværet på 7,1 %. Virksomheten har HMS-plan hvor fokusområdene er godt arbeidsmiljø, trivsel og fellesskap, og hvor IA-arbeid og oppfølging av sykefravær er et viktig område. Det er utarbeidet en handlingsplan hvor resultatene i medarbeiderundersøkelsen følges opp.

15.4 3703 Dagsenter for demente

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	1 469 500	927 548	949 438	102
Driftsutgifter	411 300	274 184	268 011	98
Inntekter	-70 000	-46 667	-64 099	137
Totalt	1 810 800	1 155 066	1 153 350	100

Utsikten dagsenter ligger innenfor rammene i budsjettet pr 2. tertial. Det forventes et overforbruk på kjøp av transporttjenester ved årets slutt. Dette på grunn av bruker som bor for langt unna til at dagsenterets bil kan brukes til transport.

Sykefraværet er på 8,8 % hittil i år, av dette er 3,3 % langtidsfravær. På samme tidspunkt i fjor var sykefraværet på 9,8 %. Virksomheten har HMS-plan hvor fokusområdene er godt arbeidsmiljø, trivsel og fellesskap, og hvor IA-arbeid og oppfølging av sykefravær er et viktig område. Det utarbeides en handlingsplan hvor resultatene i medarbeiderundersøkelsen følges opp.

16 Tekniske tjenester

16.1 FDV

16.1.1 4000 Teknisk administrasjon

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	1 154 700	728 847	648 205	89
Driftsutgifter	837 000	488 834	585 367	120
Inntekter	-857 200	-112 267	-44 884	40
Totalt	1 134 500	1 105 414	1 188 688	108

Virksomhetens økonomi er vurdert og det ligger ikke an til vesentlige avvik.

16.1.2 4300 Veier, parker og idrettsanlegg

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	1 992 500	1 257 666	1 507 972	120
Driftsutgifter	8 263 000	5 508 666	4 144 674	75
Inntekter	-953 000	-635 333	-891 388	140
Totalt	9 302 500	6 130 999	4 761 258	78

Virksomhetens økonomi er vurdert og det ligger ikke an til vesentlige avvik.

16.1.3 4600 FDV - Kommunale bygninger

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	6 914 200	4 370 803	4 455 480	102
Driftsutgifter	19 015 900	12 676 881	10 548 813	83
Inntekter	-7 023 500	-4 682 333	-3 814 679	81
Totalt	18 906 600	12 365 351	11 189 615	90

Basert på forbruk pr. 2. tertial mener vi å komme ut i regnskapsmessig balanse. Drifts- og vedlikeholdsbudsjettet ble redusert i forhold til 2013. Økte inntekter gjør at situasjonen ikke er kritisk innenfor bygningsdrift og vedlikehold.

16.1.4 4601 Renhold kommunale bygg

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	13 407 200	8 473 265	9 133 579	108
Driftsutgifter	896 800	597 867	542 502	91
Inntekter	-994 000	-662 667	-703 774	106
Totalt	14 304 000	9 071 131	9 676 081	107

Avdelingen har et merforbruk på ca. 600.000,- pr. 2. tertial. Det kan økte til 1 mill for 2014. Har sin årsak at det ikke er budsjettert lønnsmidler for alle faste stillinger (mangler til sammen ca. 1 hel stilling) samt tilstrekkelige midler til vikarbruk og helge-renhold.

Vi går nå igjennom stillingshjemlene for å fange opp alle til budsjett 2015.

16.2 4800 Brann og feiervesen

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	8 834 900	5 576 589	6 596 946	118
Driftsutgifter	2 002 500	1 335 000	1 112 618	83
Inntekter	-3 051 300	-2 034 200	-2 246 089	110
Totalt	7 786 100	4 877 389	5 463 475	112

Ny brannordning ble vedtatt for 2014, med hel årsvirkning i budsjettet. Reduksjon 1,5 mill kr i forhold til budsjett 2013. Ny brannordningen blir gjennomført fra 15. september, det var ikke praktisk mulig å innføre brannordningen med hel årsvirkning. Med avvikling av 4 faste stillinger og ansettelse av nye deltidsmannskaper.

Det betyr at brannvesenet får et merforbruk, anslått til ca. 1 mill kr.

16.3 4200 Vann avløp og renovasjon

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter	5 094 200	3 215 459	3 160 831	98
Driftsutgifter	25 994 500	16 318 001	17 081 933	105
Inntekter	-42 541 000	-21 323 834	-34 000 957	159
Totalt	-11 452 300	-1 790 374	-13 758 194	768

Utgiftene er i hht periodisert budsjett. Gebyrinntektene er noe høyere enn budsjett. For ikke å bygge opp ytterlig vann- og/eller avløpsfond, vil vi før utsendelse av gebyrene for 4. termin vurdere reduksjon av gebyrene for 4. termin.

17 Havnevesenet

17.1 4900 Sør-Varanger havnevesen

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Lønnsutgifter				
Driftsutgifter				
Inntekter				
Totalt				

Talldelen utelater pensjonsutgifter. For havnevesenet utgjør denne budsjettposten kr 514 200 i 2014.

Kirkenes havnevesen har hittil i år registrert 850 anløp med totalt 4 789 396 BT, og 1 437 522 tonn gods lastet og losset. I 2013 var tallene henholdsvis 692, 4 697 237, 1 582 347.

Fast lønn er under budsjettet forbruk, noe som har sammenheng med vakanser i faste stillinger. Det er rekruttert vikar og ferievikarer for å ivareta produksjonskapasiteten, noe som gjenspeiler seg i merforbruk på engasjementer.

Driftsutgiftene er totalt sett betydelig under budsjettet. Lavere reiseutgifter har sammenheng med redusert deltakelse på arrangementer, kurs og opplæring. Lavere vedlikeholdsutgifter kommer i hovedsak av at planlagt kaivedlikehold 2014 er ikke startet, trolig vil det være betydelige ubrukte midler ved årets slutt. Årsaken til dette er vakanse i stilling som planlegger og gjennomfører vedlikehold. Det forsøkes å rekruttere i ledige stillinger. Driftsutgifter til forsikring, data, linjeleie og lisenser er over budsjett, noe som har sammenheng med justering av avtaler og prisøkning. Utgifter til kjøp av renovasjonstjenester, elektrisk kraft og vann er variabler som stort sett avhenger av etterspørsel, utgiftene svinger og samsvarer med inntektene.

Hvis fartøysaktiviteten hittil i år fortsetter ut året vil anløpsavgift og sesongavgift trolig bli ca 25 % over budsjett. Havnevesenets forretningsmessige virksomhet slik som kaiutleie, varevederlag og diverse salgsinntekter følger totalt sett budsjettet utvikling. Havnevesenet har mottatt kr 1 mill i forsikringsoppgjør for skader som ble utbedret i 2013.

Sykefraværet hittil i år er 3,3 %, i samme periode i 2013 var det 10 %. Omfordeling av arbeidsoppgaver og kjøp av tjenester internt i SVK er iverksatt.

18 Finansområdet

18.1 Frie inntekter

Skatt og rammetilskudd	SVK budsjett 2014	Akk.regnskapsført 2014
Skatt på inntekt og formue	243 372 996	153 114 105
Inntektsutjevning	4 910 000	3 345 372
Sum skatt og inntektsutjevning	248 282 996	156 459 477
Ordinært rammetilskudd	309 190 000	215 809 400
Sum Frie inntekter	557 472 996	372 268 877

Når det gjelder skatt og rammetilskudd ser det ut til at kommunen ikke vil oppnå budsjettmålet slik inntekten ligger an pr i dag. Ved en fremskrivning av skatteinngangen og med de erfaringstall som ligger til grunn ligger det an til en svikt i de frie inntektene på mellom 4,0 og 5,0 mill.kr.

Rammetilskuddet vil bli 1,25 mill.kr lavere enn budsjettet, noe som det ble opplyst om budsjettmøtet i desember. Endringen kom som følge av endrede rammebetingelser for tildeling av rammetilskudd med nytt statsbudsjett ved regjeringsskifte.

Kommunen har budsjetterte med en årlig skattevekst på 2,67 % utfra regnskapstall 2013. Foreløpige skattetall viser en vekst på 1,55 %. Dersom denne trenden fortsetter ut året vil kommunen oppleve en svikt i inntektene.

Også KS er bekymret for den lave skatteinngangen generelt i landet. Kommunene har i perioden januar-juli hatt en samlet inngang på 80 545 mill. kr fra skatt på formue og inntekt inkl. naturressursskatt, noe som er 2,1 pst mer enn i samme periode i fjor. Skatteinntektene i juli isolert var 1,2 pst høyere enn i samme måned i fjor. For kommunene var forskuddstrekk fra arbeidsgivere 2,3 pst høyere enn i januar-juli 2013, mens forskuddsskatt var 0,1 pst høyere og inngangen av restskatt var 13 pst lavere enn i januar-juli 2013. Det er først når det endelige ligningsoppgjøret foreligger i oktober og korrigeringer av fordelingene mellom skattekreditorene kommer at man kan se hvordan den endelige skatteinngangen blir. Skatteutviklingen er altså usikker, men hvis veksten på årsbasis blir like svak som i perioden januar-juli, kan kommunesektoren få inntil 1,2 mrd mindre i skatteinngang enn anslaget som ble gitt i RNB 2014.

18.2 Pensjon

Pensjon ligger an til å bli om lag 1,8 mill kroner dyrere enn budsjettet. Dette skyldes flere forhold blant annet at små stillinger er innarbeidet i pensjonsordningen fra 2014. Ved budsjetteringen ble det lagt til grunn en økning i pensjonskostnadene som følge av denne regelendringen, men antallet slike stillinger synes å være større enn anslått. I tillegg vil årets lønnsoppgjør gi en noe høyere pensjonskostnad enn først antatt.

18.3 Renter og avdrag

	Årsbudsjett 2014	Budsjett pr. 2. tertial	Regnskap 31.8.2014	Forbruk i %
Renter på løpende lån	23 512 100	15 674 733	12 800 314	82
Renter på lån til videre utlån	2 100 000	1 400 000	1 565 939	112
Avdrag på lån	32 958 050	21 972 033	22 011 475	100
SUM renter og avdrag	58 570 150	39 046 766	36 377 728	93

Per 2. tertial er rentekostnadene lavere enn periodisert budsjett. Dette skyldes feilperiodisering og det forventes at rente og avdragskostnaden vil bli som budsjettet ved årets slutt.

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Stubhaug, Ørjan Enhetsleder: Stubhaug, Ørjan, tlf. 78 97 74	Dato: 24.09.2014 00:00
Arkivkode: K1 - 140	Arkivsaksnr.: 13/263
Saksordfører:	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Utvalg for plan og samferdsel	091/2014	16.10.2014
Formannskapet	052/2014	15.10.2014
Kommunestyret	074/2014	29.10.2014
Rådet for likestilling av funksjonshemmede	012/2014	14.10.2014

KOMMUNEPLAN 2014-2026 - SLUTTBEHANDLING AV SAMFUNNSDELEN

Vedlagte dokumenter:

Sør-Varanger kommune - Kommuneplan 2014 - 2026

Dokumenter i saken:

- 2014016626 HØRINGSUTTALELSE VEDR KOMMUNEPLAN - SAMFUNNSDEL FRA SØR-VARANGER HØYRE
- 2014016582 INNSPILL TIL KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL
- 2014016579 UTTALELSE TIL HØRING AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL
- 2014016575 UTTALELSE TIL SAMFUNNSDEL I KOMMUNEPLAN
- 2014016574 HØRINGSUTTALELSE KOMMUNEPLAN - SAMFUNNSDEL
- 2014016520 HØRING - KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL FOR SØR-VARANGER 2014-2026
- 2014016378 OPPSUMMERING AV FOLKEMØTER OG REFFERANSEGRUPPENE
- 2014016271 UTTALELSE - KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL
- 2014015589 UTTALELSE FRA KYSTVERKET - KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL
- 2014015056 UTTALELSE TIL KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL FOR SØR-VARANGER 2014 - 2026
- 2014014876 UTTALELSE TIL FORSLAG TIL KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

2014 - 2026

2014012109 MELDING OM VEDTAK FRA FORMANNSKAPET 11.06.14:
KOMMUNEPLAN FOR SØR-VARANGER 2014-2024 -
HØRINGS-DOKUMENT

2014012002 HØRING - KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL FOR SØR-VARANGER
2014 - 2026

2014008891 OMRÅGREGULERING AV HYTTETOMT

2014008870 KOMMUNEPLAN 2014-2026 - DISKUSJONSNOTAT

2014007653 PROBLEMSTILLINGER OG AGENDA TIL PLANFORUM - 30.04.2014

2014007285 INVITASJON TIL PLANFORUM 30.4.14

2014006881 INNSPILL TIL KOMMUNEPLANEN

2014005653 INNSPILL RULLERING KOMMUNEPLAN

2014004976 HØRINGSUTTALELSE KOMMUNEPLANEN

2014004998 HØRINGSUTTALELSE KOMMUNEPLANEN

2014000670 DELTAKELSE I REFERANSEGRUPPA

2014000572 VEDRØRENDE INVITASJON REFERANSEGRUPPE IFM
KOMMUNEPLANARBEIDET

2014000370 REFERANSEGRUPPE KOMMUNEPLAN

2014000092 VEDRØRENDE RULLERING KOMMUNEPLAN

2013023379 TILBAKEMELDING ANGÅENDE ARRANGERING AV FOLKEMØTE IFM
KOMMUNEPLAN

2013023309 MELDING OM VEDTAK FRA KOMMUNESTYRET 11.12.13:
FASTSETTELSE AV PLANPROGRAM FOR KOMMUNEPLAN SØR-
VARANGER 2014-2024

2013022348 INVITASJON TIL Å VÆRE MED OG ARRANGERE ÅPENT FOLKEMØTE I
FORBINDELSE MED RULLERING AV KOMMUNEPLAN FOR SØR-
VARANGER KOMMUNE

2013017902 UTTALELSE - FORSLAG TIL PLANPROGRAM - RULLERING AV
KOMMUNEPLANENS AREAL- OG SAMFUNNSDEL

2013017901 UTTALELSE - FORSLAG TIL PLANPROGRAM - RULLERING AV
KOMMUNEPLANENS AREAL- OG SAMFUNNSDEL

2013017569 UTTALELSE - FORSLAG TIL PLANPROGRAM - RULLERING AV
KOMMUNEPLANENS AREAL- OG SAMFUNNSDEL

2013017532 INNSPILL TIL PLANPROGRAM - RULLERING AV KOMMUNEPLANENS
AREAL- OG SAMFUNNSDEL

2013017527 INNSPILL TIL PLANPROGRAM - RULLERING AV KOMMUNEPLANENS
AREAL- OG SAMFUNNSDEL

2013017454 INNSPILL TIL RULLERING AV KOMMUNEPLANEN, HENSYNSSONER TIL
VERNEOMRÅDER I ØVRE PASVIK

2013017383 UTTALELSE - FORSLAG TIL PLANPROGRAM FOR KOMMUNEPLANENS
AREAL- OG SAMFUNNSDEL

2013017346 RULLERING AV KOMMUNEPLANENS AREAL- OG SAMFUNNSDEL -
INNSPILL TIL PLANPROGRAM M.V.

2013017298 UTTALELSE FRA FORSVARSBYGG

2013017287 UTTALELSE FRA FELLES NEIDEN

2013017262 FORESPØRSEL OM UTSETTELSE PÅ HØRINGSFRIST FOR
KOMMUNEPLANENS AREAL- OG SAMFUNNSDEL

2013017242 FORSLAG TIL PLANPROGRAM FOR RULLERING AV
KOMMUNEPLANENS AREAL- OG SAMFUNNSDEL

2013017154 UTTALELSE - FORSLAG TIL PLANPROGRAM FOR RULLERING AV
KOMMUNEPLANENS AREAL- OG SAMFUNNSDEL

2013017106 FORESPØRSEL OM UTSATTETTELSE PÅ HØRINGSFRISTEN FOR
FORSLAG TIL PLANPROGRAM FOR RULLERING AV
KOMMUNEPLANENS AREAL- OG SAMFUNNSDEL

2013016518 RULLERING AV KOMMUNEPLANENS AREAL- OG SAMFUNNSDEL -

- 2013017097 FORSLAG TIL PLANPROGRAM - NYTT HØRINGSVAR
INNSPILL TIL KOMMUNEPLANENS AREAL- OG SAMFUNNSDEL
- 2013017086 FORSLAG TIL PLANPROGRAM FOR RULLERING AV
KOMMUNEPLANENS AREAL- OG SAMFUNNSDEL
- 2013016081 UTTAELSE TIL FORSLAG - PLANPROGRAM FOR RULLERING AV
KOMMUNEPLANENS AREAL OG SAMFUNNSDEL
- 2013015984 UTTAELSE - PLANPROGRAMMET FOR RULLERING AV
KOMMUNEPLANENS AREAL- OG SAMFUNNSDEL
- 2013015694 UTTAELSE - VARSEL OM OPPSTART AV RULLERING AV
KOMMUNEPLANENS AREAL- OG SAMFUNNSDEL
- 2013015436 UTTAELSE - FORSLAG TIL PLANPROGRAM FOR RULLERING AV
KOMMUNEPLANENS AREAL- OG SAMFUNNSDEL
- 2013014412 RULLERING AV KOMMUNEPLANENS AREAL- OG SAMFUNNSDEL -
FORSLAG TIL PLANPROGRAM - HØRINGSSVAR
- 2013012914 FORSLAG TIL PLANPROGRAM FOR RULLERING AV
KOMMUNEPLANENS AREAL- OG SAMFUNNSDEL
- 2013012538 MELDING OM VEDTAK FRA FORMANNSKAPET 03.07.,13: FORSLAG TIL
PLANPROGRAM FOR RULLERING AV KOMMUNEPLANENS AREAL- OG
SAMFUNNSDEL
- 2013005320 MELDING OM VEDTAK FRA KOMMUNESTYRET 20.03.13:
PROSESSPLAN FOR RULLERING AV KOMMUNEPLAN FOR SØR-
VARNAGER KOMMUNE

Kort sammendrag:

Forslag til kommuneplanens samfunnsdel for 2014-2026 anbefales med dette vedtatt, med noen mindre justeringer etter høringsrunden. I samsvar med planprogrammet er det ikke foretatt en omfattende revidering av samfunnsdelen til kommuneplan 2004-2016, men det tas hensyn til nye behov og utfordringer som har oppstått i kommunesamfunnet.

Selv om det tas utgangspunkt i forrige kommuneplan, er det allikevel gjort en del endringer og tilføyelser. Satsningsområdene Næringsutvikling, Infrastruktur, Barn og Ungdom, kompetansebygging videreføres, i tillegg kommer Folkehelse inn som et nytt satsningsområde.

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede styringsdokument. Samfunnsdelen inneholder visjon, mål og strategier for ønsket samfunns-, areal- og tjenesteutvikling. Det er viktig å understreke at kommuneplanens samfunnsdel i stor grad er et politisk og strategisk styringsdokument. Det vil si at det er i samfunnsdelen kommunestyret skisserer opp ønsket fremtidsutvikling for de neste 12 årene.

Faktiske opplysninger:

Formannskapet godkjente i møte 11.6.2014 forslag til kommuneplanens samfunnsdel for

2014-2016 og vedtok å legge den ut til offentlig ettersyn i medhold- av plan og bygningsloven § 11-14.

I planprogrammet vedtok kommunestyret at ny kommuneplan skulle behandles som en rullering av kommuneplanen for år 2004-2016, og ny kommuneplan skulle bygges på samme prinsipp som forrige kommuneplan.

Til alle kommuneplaner etter plan- og bygningsloven skal det være tilknyttet en handlingsdel. Handlingsdelen gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver. Kommuneplanens handlingsdel skal inneholde et handlingsprogram for å gjennomføre samfunnsdelens for de fire påfølgende budsjettår. I neste trinn vil det være naturlig at økonomiplanen inngår i kommuneplans handlingsdel.

Selv om det tas utgangspunkt i forrige kommuneplan, er det allikevel gjort en del endringer og tilføyelser. Satsningsområdene Næringsutvikling, Infrastruktur, Barn og Ungdom, kompetansebygging videreføres, i tillegg kommer Folkehelse inn som et nytt satsningsområde.

Ny kommuneplan gjelder ikke bare kommunens egen virksomhet, men fanger også opp de hensyn som er viktig for utvikling av kommunesamfunnet og arealforvaltningen. Planen inneholder en tekstdel som beskriver og vurderer strategier for samfunnsutviklingen. Den gir retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra offentlige og private organ. Oppsummert er inneholder kommuneplanen følgende;

- langsiktige utfordringer i kommunesamfunnet
- langsiktige utfordringer for kommuneorganisasjonen
- miljømessige utfordringer
- Prioriterte satsningsområder
- Retningslinjer for prioriteringer i kommuneplanens arealdel og arealforvaltning
- Sammenhengen mellom de langsiktige mål og strategier og de fysiske konsekvenser.

Kommuneplanens handlingsdel skal rulleres årlig slik at kommunestyret får anledning til å påvirke, ta stilling til, og følge med på hvordan kommuneplanen følges opp og om der er behov for endringer.

Oppbygging av dokumentet

Selv om det gjennomføres en mindre rullering, får kommuneplanen en ny form og oppsett. Her er målsettingen å gjøre det nye dokumentet enklere for kommunens organisasjon, befolkning og politikere å forstå innholdet.

For hvert satsningsområde skisseres det:

1. Visjon – Viser fremtidig ønsket tilstand for samfunnsutviklingen

2. Delmål – Viser hvordan man realiserer visjonen
3. Strategier – Viser et sett med taktiske handlinger for å realisere delmålene

Dette grepet endrer ikke på selve innholdet i kommuneplanen, men bidrar til at kommunesamfunnet bedre kan forstå hvilken retning og strategiske valg som gjøres.

Medvirkning:

Det er gjennomført ni folkemøter i hele kommunen, samtidig som at det er gjennomført referansegruppemøte for hvert enkelt satsningsområde.

Referansegruppene ble satt sammen av kommunalt og eksternt fagpersonell, frivillige lag og foreninger og interesseforeninger. Felles for alle aktørene er at de anses som viktige kunnskapsressurser i kommuneplanarbeidet.

I tillegg har Ungdomsrådet fått en særskilt oppfølging. Ungdomsrådet har hatt anledning til å delta i alle referansegruppemøtene. I lag med administrasjonen har Ungdomsrådet også gjennomført to halvdagsseminarer kun for kommuneplanarbeid.

Medvirkningsprosessene har bidratt til å danne et kunnskapsgrunnlag for utforming av ny plan. Storparten av innspillene fra folke- og referansegruppemøtene berører enkelttiltak, tiltak som hører hjemme i kommunedel-, virksomhets- og handlingsplaner. Tiltakene kommer ikke med i kommuneplanen, men de løftes opp slik at målformuleringer og strategier åpner for at tiltakene kan realiseres i planperioden.

Erfaringene fra medvirkningsprosessen er at mye av innholdet i kommuneplan 2004-2016 fremdeles er gyldig. Samtidig viser det seg at de mål som skisseres også skaper store forventninger til måloppnåelse fra kommunesamfunnet.

Økonomisk Planforutsetning:

Ved utforming av ny kommuneplan er det viktig at de økonomiske forutsetninger legges til grunn. Kommuneøkonomien utgjør rammevilkårene for hva slags handlingsrom kommunen har de neste 12 årene.

Derfor er det lagt inn i kommuneplanen hva som skal utgjøre det økonomiske handlingsrommet. I kommuneplanen kapittel 5.0 er det formulert en målsetting om at kommunens lånegjeld i løpet av kommuneplanperioden reduseres slik at den utgjør 95 – 100 % av brutto driftsinntekt. Dette oppnås ved at:

- Netto driftsresultat for 2015 settes til 1 % av brutto driftsinntekter
- Netto driftsresultat for 2016 settes til 2 % av brutto driftsinntekter
- Netto driftsresultat for 2017 settes til 3 % av brutto driftsinntekter
- Netto driftsresultat for 2018 og videre i kommuneplanperioden settes til 4 % av brutto driftsinntekter.

Dette vil være et viktig grep for nedbygging av kommunens lånegjeld, og på sikt øke handlingsfriheten.

Vegen Videre:

I henhold PBL 11-1 skal samfunnsdelen ha en handlingsdel. Handlingsdelen skal inneholde et handlingsprogram for å gjennomføre kommuneplanens samfunnsdel for de fire påfølgende budsjettår eller mer. Følgelig blir neste trinn å utforme en fireårig handlingsdel, og det vil være sannsynlig at kommunens økonomiplan inngår i denne.

Handlingsdelen gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver. Kommuneplanens handlingsdel skal konkretisere tiltakene innenfor kommunens økonomiske rammer. Kommuneplanens handlingsdel skal oppdateres årlig. Dette er i samsvar med plikten etter kommuneloven til å utarbeide økonomiplan,

Ved å knytte en handlingsdel til samfunnsdelen pålegges kommunene å vise hvordan kommuneplanen følges opp.

Høringsuttalelser til forslag til kommuneplanens samfunnsdel:

Nedenfor presenteres innkomne høringsuttalelser, og de berører i hovedsak kommuneplanens satsningsområder. Rådmannen vurderinger kommer fortløpende etter hver enkelt uttalelse.

Sør-Varanger Venstre

7.3.1 Relevans for arealforvaltning og kommuneplanens arealdel og 6.0 Sør-Varanger mot 2026 (siste setning ”blokk nr. 3”). Siste kulepunkt endres til:

- Sjøvendte næringsareal forbeholdes virksomhet som er avhengig av tilknytning til havet

7.6 Folkehelse.

Andre kulepunkt endres til:

- Alle kommunens institusjoner (barnehager, skoler, SFO og eldreheim osv.) fremmer fysisk aktivitet og et sunt kosthold.

7.6.1 Relevans for arealforvaltning og kommuneplanens arealdel:

Andre punkt endres til:

- Legge til rette for god framkommelighet og tilgjengelighet ved idrettsanlegg og særlige attraktive turområder.

Rådmannens vurdering: *Rådmannen tar Venstre sine innspill til følge, og punktene innarbeides i kommuneplanen i tråd med uttalelsen.*

Fylkesmannen i Finnmark

- Folkehelse

Fylkesmannen vurderer at kapittel for Folkehelse fremstår noe isolert fra planen for øvrig. Det er fylkesmannen vurdering at det ville vært en styrke å løfte temaet folkehelse frem som en del av de lokal utviklingstrekk, og at kommunen gjør en vurdering av folkehelsen frem om 2026.

Fylkesmannen påpeker at kommuneplanen kommer inn på flere relevante tema hvor folkehelseperspektivet med fordel kan trekkes frem.

Med det brede samfunnspektivet på folkehelse blir plan- og bygningsloven og kommuneplanlegging sentrale verktøy. Å integrere folkehelseperspektivet i all planlegging er et av de viktigste grepene kommunen kan gjøre for folkehelsen.

Rådmannens vurdering: *Tar innspillet til Følge. Innspillet i fra Fylkesmannen viser til at det mangler en kopling mellom kommuneplanens beskrivelse/utredning og de skisserte mål og strategier for Folkehelse. Kunnskapsinnhenting vedrørende folkehelse er gjennomført i forbindelse med kommuneplanprosessen, men bare ikke beskrevet i høringsdokumentet.*

Rådmannen er enig i at beskrivelsen burde komme mer klart frem, og tar derfor Fylkesmannens innspill til følge. I beskrivelsen innarbeides et eget folkehelseavsnitt på side 11 under kapittel: «2 Lokale utviklingstrekk og nå-situasjon»

- Barn og unge

Fylkesmannen trekker frem at det er positivt av barn og ungdom er fremmet som er eget satsningsområde. På Samme måte som for folkehelse er det imidlertid lite i kapitlene foran som bygger opp om valget.

Under kapittel 5 er skolestruktur nevnt så vidt. Det ser imidlertid ikke ut til at fremtidig skolestruktur er et tema ellers i planen. Under strategier i kapittel 7.5 står det at kommunen skal søke å opprettholde skoletilbudet der det er bærekraftig elevtall og hvor det kan tilbys et forsvarlig undervisningstilbud. Hva som ligger i begrepene «bærekraftig elevtall» og «forsvarlig undervisningstilbud» er ikke diskutert i planforslaget.

Rådmannens vurdering: *Tar innspillet til følge. Høringsdokumentet manglet en beskrivelse av som mentes med «bærekraftig elevtall» og et «forsvarlig undervisningstilbud». Dette er nå nærmere presisert i kapittel 2.5 på side 10.*

- Kommunal arealforvaltning

Etter fylkesmannens vurdering er det mer oversiktlig dersom strategier for utbygging hadde vært diskutert og oppsummert samlet og ikke oppdelt under ulike satsningsområder.

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering. Etter rådmannens vurdering vil det være mer hensiktsmessig at kommuneplanens arealdel innledes med en samlet diskusjon og oppsummering av de føringer som samfunnsdelen gir. Samtidig vil det gjøres vurderinger på om kommuneplanens arealdel tas inn som en del 2 kommuneplanen. Slik vil sikres en nær kopling mellom arealdel og samfunnsdel.*

- Handlingsdel

Plan- og bygningsloven § 11-2 setter som krav at kommuneplanens samfunnsdel skal ha en handlingsdel. Handlingsdelen skal angi hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer. Etter det vi kan se så har ikke kommunen utarbeidet en

handlingsdel.

Rådmannens vurdering: *Tar innspillet til orientering. Kommuneplanprosessen legger opp til at kommunestyret først må vedta en kommuneplan før en påbegynner utarbeidelse av en egen handlingsdel. På sikt vil det være naturlig av økonomiplan inngår i kommuneplanens handlingsdel. Dette for å sikre at samfunnsdelens føringer faktisk følges opp med økonomiske prioriteringer.*

Sametinget

Sametinget reagerer på at det samiske i Sør-Varanger er fraværende fra kommuneplanens samfunnsdel. Sametinget oppfordrer kommunen å legge til rette for at det samiske i Sør-Varanger kan styrkes og bli en naturlig del av kommunens identitet også i kommuneplanlegging.

Rådmannens vurdering: *Rådmannen anser det som viktig å ivareta samisk historie, språk og kultur, og på bakgrunn av sametingets innspill innarbeides det et eget kapittel om det samiske i Sør-Varanger i kap. 2.5 på side 9.*

Næringsutvikling

Sametinget mener at utgangspunktet for levedyktige primærnæringer (her under reindrift og sjølaksefiske) er at kommunen i planleggingen sikrer naturgrunnlaget som næringer baseres på. En sikring av naturgrunnlaget vil gi konsekvenser til arealplanleggingen og bør synliggjøres også i samfunnsdelen.

Videre anser Sametinget det som en selvfølge at reinbeitedistriktene høres i dispensasjonssaker. Sametinget anmoder kommunen om å tilstrebe for dialog med berørte reinbeitedistrikt i arealinngrepsaker i reinbeiteområder.

Rådmannens vurdering: *Anser at Sametingets bemerkninger ivaretas i kommuneplanens samfunnsdel og i arealdelen ved bestemmelser i kystsoneplanen.*

I kapittel 7.2 i ny samfunnsdel står det: Ved nye arealinngrep utenfor tettbygde strøk som ikke er i henhold til kommuneplanens arealdel skal berørt reinbeitedistrikt gis uttalelsesrett som en del av kommunal saksbehandling.

Sjølaksefiske blir ivaretatt i kystsoneplanen ved at det er avsatt egnede områder avsatt til flerbruksområder: natur-, friluftsliv-, fiske-, ferdsel-, og akvakulturområde (NFFFA) med påfølgende bestemmelser.

- Barn og unge

Sametinget mener at det samiske i Sør-Varanger fortjener en mer tydelig synliggjøring i kommuneplanens samfunnsdel, også med tanke på barn og unge.

Rådmannens vurdering: *Rådmannen tar Sametinget sitt innspill til følge og vil gi samisk ungdom en mer tydelig synliggjøring i kapittel 2.5*

- Folkehelse

Sametinget påpeker at kommuner med samisk befolkning, og som har grunn til å tro at det foreligger spesielle folkehelseutfordringer for denne befolkningen skal vurdere dette nærmere. Sametinget anmoder kommunen om å ha dette perspektivet i mente i det videre arbeidet med kartlegging av folkehelsearbeidet i kommunen. Samtidig se på om det er behov for et bedre folkehelse tilbud i den samiske befolkningen.

Rådmannens vurdering: *Tar innspillet til orientering. I kommuneplanprosessen er det gjennomført egne referansegruppemøte for folkehelse og barn og ungdom. I denne prosessen er det ikke kommet frem informasjon som indikerer at samisk barn og ungdom har flere eller andre folkehelseutfordringer enn øvrig ungdom.*

Kystverket Troms og Finnmark

Presiserer at fremtidige tiltak som planlegges i havne- og/eller sjøområder planlegges så detaljert som mulig, slik at en unngår fremtidige konflikter med aktuelle interessenter.

Rådmannens vurdering: *Tar innspillet til orientering.*

Fiskeridirektoratet

FIF synes det er positivt at Sør- Varanger kommune ønsker å satse videre på de levedyktige primærnæringene ved å legge opp til økt videreføring og verdiskapning i fiskeri- og havbruksnæringene.

FIF oppfordrer Sør-Varanger kommune til å ha en god dialog med oppdrettsnæringa, lokale fiskarlag og nabokommuner for å komme frem til gode oppdrettslokaliteter som i minst mulig grad kommer i konflikt med andre interesser. Det er vesentlig at kommuneplanens samfunnsdel blir sett i sammenheng med arealdelen

Trenden i oppdrettsnæringa går mot større lokaliteter. Det er derfor viktig at arealene som reguleres til akvakulturvirksomhet er store nok. Oppdrettsnæringa har videre signalisert at det er ønskelig med rene A-områder fremfor flerbruksområder som også er avsatt til akvakultur.

FIF mener at det er mest hensiktsmessig med rene A-områder. Dette skaper mer forutsigbarhet i havbruksforvaltninga på samme tid som at det kan bidra til færre

interessekonflikter.

Rådmannens vurdering: *Tar innspillet til orientering. Innspillet vedrørende rene A-områder for havbruk er et innspill som berører kommuneplanens arealdel. Innspillet vil følgelig være med videre i prosessen med arealdelen*

Mattilsynet

Påpeker viktigheten av at når en tillater ytterligere boligbygging må en påse at eksisterende vannverk har tilstrekkelig kapasitet til å forsyne flere boliger. Dette kan være en utfordring ved enkelte vannverk.

Påpeker at dersom man må unngå skutertraseer i nedslagsfelt til drikkevannskilder.

Rådmannens vurdering: *Tar innspillet til orientering.*

Pasvikdalens nærings- og utviklingsråd (PNU)

PNU mener høringsdokumentet viser at sentrumsutviklingen i kommunen er gjennomtenkt og svært konkret, så de etterlyser derfor en mer konkret målsetting for utvikling i distriktene.

- De mener at samfunnsdelen skal bruke ord som «skal utvikle, være pådriver etc» i stedet som «stimulere til, legge til rette etc». De ønsker en kommune som er mer offensiv i sine planer for fremtiden, enn dette høringsdokumentet.

Rådmannens vurdering: *Tar innspillet til orientering. Kommuneplanenes formuleringer sier noe om hvordan vi som kommunesamfunn skal satse de neste 12 årene. Det betyr at det ligger føringer for hvordan man politisk og administrativt skal jobbe disse årene. Det er en målsetting at Sør-Varanger skal ha befolkningsvekst i hele kommunen, med det de økonomiske konsekvenser det har. I så måte legges det opp til at kommunesamfunnet i lag med kommunen må bidra for å nå målsettingene, eksempelvis boligutvikling i distriktene. Å bruke formuleringer som å «stimulere til / legge til rette for» vil Sør-Varanger kommune med tilgjengelige virkemidler jobbe for å oppnå kommuneplanens målsettinger.*

- PNU ber om at uttrykket «distriktsentere» blir nærmere definert

Rådmannens vurdering: *Tar innspillet til orientering. Videre definering av distriktssentrene vil ikke bidra til noe spissing eller endring av kommunens satsninger.*

- PNU viser til at kommuneplanen legger opp til «en velvillig innstilling til boliginitiativ i distriktene». Å ha «en velvillig innstilling tyder på at kommunen vil overlate til enkeltpersoner å utvikle boenheter i distriktene, uten å ta noe ansvar selv. De håper at dette bare er en «uheldig» formulering, og ikke viser en kommune som er uten vilje til å utvikle distriktene.

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering. Å ha en velvillig innstilling til boliginitiativ i distriktene betyr at kommunen vil tilrettelegge for at folk kan bosette seg i distriktene. Likevel er det etterspørselen etter boliger som har betydning for hvorvidt det forekommer nybygging i distriktene. I dag finnes det flere områder som er ferdig regulert til boligbygging i distriktene. Det finnes både private og offentlige reguleringsplaner som tilrettelegger boligutvikling i distriktene.*

- PNU mener kommunen må ha disponible boliger for sine nyansatte, og dette gjelder spesielt for distriktene. Sør-Varanger kommune må ha boliger disponible i distriktene i forbindelse med rekrutteringsarbeid

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering. Innspillet berører «Stiftelsen Boligbygg» som tilbys utleieboliger i hele kommunen.*

- PNU mener at punktet «Kommunal tilrettelegging i distriktene bør konsentreres om de steder som har, eller vil få, en befolkning som gir grunnlag for lokal arbeidskraft og sentrale funksjoner som nærbutikk, skole, barnehage og kulturtilbud» endres til: «Aktiv kommunal tilrettelegging i distriktene.»

Rådmannens vurdering: *Tar innspillet til orientering. Dette er en videreføring av forrige kommuneplan og det er viktig at kommunen med sine virkemidler gjør noen prioriteringer også i distriktene.*

- PNU viser til rubrikken «Sør-Varanger har levedyktige primærnæringer». Siste kulepunkt «Bidra til økt videreføring og verdiskaping i fiskeri- og havbruksnæringene» endres til: «Bidra til økt videreføring og verdiskaping i primærnæringene». Og således inkludere hele primærnæringen og ikke bare trekke frem to næringer.

Rådmannens vurdering: *Tas til følge og endres. Videreføring og verdiskaping bør*

gjelde alle primærnæringer.

- PNU mener at det bør tas med et punkt hvor kommunen vil være en pådriver for nytenking innenfor primærnæringerne. Vi tenker spesielt på nærmat-konseptet, og utvikling av nisjeprodukter med bruk av lokale råvarer etc.

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering. Innspillet tas med videre i behandlingen av ny Landbruksplan og revidering av vedtekter for primærnæringsfondet. I tillegg dekkes dette punktet delvis av Rådmannens av forrige kommentar. Rådmannen anerkjenner viktigheten av nytenkning innenfor primærnæringerne og det vil kommunen bidra til, men en slik nytenkingskompetanse besitter først og fremst primærnæringerne selv.*

- PNU viser til rubrikken «Sør-Varanger kommune har en forutsigbar næringsretta infrastruktursatsning». Strategi – I prioritert rekkefølge skal det satses særskilt på:

1. Havne- og industri-/næringsareal
2. Fremtidsretta innfartsløsning til Kirkenes
3. Utbedring og utbygging av Høybuktnoen lufthavn
4. Storskog tollstasjon
5. En styrking av vedlikeholdet på det fylkeskommunale og statlige veinettet
6. Mellomriksveiløsning Pasvik – Nellim

Her vil styret at punkt 5. omprioriteres til punkt 1. med følgende ordlyd: En styrking av vedlikeholdet på det fylkeskommunale og statlige veinettet, hvor veien til Pasvik har en særskilt prioritering

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering. Denne prioriteringen er gjort ut fra det som vil virke mest positivt for kommunesamfunnets vekst og utvikling. At en styrking av fylkeskommunale og statlige veinettet er satt på prioriteringslisten, betyr at dette har en høy prioritet for kommunen.*

- PNU viser til punktet om at Næringsliv, forvaltning og private husstander har tilgang til reel og stabil høykapasitets fibernett. Her skal det innarbeides et tredje kulepunkt med følgende ordlyd: Det SKAL være et stabilt høyhastighets fibernett

i hele kommunen

Rådmannens vurdering: *Tas delvis til følge. Høykapasitets fibernett er utenfor kommunens virkeområde, men teksten endres slik at kommunen vil oppfordre Varangerkraft til å differensiere priser slik at alle har mulighet til kople seg på fibernettet. Føres inn i kapittel 7.3.*

- PNU viser til punktet Sør-Varanger har en helsefremmende infrastruktur. Her må det innarbeides et kulepunkt med følgende ordlyd: «Få på plass gang- og sykkelsti fra boligfeltet «Mostadfeltet» på Svanvik og til Furumo».

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering. Innspillet berører kommunens vei- og trafikksikkerhetsplan.*

- PNU viser til Kulepunkt 6: «Søke å opprettholde skoletilbud der det er et bærekraftig elevtall og hvor det kan tilbys et forsvarlig undervisningstilbud» ønskes endret til: «Søke å opprettholde et godt skoletilbud i hele kommunen.»

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering, det er viktig at det er elevene som er i fokus for Sør-Varangerskolen. Se for øvrig rådmannens kommentar til Fylkesmannens innspill.*

Kirkenes Næringshage (som prosjektansvarlig for reisemålsutvikling):

- Sør-Varanger kommune vil sammen med reiselivsnæringa være en aktiv pådriver for å finne fram til en bærekraftig og langsiktig modell for vertskapsforpliktelser og fellesgodefinansiering på reisemålet

Rådmannens vurdering: *Tar innspillet til orientering. Reiselivsnæringen utgjør en viktig næring som skaper stor omsetning i kommunesamfunnet og med mange sysselsatte. Det er Rådmannens vurdering at reiselivsnæringen ivaretas i kommuneplanen og vil utgjøre en viktig satsning i kommunen. Derfor vil ikke forslag til formulering tas inn i kommuneplanen*

- Sør-Varanger kommune vil bidra til at Kirkenes, som hurtigrutas endepunkt, skal framstå som mer attraktiv i en reiselivssammenheng

Rådmannens vurdering: *Tar innspillet til følge. Ut fra at det skal jobbes for en flytting av hurtigruteanløp inn til byen er det viktig å jobbe for at området fremstår mer attraktivt for turistene, men det er også viktig for kommunens egen befolkning. Dette er helt i tråd strandpromenadeprosjektet.*

- Utbygging av Kirkenes Lufthavn Høybuktknoen må sidestilles med havneutvikling og innfartsveier når det gjelder prioritering av næringsmessige infrastrukturprosjekter

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering. Det at utbygging av Kirkenes Lufthavn Høybuktknoen er på lista over viktige prioriteringstiltak viser at utvidelse av lufthavnen har høy prioritet i kommunen. Målt ut fra dagens behov argumenter Avinor med at Lufthavnen har tilstrekkelig kapasitet, derfor må kommunen jobbe for at etterspørselen øker. Dette gjør vi at tilrettelegging av Havne- og industriareal har høyeste prioritet for kommunen. Når den ventede olje- og gassvirksomheten tilfaller Sør-Varanger vil en utvidelse av lufthavnen tvinge seg frem.*

- Masterplan for utvikling av Sør-Varanger som reisemål er en privat-offentlig strategi som skal bidra til at de lokale ressursene brukes så optimalt som mulig. Kommunen skal derfor legge vekt på Masterplanen som strategisk veileder i saker som berører utvikling av reiselivsnæringa og reisemålet Kirkenes.

Rådmannens vurdering: *Tas delvis til følge. Masterplan for utvikling av Sør-Varanger som reisemål er et offentlig-privat samarbeid som er under arbeid. Det er rådmannens vurdering at kommunestyret ikke bør forplikte seg til en Masterplan som kommunestyret ennå ikke er forelagt. Kommunen deltar i reiselivsprosjektet med det mål at det skal få betydning hvordan kommunen satser på reiseliv i Sør-Varanger. Følgelig innarbeides det en slik målformulering i kapittel 7.2.*

Statens Vegvesen

Kap. 7.2 Næringsutvikling

Vi har ingen merknader til delmålene. Mange av strategiene samsvarer med målene i Nasjonal transportplan og i grunnlaget for konseptvalgutredningen.

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering.*

- Vegvesenet ber om å legge inn en formulering «Tilrettelegge for at en større andel av trafikken skjer med gående og syklende».

Rådmannens vurdering: *Tas til følge. En slik målformulering er helt i tråd med øvrig satsning på folkehelse.*

- Vegvesenet ber om å legge inn en formulering «Tilrettelegge for at en større andel av trafikken skjer med kollektive transportmidler».

Rådmannens vurdering: *Tas til følge og innarbeides i kapittel 7.3. Dette er helt i tråd med kommunens øvrige klima- og energiplanlegging.*

Kap. 7.6 Folkehelse

- Kommunen bør vurdere om universell utforming av transportsystemet bør være en strategi under delmål «Har en helsefremmende infrastrukturetsatsing og arealforvaltning».

Følgelig Foreslår Statens vegvesen at det legges til; Bidra til at hele trafikksystemet er universelt utformet.

Rådmannens vurdering: *Tas til følge og innarbeides i kapittel 7.3. Det er viktig at kommunen er en pådriver for og samtidig bidrar til at hele trafikksystemet er universelt utformet. Eksempelvis vil ett universelt utformet trafikksystem bidra til at flere med ulike bevegelsesbegrensinger kan ta buss eller bevege seg og oppholde seg i det offentlige rom.*

Sør-Varanger rideforening

Sør-Varanger Rideforening påpeker at et åpent ridetilbud i nærmiljøet vil tiltrekke seg flere tilflyttere ved at mange barn, unge og voksne er vant med et slikt tilbud der de kommer fra. I tillegg vil et ordentlig og godt drevet anlegg skape arbeidsplasser

Vi viser til punkt 7.3.1 ang areal: Herunder må kommunen legge til rette for at man ved utvidelse av anlegg kan ta de sportslige utfordringene som kommer.

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering. Innspillet berører kommuneplanens handlingsdel og tas med videre i den prosessen.*

Under punkt 7.4 ang. barn og ungdom står det at kommunen skal "legge til rette for at frivilligheten har gode tilbud til barn i alle aldre" og "stimulere og legge til rette for frivillig innsats sammen med foreldre, lag og foreninger". Det er vår oppfordring til handlingsplanen at kommunen ikke "tar lett på" dette, men følger opp med å gi tilbake de fjernede kulturmidler og midler til drift av lagseide anlegg. Vi oppfordrer også til å øke potten slik at det som står under punkt 7.6- andre avsnitt ang Folkehelsen ikke forsvinner! Vi siterer: " Frivilligheten og dugnadsånden i kommunen er på mange måter som "limet" i lokalsamfunnene og bidrar til at befolkningen får et godt og aktivt liv!"

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering. Rådmannen tolker dette som er oppfordring til at kommunen følger opp det som faktisk står i kommuneplanen. I så måte forventer rideforeningen at den kommende handlingsplanen viser handling i henhold til kommunens satsningsområder.*

Sør-Varanger Høyre

- Viser til at mindre fiskebåter har i dag ikke gode kai og havnetilbud i Kirkenes
Foreslår at det må føres inn i kommuneplanen -Tilrettelegge havneforhold for mindre fiskefartøy- på s.17 under forutsigbar næringsrettet infrastruktursatsning

Rådmannens Vurdering: Tas delvis til følge og føres inn under delmål «styrking av Kirkenes» i kapittel 7.3.

- Foreslår at det må føres inn i kommuneplanen «Tilrettelegge for egnede småbåthavner» på s.17 under helsefremmende infrastruktur

Rådmannens Vurdering: *Tas til delvis til følge og føres inn i kapittel 7.3 og 7.3.1*

Foreslår stryke teksten «Sjøvendte areal forbeholdes virksomhet som er avhengig av tilknytting til havet». Setningen er ikke egnet til å ivareta behovet for maritime næringers tilgang.

Rådmannens Vurdering: *For å ivareta maritime næringer foreslår rådmannen å presisere*

setningen til «Sjøvendte næringsareal forbeholdes virksomhet som er avhengig av tilknytning til havet». På den måten har man ivarett andre behov som boliger og turisme i strandsonen.

Avinor

Avinor har ingen merknader til planforslaget

Rådmannens Vurdering: *Tas til orientering*

Kirkenes Næringshage:

- KNH sier seg enig i at Sør-Varanger kommune opprettholder målsettingen om å vokse til minimum 12000 innbyggere. De mener likevel at det burde være en større prioritering av by- og sentrumsutvikling som det viktigste grunnlaget for den ønskede veksten. Konkret burde derfor målet om styrking av Kirkenes som regionalt senter (side 13) både komme høyere opp på listen, samt ta med seg både handels-, kultur- og tjenestetilbud.

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering*

- Næringsutvikling

KNH sier seg enig i at Sør-Varanger skal være den kommunen i regionen med størst konkurransekraft og verdiskapning. De mener videre at der er funnet en god balanse mellom det å satse på bredden i næringslivet, samtidig som at man signaliserer innenfor hvilke områder man vil jobbe for den største veksten.

KNH legger til grunn tidligere innspill i prosessen når det gjelder prioritering av infrastrukturtiltak:

1. Havne- og industri-/næringsarealer
2. Utbedring og utbygging av flyplassen for å kunne håndtere større fly hele året uten for store begrensninger
3. Ny innfartsvei til og vegløsning rundt Kirkenes
4. Storskog tollstasjon
5. Utredning av jernbaneløsninger til nabolandene
6. Bredbåndsutbygging i hele kommunen

I tillegg til dette ser de at bredden av næringsliv i kommunen vil være tjent med at kommunen jobber for å styrke vedlikeholdet av statlige og fylkeskommunale veier.

Rådmannens Vurdering: *Tas til orientering. Kommunens infrastruktursatsning er gjort ut fra en behovs- og realisme vurdering. Det viktig å understreke at det å være på en prioriteringsliste over infrastrukturtiltak betyr først og fremst at alle på prioriteringslisten har høy prioritet.*

- KNH er fornøyd med at kommunen synliggjør at utbygging av fiber/breiband er en viktig sak for hele kommunen.

KNH mener imidlertid at det er en svakhet at man ikke sier noe om hvordan man vil forholde seg til spørsmålet om jernbaneforbindelse til Finland og Russland. KNH mener dette er en viktig sak i et langsiktig perspektiv. Dette er en sak som vil få store konsekvenser for fremtidig arealforvaltning, og må ses i sammenheng med dagens disponeringer av næringsareal.

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering. Kommuneplanen viser at Kirkenes er tiltenkt en sentral rolle i transportnett i Barentsregionen. Dette skal satses aktivt på og dekkes i innværende kommuneplan.*

- Barn og ungdom:

KHN mener at Kapittelet inneholder gode målformuleringer. Det rekrutteringsmessige aspektet kunne vært understreket enda tydeligere.

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering*

- Kompetansebygging:

KNH synes det er bra at planen så tydelig poengterer behovet for kvalitativt god grunnskole. DE mener også at det er viktig av kommunen å satse på et godt tilbud innen videregående opplæring, høyere utdanning og FoU.

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering.*

Oppsummering

- Planforslaget har etter KNH sitt syn noen få svakheter som man bør se nærmere på hvordan man ivaretar. Det gjelder særlig:
  - Tydeligere fokus på by- og sentrumsutvikling
  - Mulige fremtidige jernbaneløsninger som grunnlag for fremtidig arealforvaltning

Rådmannens vurdering: Se rådmannens vurderinger ovenfor.

Finmark Fylkeskommune

- Finnmark fylkeskommune synes Sør-Varanger kommune har gjort et godt planarbeid. Planen har en bra situasjonsbeskrivelse, en ryddig og fin oppbygging og er enkel å forstå. Satsingsområdene er avgrenset og godt beskrevet, og antallet sider synes hverken å være for få eller for mange. Desto viktigere blir det derfor å tilpasse mål og strategier med de ressurser man har til rådighet.

Kommunen står i dag overfor en situasjon med stor lånegjeld. Fylkeskommunen anbefaler derfor Sør-Varanger kommune om å nøye vurdere sin satsing med tanke på dagens økonomiske situasjon, og om mulig foreta en kartlegging av alternative strategier.

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering. Vi svært bevisst kommunens økonomiske situasjon. Derfor er det innført hvordan kommunens lånegjeld skal reduseres. Dette er et svært viktig punkt i kommuneplanen.*

- Langsiktige muligheter og utfordringer:

Det er gjort en god jobb med å kartlegge mange langsiktige muligheter. Fylkeskommunen synes det er bra at man har valgt å se optimistisk på fremtiden, men savner samtidig en beskrivelse og diskusjon knyttet til flere påviste utfordringer som Sørvarangersamfunnet står overfor.

- Arealforvaltning:

Finnmark fylkeskommune vil i tillegg anbefale at alle strategier med arealrelevans avslutningsvis oppsummeres i et eget (under-) kapittel. En slik oppsummering vil i større grad få frem helheten i den planlagte arealutviklingen.

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering. Etter rådmannens vurdering vil det være mer hensiktsmessig at kommuneplanens arealdel innledes med en samlet diskusjon og oppsummering av de føringer som samfunnsdelen gir. Samtidig vil det gjøres vurderinger på om kommuneplanens arealdel skal tas inn som en del 2 kommuneplanen. Slik vil det være nær kopling mellom arealdel og samfunnsdel.*

- *Arealstrategier:*
- legger til rette for grønt- og parkutforming i de bynære områdene
- sikrer at attraktive grøntareal ikke bebygges
- innebærer å være åpen for tilrettelegging av idrettsareal tilpasset de unges behov
- tar hensyn til funksjonshemmedes behov
Finnmark fylkeskommune registrerer at Sør-Varanger kommune blant annet

legger opp til en arealforvaltning som:

- legger til rette for grønt- og parkutforming i de bynære områdene
- sikrer at attraktive grøntareal ikke bebygges
- innebærer å være åpen for tilrettelegging av idrettsareal tilpasset de unges behov
- tar hensyn til funksjonshemmedes behov

Det registreres også at Sør-Varanger kommune skal legge til rette for vekst, gjennom fortetting og bruk av nye areal. Dette stiller Finnmark fylkeskommune seg i utgangspunktet positiv til, men understreker samtidig at dette ikke må skje på bekostning av ovennevnte forhold.

Rådmannens Vurdering: *Tas til orientering. Formålet med kommuneplanen er å ta hensyn til nettopp det Finnmark Fylkeskommune gir tilbakemeldinger på.*

- Næring:

Finnmark fylkeskommune finner det positivt at Sør-Varanger kommune har valgt å inkludere reiseliv, petroleum, havbruk og mineraler som en del av næringslivssatsingen, som for øvrig synes å være tilpasset arealutviklingen på en tilfredsstillende måte.

Visjon: Sør-Varanger kommune foreslår følgende visjon for næringsutvikling: «Regionsenteret Sør-Varanger er den kommunen med størst konkurransekraft og verdiskaping i hele Øst-Finnmark.»

Sør-Varanger vil ut fra mange forhold kunne sies å være den kommunen i regionen med størst konkurransekraft og verdiskaping. Finnmark fylkeskommune mener derfor at Sør-Varanger kommune med fordel kunne hatt en mer ambisiøs visjon for sin næringsutvikling. En visjon som i større grad gjenspeiler satsingsområdets delmål og strategier, og som gir Sør-Varanger noe å strekke seg etter.

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering. Visjonene, målsetningene og strategiene er dannet på*

bakgrunn av tilbakemeldingene fra referansegruppene og folkemøtene

- Internasjonalt: Planen tydeliggjør på en veldig god måte at Sør-Varanger er en internasjonal kommune. I punkt 1.3 bør det likevel tilføyes at både det norske og internasjonale Barentssekretariatet har tilholdssted i Kirkenes.

Rådmannens vurdering: *Forstår innspillet som en liten presisering og tas derfor til følge*

- Det fremkommer av første delmål, punkt 7.2 at: «Gjennom god informasjon om, og markedsføring av, skal kommunen bidra til å trekke nye etableringer til kommunen.» Fylkeskommunen vil i den sammenheng anbefale en satsing som i særlig grad vektlegger å tiltrekke kompetansemiljøer/kunnskapsnæringer, og som gjelder både nasjonalt og internasjonalt. Det samme gjelder for økt samarbeid med universitet og høyskoler, som også bør inkludere internasjonale så vel som nasjonale utdanningsinstitusjoner.

Rådmannens Vurdering: *Tas delvis til følge. Dette med kompetansemiljø/kunnskapsnæringer føres inn i kapittel 7.2. Hva angår økt samarbeid med universitet dekkes det allerede av målformuleringene for Kirkenes kompetansesenter.*

Kulturminner og kulturmiljø:

Kommuneplanens samfunnsdel er fri for begreper som kulturminne og kulturmiljø, mens «det historiske sentrum», «kulturhistorie» og «gjenreisningsmiljøer» kun blir nevnt i korte ordelag. Finnmark fylkeskommune mener dette er begreper som burde vært nærmere behandlet i planforslaget.

Rådmannens Vurdering: *Tas til orientering. I kommuneplanprosessen er det ikke fremkommet noen ønsker eller behov for at dette skal utgjøre særskilte satsningsområder for kommunen.*

Kulturelt mangfold: Noe av det mest særegne trekket ved Sør-Varanger kommune er den samiske historien og nåtidig bosetning, som i planen ikke nevnes i det hele tatt. Sør-Varanger kommune var fram til 1830-tallet tilnærmet rent samisk, og er den eneste kommunen i Norge med skoltesamisk bosetning. Kommunen har i tillegg et bredt innslag av norsk-finsk/kvensk bosetning. Planforslaget kunne med fordel ha inneholdt strategier i forhold til bevaring og styrking av nevnte kulturmangfold.

Rådmannens vurdering: *Tas delvis til følge. Se rådmannens vurdering av Sametingets innspill.*

Kulturminner og kulturmiljø som en del av næringslivssatsing: Finnmark fylkeskommune mener at satsing på kulturminner og kulturmiljø helt klart bør innlemmes som en del av næringslivssatsingen i en kommune med en så spennende og mangfoldig historie.

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering. Kommuneplanen legger ikke opp til at kulturminner og kulturmiljø skal utgjøre en sentral næringsssatsing. Allikevel åpner kommuneplanen for at det kan forekomme, kanskje mest innenfor reiselivssatsingen.*

Sør-Varanger kommune ønsker å være et foretrukket etableringssted for bedrifter, ungdom og tilflyttere. Bevissthet rundt kulturminner og egen historie er identitetsbyggende, påvirker stedets attraktivitet for bosetting, næringsvirksomhet og besøkende. Kulturminner kan også bidra til tilretteleggelse for innovasjon og entreprenørskap. Dette er sammenhenger som fylkeskommunen mener burde vært belyst og utarbeidet strategier på grunnlag av.

Rådmannens vurdering: *Se rådmannens forrige vurdering.*

Istedenfor å fokusere på at gjenreisningsbebyggelsen i sentrum trenger vern, vil det være mer fruktbart og offensivt å se på det historiske sentrum som en komponent for næringsutvikling og verdiskapning. Det er viktig å ha en forståelse av kulturminne og kulturmiljø som verdi og ressurs, og ikke som hindring og problem.

Rådmannens vurdering: *Tar innspillet til orientering. Kommuneplanen fokuserer ikke på vern. Vernebegrepet er ikke benyttet i forbindelse med kulturmiljøer i det hele tatt. Kommuneplanen fokuserer istedenfor på at viktige «gjenreisingsmiljøer ikke må svekkes» samtidig som at vi har en byvekst og fortetting.*

Opplæring:

Finnmark fylkeskommune er positiv til at kompetansebygging er tatt opp som et av satsingsområdene i planen, som også bør ses i sammenheng med det pågående arbeidet med *Regional plan for kompetanse i Finnmark*. Denne planen er høyst aktuell for Sør-Varanger kommune som eier av barnehager og grunnskoler, og omfatter kompetanseplanlegging fra barnehage til forskning. Vi vil derfor oppfordre Sør-Varanger kommune til videre deltakelse i arbeidet med kompetanseplanen. Så langt er planprogrammet utarbeidet og vedtatt, og det er etablert arbeidsgrupper, deriblant for barnehager og grunnskoler.

Rådmannens Vurdering: Tar innspillet til orientering.

Kultur og Folkehelse

Finnmark fylkeskommune er fornøyd med at Sør-Varanger har inkludert både kultur og folkehelse i planen.

Kultur: Under forordet og punkt 1.2 nevnes det kulturelle samarbeidet med Russland, men svært kort og lite beskrivende. Her bør man kanskje si mer om betydningen av folk-til-folk-samarbeid og ulike deler av den kommunale driften, for eksempel biblioteket, som har direkte samarbeid med Murmansk.

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering.*

Folkehelse: Sør-Varanger kommune har fokus på folkehelse, og har tatt inn over seg den nye folkehelselovgivningen og de nasjonale retningslinjene på området.

Det er spesielt positivt at kommunen i punkt 7.7 vil sikre at kommunale virksomheter og foretak skal innarbeide systematisk helsefremmende arbeid som en del av virksomheten, og at folkehelsevurderinger skal gjøres i all kommunal saksbehandling. Det er også svært positivt at kommunen har egne strategier når det gjelder helsefremmende infrastruktur, og at det tas hensyn til oppvekstvilkår og universell utforming.

Under punkt 7.6 om folkehelse, beskrives folkehelse i svært generelle ordelag. Folkehelsen i Sør-Varanger er i liten grad beskrevet spesielt.

Rådmannens vurdering: *Tas til følge. Se rådmannens vurderinger av Fylkesmannens innspill. Folkehelse har fått et nytt tilleggskapittel 2.6 på side 11.*

Direktoratet for mineralforvaltning

med Bergmesteren for Svalbard

Kommuneplanens samfunnsdel skal ha en bred samfunnstilnærming og behandle langsiktige utfordringer. Mineralske ressurser er ikke-fornybare naturressurser som må forvaltes i et langsiktig perspektiv, og helst planlegges for 50 -100 år frem i tid.

Sør-Varanger kommune har lang tradisjon for utnyttelse av mineralressurser gjennom sin gruvedrift på malmressurser. Kart fra Norges geologiske undersøkelse (NGU) viser at det i kommunen også finnes andre typer mineralressurser, herunder flere grusforekomster. For vekst og utvikling som genererer utbygging og tilrettelegging av arealer, er både pukk og grus nødvendige byggeråstoffer. Uttak av byggeråstoffer representerer også lokalt næringsliv og sysselsetting. Sand, grus og pukk er noen av de viktigste mineralske råstoffene i Norge, bare olje omsettes i større kvanta og verdi.

DMF anbefaler at en av strategiene videre bør være å sikre mineralressursene gjennom kommuneplanens arealdel. NGU sine databaser gir informasjon om lokalisering, kvalitet og verddivurdering av mineralressursene i kommunen.

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering. Innspillet berører kommuneplanens arealdel og tas følgelig med videre i den prosessen.*

Rådet for likestilling av Funksjonshemmede

- Rådet ber om at følgende tekst innarbeides i kapittel 6. «Sør-Varanger kommune skal arbeide systematisk for å fremme kunnskap og stille krav om universell utforming av det menneskeskapte miljø».

Rådmannens vurdering: *Tas delvis til følge. Det er lovverket som avgjør hvor vidt kommunens kan stille krav om universell utforming. Derfor foreslår rådmannen følgende setning; «Der lovverket stiller krav om universell utforming av menneskeskapte miljø vil Sør-Varanger kommune arbeide systematisk for å fremme kunnskap og stille krav om universell utforming».*

- Rådet ber om at kap 7.3 delmål: Sør-Varanger har en helsefremmende infrastruktur «Ta hensyn til at funksjonshemmede og andre med spesielle behov får adgang til offentlige bygg, anlegg, næringsbygg og friluftsområder» endres til «Universell utforming skal være et

bærende prinsipp i all planlegging, slik at hovedløsningen kan brukes av flest mulig. Dette gjelder blant annet tilgjengelighet til offentlige bygg, anlegg, næringsbygg, friluftsområder og kollektivtrafikk.»

Rådmannens vurdering: Tas til orientering. Kommuneplanen legger opp til at folkehelse skal være et bærende prinsipp i all planlegging. Ny kommuneplan pålegger alle i kommunens organisasjon å tenke folkehelse i alt som gjøres. Universell utforming utgjør en svært viktig del av folkehelsesatsningen, dermed dekkes innspillet av kommuneplanen allerede.

- Kap 7.3.1 relevans for arealforvaltningen. «Tilrettelegge for funksjonshemmedes adgang til så vel offentlige bygg og anlegg, næringsbygg og til friluftsområdet» endres til «tilgjengelighet til offentlige bygg og anlegg, næringsbygg, friluftsområder skal universelt utformes.

Rådmannens Vurdering: *Tas til orientering. Sør-Varanger kommune kan ikke kreve at etablerte næringsbygg skal utformes universelt. Kommunen kan bare kreve dette på nye næringsbygg og dette er allerede regulert av gjeldende plan- og bygningslov.*

- *Kap. 7.4 Barn og ungdom*

Visjon «barn og ungdom preges av høy sosial og faglig utvikling, noe som oppnås gjennom et oppvekstmiljø basert på trygghet, trivsel og tilhørighet.» Rådet ber om at «tilgjengelighet» legges til denne setningen.

Rådmannens vurdering: *Tilgjengelighetsbegrepet dekkes allerede av trygghet, trivsel og tilhørighet, men dette gis en nærmere presisering i delmålene til i kapittel 7.4.*

- Ber om at pkt «Legge til rette for at frivilligheten har gode tilbud til barn i alle aldrer» endres til «Legge til rette for at frivilligheten har gode tilbud til barn i alle aldrer og funksjonsnivå»

Rådmannens vurdering: *Tas til følge og innarbeides i kommuneplanen.*

- Ber om at pkt «utvikle arenaer som er tuftet på trygghet og fellesskap» endres til «utvikle arenaer som er tuftet på trygghet, fellesskap og tilgjengelighet»

Rådmannens vurdering: *Tas til følge og innarbeides i kommuneplanen på side 23.*

- Ber om at delmål «Sør-Varanger skal ha en inkluderende skole preget av kvalitet, trygghet og trivsel» endres til «Sør-Varanger skal ha en inkluderende skole preget av god kvalitet, trygghet, trivsel og tilgjengelighet».

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering. Tilgjengelighetsbegrepet dekkes allerede av kvalitet, trygghet og trivsel.*

- Ber om at pkt «ha tilrettelagt gode turområder for bevegelseshemmede og andre med spesielle behov» endres til «Turområder skal ha størst mulig tilgjengelighet slik at de kan nyttiggjøres av flest mulig uavhengig av funksjonsevne og spesielle behov»

Rådmannens vurdering: *Tas til orientering. Med tanke på økonomi og områdebelastninger er det ikke realistisk å tilrettelegge turområdene i kommunen med tilgjengelighet for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Derimot er det mer realistisk å utpeke enkelte turområder som skal utformes universelt, slik som Loken ved Svanvik.*

- Ber om at pkt «stimulere til at eldre kan bo hjemme så lenge som mulig ved at eldre kan bo lengst mulig hjemme i universelt utformet bolig» endres til «Stille krav om universell utforming i planlegging av nye boligfelt slik at folk kan bo lengst mulig hjemme ved høy alder og ved funksjonsnedsettelse. Stimulere til tilrettelegging for universell utforming av eksisterende boliger der dette måtte bli nødvendig på grunn av funksjonsnedsettelse».

Rådmannens Vurdering: *Tas til orientering. Rådet sitt innspill endrer ikke innholdet og konsekvensen av gjeldende delmål. Det er viktig at kommuneplanen holder seg kortfattet og presist slik at formuleringene fremstår forståelig for hele kommunesamfunnet.*

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Videreføres som satsningsområde

Infrastruktur:

Videreføres som satsningsområde

Barn og ungdom:

Videreføres som satsningsområde

Kompetansebygging:

Videreføres som satsningsområde

Folkehelse:

Folkehelse utgjør et helt nytt satsningsområde i kommuneplanen. Her er den overordnede målsettingen at kommunens organisasjon skal tenke folkehelse i alt den gjør.

Økonomi:

Kommuneplanen har en overordnet målsetting om at kommunens lånegjeld i løpet av kommuneplanperioden skal reduseres slik at den utgjør 95 -100 % av brutto driftsinntekt.

Universell utforming, ifr bestemmelser i plan og bygningslov:

Universell utforming behandles nøye i ny kommuneplan.

Alternative løsninger:

Forslag til innstilling:

<I medhold av PBL § 11-15 vedtar kommunestyret fremlagt kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2014 – 2026, datert 24.9.2014.

Kommuneplanens samfunnsdel 2014 – 2026 legges til grunn ved årlig utforming av økonomiplan og årsbudsjett, og annen kommunal planlegging.

Begrunnelse;

I samsvar med planprogrammet er det ikke foretatt en omfattende revidering av samfunnsdelen til kommuneplan 2004-2016, men det er tatt hensyn til nye behov og utfordringer som har oppstått i kommunesamfunnet.>

Bente Larssen
rådmann

Sør-Varanger kommune

Sør-Varanger mot 2026

Kommuneplanens samfunnsdel

2014 - 2026

*En
grensesprengende
kommune*

Engasjerte
Grensesprengende
Modige
Serviceorienterte
Tilgjengelige
Helhetstenkende

Æ bor i det artige landet
som både e hompat og flatt
Om sommer'n e natta som dagen
Om vinter'n e dagen som natt

Det' stappfullt av kjempegod plass overalt
På himmel'n der flammer det mest
når det' kaldt
Der flammer det mest når det' kaldt

Æ bor i det artige landet
kor uvær e virkelig vær
Kor gråstein' e full utav farga
Og ved ikke vokser på trær

Når folk drar på åran, først da får dem ro
Og folk dem ror forttest når motvind' e god
Ror forttest når motvind' e god

Æ bor i det artige landet
kor fjellet kan bade i hav
I lavlandet finner vi høyet
I høylendet vokser det lav

Når rein spiser lav, så kan ku spise høy
Når sauene blir lamme', da får dem det skøy
Blir lamme', da får dem det skøy

Æ bor i det artige landet
kor tida og tankan kan fly
Kor sola kan trille på vannet
Og bygda kan kalle sæ by

Det øste i vest og det syda i nord
Det artige landet ligg her kor æ bor
Det landet ligg her kor æ bor

(Ivar Thomassen)

Innhold

Forord «Sør-Varanger – En grensesprengende kommune»	4
1.0 Våre ytre rammebetingelser	5
1.1 Omstillinger i lokalsamfunnet	5
1.2 Betydningen av en åpnere grense mot øst.	5
1.3 Samarbeidet i Barentsregionen.....	6
1.4 Betydningen av norsk tilknytning til EØS.....	6
1.4 Ytre miljøpåvirkninger	6
2.0 Lokale utviklingstrekk og nå-situasjon	7
2.1 Befolkningsutvikling	7
2.2 Sysselsetting	7
2.3 Arbeidsmarkedet	8
2.4 Boligutvikling.....	8
2.5 Det samiske i Sør-Varanger	9
2.5 Utdanning	9
2.5 Skolestruktur i Sør-Varanger:	10
2.6 Folkehelse:.....	11
3.0 Samfunnsberedskap.....	13
4.0 Klima og miljø – et lokalt klimaarbeid.....	14
5.0 Økonomiske planforutsetninger	14
6.0 Sør-Varanger mot 2026	16
7.0 Særlige satsningsområder.....	17
7.1 Kommunal arealforvaltning.....	17
7.2 Næringsutvikling	18
7.2.1 Relevans for arealforvaltning og kommuneplanens arealdel	20
7.3 Infrastruktur.....	20
7.3.1 Relevans for arealforvaltning og kommuneplanens arealdel	21
7.4 Barn og ungdom	21
7.5 Kompetansebygging	23
7.6 Folkehelse.....	25
7.6.1 Relevans for arealforvaltning og kommuneplanens arealdel	27
7.7 Retningslinjer og mål for kommunal organisering og tjenesteproduksjon.....	27
8.6 Veggen videre.....	28

Førord «Sør-Varanger – En grensesprengende kommune»

Sør-Varanger i 2014 er en levende kommune i vekst. Som innbyggere i Sør-Varanger har vi mye å glede oss over. Folketallet vokser og i år 2013 passerte vi 10.000 innbyggere. I dag råder det stor næringsmessig fremtidstro. Det ventes vekst innenfor petroleumsrelatert industri, utvikling av den nordlige sjørute samt en mulig jernbaneetablering fra Finland. Samtidig skjer det en positiv utvikling innenfor servicenæringer og turisme. Som eneste kommune i landet med to landegrenser bidrar dette til at Sør-Varanger har helt særegne muligheter innenfor offentlig-, kultur- og næringssamarbeid over grensene. Samarbeidet med våre naboer i Russland og Finland styrkes og nå har grenseboerbeviset kommet på plass.

Selv om det i dag råder en generell positivitet i kommunen er det slik at det må gjøres prioriteringer for å oppnå ønsket samfunnsutvikling. Kommuneplanens samfunnsdel tar stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier Sør-Varangersamfunnet som helhet står overfor. Denne planen bør være retningsgivende for all kommunal sektorarbeid. Samfunnsdelen gir også grunnlaget for prioriteringer i arealdelen, f.eks. knyttet til arealbehov for ulike funksjoner, valg av infrastruktur, boligpolitikk og næringspolitikk, kommunal service mv.

Ny kommuneplan behandles som en rullering av kommuneplanen for 2004-2016, den er bygget på de samme prinsipp som forrige plan. I planprosessen er det er avholdt åpne folkemøter, og de har vært med å danne grunnlag for ny kommuneplan.

Til alle kommuneplaner etter plan- og bygningsloven skal det være tilknyttet en handlingsdel. Handlingsdelen gir grunnlag for kommunens prioritering av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver. Kommuneplanens handlingsdel skal inneholde et handlingsprogram for å gjennomføre samfunnsdelens for de fire påfølgende budsjettår. I neste trinn vil det være naturlig at økonomiplanen inngår i kommuneplans handlingsdel.

Kommuneplanens handlingsdel skal rulleres årlig slik at kommunestyret får anledning til å påvirke, ta stilling til, og følge med på hvordan kommuneplanen følges opp og om der er behov for endringer.

1.0 Våre ytre rammebetingelser

1.1 Omstillinger i lokalsamfunnet

Gjennom hele 1900-tallet har Sør-Varanger-samfunnets utvikling nesten utelukkende vært basert på to forhold; Staten som tilnærmet enerådende grunneier og Sydvaranger ASA som utvinner og foredler av lokale malmressurser. Bortsett fra primærnæringene var privat næringsvirksomhet for en stor del knyttet til vare- og tjenesteproduksjon overfor hjørnesteinsbedriften og dens ansatte. I 1992 vedtok stortinget en vesentlig reduksjon i virksomheten ved Sydvaranger ASA, samtidig som det ble gitt bevilgning til omstilling av lokalsamfunnet. Stortinget vedtok i år 1996 å avvikle selskapets malmbaserte virksomhet og salg av Statens aksjepost. I 2007 etter 10 år uten aktivitet i gruva etablerte Northern Iron Limited bedriften Sydvaranger AS. Mars 2009 var det igjen drift i dagbruddet og første malmbåt gikk ut i slutten av 2009. I dag er Sydvaranger AS igjen den største private arbeidsgiveren i Sør-Varanger.

I tiårsperioden uten gruvedrift har Sør-Varanger-samfunnet måttet omstille seg fra næringsmessig monokultur til et mer mangfoldig og innovativt næringsliv. I denne perioden har det for samfunnet utviklet seg viktige private og offentlige kompetansearbeidsplasser. I dag er ikke Sør-Varanger-samfunnet avhengig en enkelt hjørnesteinsbedrift, og preges i mye større grad av næringsmessig mangfold.

Sentrale forsvars- og sikkerhetspolitiske vurderinger medførte at militærvesen og politi har hatt betydelig sysselsettingseffekt i kommunen etter 2. verdenskrig. Ellers i offentlig sektor har, i tillegg til den kommunale forvaltning, sykehus og videregående undervisning tradisjonelt vært vesentlig for et variert arbeidstilbud, med ringvirkninger til annen virksomhet.

I sum innebærer dette at selv om Sør-Varanger-samfunnet i det vesentlige har klart omstilling fra ensidig industristed til mer variert vare- og tjenesteproduksjon. Likevel må det i plansammenheng fremdeles fokuseres på endringsdyktighet, i takt med de ytre rammebetingelser.

1.2 Betydningen av en åpnere grense mot øst.

I løpet av de senere år har person- og varetransport over grensen til Russland vist stigende tendens. Etter at avtalen om grenseboerbeviset tredde i kraft våren 2012 har det gitt betydelig positivt bidrag for detaljhandel og serviceproduksjon i lokalt næringsliv. Mer åpen grense har også fått sosiale konsekvenser for lokalsamfunnet. Personer med russisk bakgrunn utgjør en vesentlig del av bybildet i Kirkenes.

Innsikt i russisk språk, kultur, næringsliv og politisk/økonomiske rammebetingelser gir lokalsamfunnet konkurransefortrinn som brohode mot øst. Av sentrale norske myndigheter er kommunen tildelt en slik funksjon.

Fiskeriindustrien i Finnmark har gjennom 90-tallet i stor grad basert seg på russisk råstoff. Russiske fartøy står for en vesentlig del av omsetningen i Kirkenes havn. Imidlertid legger nasjonale regler begrensninger på anløps- og oppholdstillatelse for skip som ikke er hjemmehørende i EU/EØS-området. Likeledes vil produkter basert på råstoff fra russisk flåte på en del områder bli møtte med handelshindringer ved eksport til EU.

Med en åpnere grense mot Russland, samtidig som at den nordlige sjøisen reduseres, aktualiseres økt kommersiell bruk av den nordlige sjørute. Fra 2012 til 2013 var det registrert en 50 % økning på antall skip som tar den arktiske snarveien til Asia, i 2013 var det registrert totalt 73 skip.

1.3 Samarbeidet i Barentsregionen.

På nasjonalt nivå ble Barentssamarbeidet formalisert med avtale mellom de nordiske land og Russland i 1993. Sekretariatsfunksjonen ble lagt til Kirkenes og nå har både det norske og internasjonale Barentssekretariatet tilholdssted i Kirkenes. Samarbeidet har utløst en rekke prosjekter, i første rekke innenfor miljø, forskning og utdanning, helse, kultur og regional infrastruktur.

Sør-Varanger kommune har inngått vennskapssamarbeid med Petchenga kommune, Severomorsk by og Inari kommune. Vennskapssamarbeidene har utviklet seg til å omfatte næringsrettede og miljømessige prosjekter, i tillegg til idretts-, kultur-, utdanningssamarbeid.

1.4 Betydningen av norsk tilknytning til EØS.

Nasjonalt er næringsliv og infrastruktur er i økende grad innrettet mot EU-landene. Norsk medlemskap i EØS innebærer at en rekke EU-direktiv også gjøres gjeldende for oss. Med Sør-Varangers geografiske beliggenhet, og norsk deltakelse i Schengensamarbeidet, settes det begrensninger i samkvem og vareførsel fra markedet i øst, eller det kreves særskilte kontrolltiltak.

Innen EU er det igangsatt en rekke regionale programmer som også åpner for norsk deltakelse, med statlig og regional delfinansiering. Av særlig interesse for forvaltning og næringsliv i Sør-Varanger vil være de grenseoverskridende prosjekt på Nordkalotten og i Barentsregionen.

Veterinærbestemmelsen innen EØS vil stille særlige krav om tiltak fra norsk side, dersom Kirkenes havn skal utvikle sitt potensiale som losse- og forsyningshavn for russisk fiskeflåte.

EØS-avtalens regler om offentlige anbud og offentlig støtte til privat næringsliv vil være bindende ved utbygging av infrastruktur, kommunale innkjøp, og for etablering og utvikling av lokale bedrifter.

For Sør-Varanger-samfunnet vil det være av stor viktighet at nasjonal og internasjonal forståelse for betydningen av handelssamkvem med Russland, og dermed behov for infrastruktur og andre tiltak som kan legge til rette for transitt av varer, mellomlagring og produktbearbeidelse, ikke kommer i skyggen av nasjonal politikk rettet mot EUs nye medlemsstater.

1.4 Ytre miljøpåvirkninger

Russisk virksomhet på Kola har medført prøvesprengninger, utplassering av atomvåpen, atomdrevne fartøy og deponering av radioaktivt avfall. En vesentlig del av energiforsyningen er basert på atomkraft, fra verk som ut fra vestlig vurdering er mindre tilfredsstillende. Det er registret målbare negative virkninger på natur og helse i Sør-Varanger som følge av utslipp fra smelteverket i Nikel.

En sterk fokusering på ovenstående forhold kan på kort sikt være uheldig i en markedsføring av kommunen som bo- og etableringssted. Dette må likevel underordnes behovet for å synliggjøre de latente trusler, og få intensivert så vel russisk som internasjonalt arbeid for å overvåke og redusere dem, eller bringe dem til opphør.

Utbygging av olje- og gassfelt i Russland, samt vedtak om å åpne norske felt i Barentshavet for petroleumsvirksomhet, innebærer klart positive muligheter for Sør-Varanger, men stiller samtidig økte krav til beredskap mot forurensning.

Beslutningen om nasjonale laksefjorder og den fremtidige forvaltning av fiskeressursene i Barentshavet, vil få direkte virkninger også i Sør-Varanger. Lokalt knyttes det spesielt interesse industrisatsningen på Tømmerneset, spesielt hvordan laksefjordbestemmelsene påvirker mulighetene for landbasert oljeomlastning på Gammeset.

2.0 Lokale utviklingstrekk og nå-situasjon

2.1 Befolkningsutvikling

Sør-Varanger kommune hadde i 1977 sin hittil største befolkning med 10920 innbyggere. Usikkerhet omkring den malmbaserte virksomhet førte folketallet ned gjennom 80-årene, for deretter å stabilisere seg og igjen vokse svakt. Ved inngangen til 2000-tallet var det en svakt fallende tendens, mens i siden 2005 har det vært en årlig vekst. Den største enkeltfaktoren for befolkningsveksten kan forklares utfra oppstart Syd-Varanger gruver. Ved en utvikling av petroleumsrelatert industri kan det forventes at befolkningsøkningen fortsetter.

Fra år 2000 til og med 2013 er det registrert totalt 7 753 innflyttinger og 7 684 fraflyttinger. Slike flyttetall indikerer at en vesentlig del av befolkningen føler liten stedstilhørighet og har en høy grad av mobilitet.

Selv om kommunen opplever befolkningsvekst er den innenlandske tilflyttingen negativ, den viktigste årsaken til at befolkningsveksten er innvandring fra utlandet.

Innvandrere utgjør i underkant av 9 % av kommunens innbyggere, eksklusive innvandring fra nordiske land. Innvandrere utgjør en svært viktig ressurs som er med på å fylle etterspørselen etter arbeidskraft. De tre største innvandrergруппene russere (53 %), polakker (10 %) og estlendere (8 %)

Kommunens befolkningsvekst foregår i hovedsak i de sentrumsnære områdene. I 2005 bodde ca 75 % av kommunens innbyggere på kirkenes-Halvøya, mens dette tallet har nå økt til 81 %. Sett bort i fra Svanvik og Bugøynes opplever kommunens distrikter en generell befolkningsnedgang.

Både nasjonalt og i Sør-Varanger vil andelen eldre i befolkningen øke de neste tiårene. I år 2014 utgjør de over 67 år ca 13 % av kommunens befolkning. Statistisk Sentralbyrå fremskriver at de over 67 år vil øke til 17 % i Sør-Varanger i 2030. Dersom vi ikke lykkes med å øke rekrutteringen og gode fødselstall vil de i arbeidsdyktig alder vil prosentvis minke.

2.2 Sysselsetting

Da Sydvaranger ASA avviklet sin malmbaserte virksomhet fikk den ringvirkning til andre bransjer. Bransjer som baserte store deler av sin virksomhet på leveranser til Sydvaranger. Bygg og anlegg, som opplevde et svært avventende marked utover 90-tallet, har igjen hatt fremgang, for en stor del knyttet til offentlige oppdrag.

Privat tjenesteyting er i vekst og det er flere handelsbedrifter under etablering. Kirkenes styrker seg som et handelssentrum for russisk kjøpekraft. Russisk kjøpekraft utgjør et svært viktig marked for handelsbedrifter i kommunen, og etterspør hovedsakelig dagligvarer, klær, innbo og jern/bygningsvarer.

For maritim næringsutvikling har vi siden 2005 sett en sterk nedgang i antall russiske fiskebåter som anløper Kirkenes havn. Likevel har gjenåpninga av gruva medført at bulkfartøyene er

kommet tilbake, samtidig som at Kirkenes havn opplever en betydelig vekst i fartøy som server petroleumsnæringen. Det har vært en betydelig økning i seismikkfartøy som benytter Kirkenes havn som basehavn. Alle fartøy som benytter seg av Kirkenes havn skaper positiv aktivitet for både land- og sjøbaserte næringer. Dette gir landing av fiskefangst, skipsreparasjoner og innkjøp av de nødvendige skipsforsyninger.

Det har de siste årene vært en positiv utvikling i Reiselivsnæringen. Selv med sesongmessige svingninger har reiselivsaktører skapt helårige arbeidsplasser noe som bidrar til økt omsetning. I henhold til forskningsrådet kan vi anta at for hver turistkrone som brukes i kirkenes skapes det en ytterligere etterspørsel på 15 til 70 øre. Følgelig har vekst i reiselivsnæringen en positiv betydning for øvrig næringsutvikling

Gjenåpningen av Syd-Varanger gruve har vært et svært positivt bidrag til sysselsettingen, både gjennom direkte sysselsetting og ved utledede arbeidsplasser.

Sysselsettingen i primærnæringene har holdt seg relativt stabilt de siste årene, men landbruket opplever en svak nedgang.

I offentlig sektor er det gjennom omstillingsarbeidet skapt nye, varige, arbeidsplasser som ved NAV Innkrevingsentral og Bioforsk Svanhøvd. Den kommunale forvaltningen har måttet tilpasse seg den økonomiske situasjonen og har de siste årene hatt en betydelig reduksjon i antall årsverk. I 2013 hadde kommunen ca 75 årsverk pr 1000 innbygger.

I løpet av de neste 11 årene er det ventet en betydelig havne- og industriutbygging. I dag er flere store havneområder med bakareal under utvikling eller i planfase. Det er ventet at industrisatsningen vil gi betydelig sysselsettingseffekt, med arbeidsplasser både i anleggs- og driftsfase. Norterminal alene planlegger for en oljeterminal som vil gi 60-110 ansatte direkte sysselsatt i virksomheten.

2.3 Arbeidsmarkedet

Fra 2007 til og med 2013 opplevde Sør-Varanger en svært lav arbeidsledighet, hvor den over lengre tid låg under 2,0 %.

På landsbasis var det ved inngangen av 2014 registrert 2,6 % arbeidsledighet, mens den i Finnmark var på 3,5 %. Sør-Varanger har i løpet av de i fire første måneder hatt en arbeidsledighet på 2,85 %, noe som er litt over en de nasjonale trender, men allikevel betydelig lavere en Finnmark. Ved inngangen av år 2014 ligger ledigheten på samme nivå som ved inngangen av år 2007. Altså har arbeidsledigheten steget til samme nivå som det var på før Sydvaranger Gruve startet opp.

I 2014 er 63 % av kommunens innbyggere i yrkesaktiv alder (mellom 19 og 66 år), men 12,5 % av disse er førtidspensjonert.

Selv om Sør-Varanger opplever en noe høyere arbeidsledighet enn tidligere, har vi et stort arbeidsmarked. I arbeidsmarkedet tilbys det flere arbeidsplasser enn det finnes personer som er i yrkesaktiv alder til å besitte alle stilingene. Inkluderer vi innpendlingen til Sydvaranger gruve og sykehuset ser vi at det i praksis er en negativ arbeidsledighet i Sør-Varanger.

2.4 Boligutvikling

Som et resultat av den forrige kommuneplanprosessen legges det nå til rette for en differensiert boligutvikling på omtrent 12-1300 boenheter totalt sett. Disse er fordelt rundt i hele kommunen, men boligutviklingen i denne perioden vil primært lokaliseres på Skytterhusfjellet, Gymnaset på

Prestefjellet, Direktørboligen og Rådhusplassen 1 i Kirkenes, Hesseng, Sandnes, Skolehaugen på Bjørnevatn og i distriktssentrene. Sør-Varanger kommune vil for øvrig ha en velvillig innstilling boliginisiativ i distrikter. Allikevel må behov for tomter i distriktene veies opp kommunens økonomiske mulighet til å tilrettelegge for boligfelt.

Dersom det legges til grunn at det i snitt bor 2 personer pr boenhet klargjøres det for en befolkningsøkning opp til 12500 personer. Med et planmål på at Sør-Varanger skal ha 12.000 innbyggere i 2026, synes det som at boligbehovet er dekt i perioden.

2.5 Det samiske i Sør-Varanger

Historisk sett har Sør-Varanger vært et tradisjonelt skoltksamisk område, og den eneste kommunen i Norge med tradisjonell østsamisk bosetting. Området fra Bugøyfjord og vestover har hatt tradisjonell sjøsamisk bosetting, men fra slutten av 1700-tallet har det funnet sted en sjøsamisk og fjellsamisk innvandring inn i Skoltelandet.

Frem til den 2.verdens krig har den samiske kultur og språk har stått sterkest i Sør-Varanger sine distrikter, særlig blant de mindre bygdene i fjordene og blant den reindriftsamiske befolkninga. Etter krigen har de skjedd en mer og mer en overgang til norsk språk, spesielt i områder som var knyttet til veinettet og som lå nært Kirkenes. I løpet av hele perioden fra år fra 1880 og fram til i dag, har mange generasjoner med Sør-Varanger-samer mistet det samiske språket.

Det finnes i dag helt unike kulturminner og kulturmiljøer rundt i Sør-Varanger som viser kommunens samiske kulturarv. I de senere årene blitt lagt inn en betydelig innsats for ivaretagelse og formidling av Skoltebyen i Neiden. En formidling av slike kulturmiljø er med på å verdsette og skape forståelse for viktigheten av vår samiske kulturarv.

Hva angår tradisjonelt samisk næringsliv er det spesielt reindriftsnæringen og sjølaksefisket som finnes i Sør-Varanger. Med tanke på omsetting og sysselsetting utgjør reindriften en betydelig næringsaktør, samtidig næringene representerer en videreføring og utvikling av samisk kultur.

Kommunen gjør i dag flere ting for å styrke samisk språk og kultur. I Sandnes barnehage legges det særlig vekt på det å styrke og utvikle det samiske språk og kultur, i skolen tilbys det undervisning i relevant historie og språk. I tillegg arrangeres det en egen samisk uke i forbindelse med samefolkets dag, og i den forbindelse gjør barnehagene og skolene svært viktig arbeid. Selv om det tilbys samiskundervisning i skolen har dette vist seg å være sårbart da vi har få samisktalende lærere, samtidig det har vist seg vanskelig å rekruttere nye.

Sør-Varanger kommune anser det som er viktig at det samiske språk og kultur styrkes og videreutvikles, derfor vil det tilrettelegges for dette i kommuneplanperioden.

2.6 Utdanning

Videre utvikling av Sør-Varangersamfunnet stiller nye krav til kompetanse. De siste årene har hatt en spesiell sterk vekst vært blant arbeidstakere med universitets-/høyskoleutdannelse av inntil 4 års varighet. Her ligger Sør-Varanger over landsgjennomsnittet, men kommunen har, til tross for jevn økning, fortsatt en mindre andel arbeidstakere med høyere utdanning ut over 4 år enn gjennomsnittet både for fylket og landet som helhet. Samtidig har Sør-Varanger sin befolkning en høy andel mennesker med grunnskole som høyeste gjennomførte utdanning.

Generelt har offentlig sektor i større grad enn lokalt næringsliv etterspurt høyere utdanning. Det synes også som offentlig sektor i større utstrekning har hatt muligheter for å legge til rette for

kompetansehevende tilleggs- og etterutdanning for sine ansatte. Et resultat av dette, sammen med at yngre kvinner på et tidligere tidspunkt enn menn søkte studieretninger som var uavhengige av hjørnesteinsbedriften, er at en større andel kvinner enn menn har høyere utdanning.

Økt utdanning er i seg selv mobilitetsfremmende. Ved større valgfrihet i jobbtillbud er det på ingen måte gitt at ungdom søker tilbake til hjemstedet etter endt utdanning. Mange unge finner sin partner i studietiden, noe som også kan påvirke valg av bosted. Tilflyttere vil ikke bare stille krav om relevant arbeid for begge, men også til bolig, barnehage, skole, helsetilbud, oppvekstmiljø og kulturtilbud.

Kirkenes Kompetansesenter er tildelt en sentral rolle på de områder det ikke gis selvstendige skoletilbud i kommunen. I tillegg til de oppgaver kommunen er tillagt overfor voksne elever og fremmedspråklige, skal senteret søke å skape en læringsarena mellom offentlige undervisningstilbud og partene i arbeidslivet, formidle etterspurt kompetanse fra eksterne institusjoner og fagmiljø, bl.a. ved hjelp av avansert teknologi, samt delta i arbeid med systemer som kan dokumentere og videreutvikle realkompetanse som finnes i lokalsamfunnet.

Øst-Finnmark er den regionen i Norge som ligger lengst borte fra andre høyere utdanningsinstitusjoner. Kartlegginger gjort i 2013 viser at 70 % av studenter ved læresteder i nord blir i landsdelen og 84 % av disse blir i nærheten av studiestedet. Det betyr at Sør-Varanger kommune har ekstra utfordringer med å gjøre seg attraktiv for mennesker med høyere utdanning.

Det nye, fusjonerte Universitetet i Tromsø, Norges arktiske universitet, signaliserer at de ønsker å satse på Campus Kirkenes. UiT er klar på at en forutsetning for å legge studier hit er ved kjøp av tjenester fra Kirkenes kompetansesenter, det være seg leie av lokaler og kjøp av sekretær-, utdannings- og andre tilretteleggingstjenester.

2.6.1 Fremtidens skole i Sør-Varanger:

Sør-Varanger skal ha en inkluderende skole preget av kvalitet, trygghet og trivsel. Med utgangspunkt i opplæringsloven og NOU 2003:16 (*I første rekke – Forsterket kvalitet i en grunnopplæring for alle*) vil kommunen søke å opprettholde et skoletilbud der det finnes et bærekraftig elevtall og hvor det kan tilbys et forsvarlig undervisningstilbud. Det er viktig å understreke at det er elevene som skal være i fokus for hvordan skolen videreutvikles.

Sør-Varanger har en skolestruktur med totalt 11 skoler fordelt på distriktssentrene og i de bynære områdene, og det vil i planperioden gjøres vurderinger på hvordan fremtidens skolestruktur skal være. Hva som menes med bærekraftig elevtall og forsvarlig undervisningstilbud beskrives nedenfor.

Bærekraftig elevtall:

I vurderingene av fremtidens skolestruktur vil det spesielt være viktig at opplæringsloven krav oppfylles. Elevens sosiale tilhørighet og trygghet er en viktig faktor som må ligge til grunn for å vurdere om hvorvidt elevtallet er bærekraftig for å opprettholde undervisningstilbudet. I medhold av opplæringsloven § 9a-1 har alle elever krav på et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse.

Det finnes generelt lite empirisk forskning i Norge om betydningen av skolestørrelse, og det finnes ikke forskningsmessig belegg av betydning for å si at skolestørrelse har betydning for læringsmiljø og elevenes sosiale kompetanse. Men, i skolemiljøer der elevtallet er lavt kan det

være mer sårbart og skjørt for elever med tanke på å få et trygt og sosialt godt miljø. Dette fordi at det blir få å forholde seg til, og vanskeligere å komme seg ut av en konfliktsituasjon i skolemiljøet.

Forsvarlig undervisningstilbud:

Et forsvarlig undervisningstilbud er helt avgjørende for at Sør-Varanger kommune kan videreutvikle en god og innholdsrik skole. Kommunen vil legge vekt på NOU 2003:16 og Opplæringsloven for å definere hva som vil si et forsvarlig undervisningstilbud, herunder kvalitetsbegrepet. Kvalitetsbegrepet legges til grunn for å vurdere om vi har et forsvarlig undervisningstilbud.

Kvalitetsbegrepet deles inn i kvalitetsområdene; **strukturkvalitet**, **prosesskvalitet** og **resultatkvalitet**, hvor resultatkvaliteten er overordnet de andre kvalitetene i og med at opplæringsens viktigste formål er at elevene lærer. Men, de to andre kvalitetene er vesentlig forutsetninger for at læring kan skje.

Strukturkvaliteten: Omfatter blant annet de fysiske forhold som bygninger og ressurser, pedagogenes/lærernes formelle kompetanse, personaltetthet, elevgruppens størrelse og sammensetning.

Prosesskvaliteten: Fokuserer på hvordan personalet utfører sitt arbeid, og kvaliteten på samspillet med barn og unge. Elevenes samspill seg imellom og foreldreinvolvering er helt sentrale faktorer under dette kvalitetsområdet.

Resultatkvaliteten: Fokuserer på det en ønsker å oppnå med det pedagogiske arbeidet. Det vil si hva elevene har lært, og hvilken kompetanse de har oppnådd i løpet av opplæringstiden. Resultatkvaliteten er knyttet til de overgripende målene i læreplanverket og målene i de enkelte planene. På denne måten omfatter resultatkvaliteten det helhetlige læringsutbyttet.

2.6 Folkehelse:

Folkehelsearbeid vil si samfunnets samlede innsats for å fremme god helse, for å redusere risiko for sykdom og skade og for å beskytte mot ytre helsetrusler. Utdanning, arbeid, boforhold, tilgang til tjenester, ren luft, tilgjengelig natur, idretts- og aktivitetsanlegg og trafikkbildet er eksempler på faktorer som er avgjørende for folkehelse. Det er viktig å huske at tiltak som ikke nødvendigvis koples direkte til helse ofte kan ha store helsemessige konsekvenser for den enkelte.

Å jobbe med helsefremmende tiltak handler om å styrke faktorer som virker positivt og svekke faktorer som medfører helserisiko, samtidig som at det arbeides en jevnere sosial fordeling av faktorer som påvirker helse. Folkehelsearbeid omfatter innsats innenfor kommunen som organisasjon, og i andre samfunnssektorer for å skape gode oppvekst- og levekår som grunnlag for god helse i alle grupper i befolkningen. Allerede i dag jobber kommunale virksomheter og frivillige lag og foreninger med forhold som direkte eller indirekte påvirker innbyggerne helse og levekår

Folkehelsen påvirkes av så vel samfunnsforhold, som kunnskaper og holdninger hos den enkelte. Alle av kommunens virksomheter skal arbeide for å fremme helsen til innbyggerne i Sør-Varanger.

Sammenlignet med Finnmark for øvrig preges Sør-Varanger av en generelt god folkehelse, og på flere områder skårer vi høyere enn landet som helhet. Selv om vi preges av en god folkehelse er det flere områder hvor vi skårer lavere enn det nasjonale gjennomsnittet.

I kommuneplanprosessen er det innhentet informasjon fra offentlig tilgjengelige statistikker og fra referansegrupper. Her er det avdekket folkehelseindikatorer viser hvor Sør-Varanger kommune gjør det spesielt godt og indikatorer som viser hvor vi har et forbedringspotensial. Folkehelseindikatorene danner grunnlag for kommunens folkehelsesatsning.

Nedenfor presenteres områder på hvor Sør-Varanger spesielt utmerker seg i 2014. Det er likevel mange flere indikatorer som også må tas hensyn til i folkehelsearbeidet.

Områder hvor Sør-Varanger gjør det spesielt bra:

- Svært lav barnefattigdom
- Svært lav arbeidsledighet
- Relativt høyt inntektsnivå
- Vi har færre personer med psykiske lidelser som angst og depresjon, enn landet som helhet
- En engasjert befolkning med mange lag og foreninger som både direkte og indirekte fremmer folkehelse som ved idrett, kultur, barnesang, friluftsliv, kunst, sosiale møtearenaer m.m
- En høy andel av befolkningen innehar høyere utdanning opp til 4 år, sammenlignet med landet som helhet

Områder hvor Sør-Varanger har forbedringspotensial

- Vi har en høy andel personer med grunnskole som høyeste gjennomførte utdanning
- Vi har noe mer livsstilsrelaterte sykdommer, sammenlignet med landet som helhet
- Synes å være større helseutfordringer blant barn og ungdom med innvandrerbakgrunn
- Økende grad av inaktivitet blant barn og unge
- Økende grad av usunt kosthold
- Tenke folkehelse i alt vi gjør
- Å fokusere på et helhetlig læringsløp, fra spedbarn til endt videregående skole.
- Vi opplever et stort frafall i videregående skole sammenlignet med fylket og nasjonale tallene

I folkehelsearbeid er det viktig å jobbe systematisk og langsiktig på tvers av de kommunale sektorene og spille på lag med øvrig samfunn. Å jobbe med folkehelsearbeid for folkehelsens skyld er i seg selv et godt argument for å ta en felles innsats på dette området. Men også det å jobbe systematisk og langsiktig vil en bedring i folkehelsen og dermed gi store samfunnsøkonomiske besparelser.

Helsefremmende arbeid skal gi alle våre innbyggere muligheter til å styrke egen helse. Kommunen skal legge til rette for ulike helsefremmende og forebyggende aktiviteter og tiltak. Alle har selv ansvar for egen helse, men samfunnet kan legge til rette for at vi oppnår en best mulig helse.

3.0 Samfunnsberedskap

I et samfunn som blir stadig mer teknisk og komplisert kan bortfall av sentrale funksjoner og ulykkeshendelser medføre omfattende problemer. Det blir derfor viktig ikke bare å ha en beredskap i de tilfeller situasjoner oppstår, men også å vite hvilke risiko som foreligger, sannsynligheten for at situasjoner inntreffer.

En følge av dette må være at sikkerhets- og beredskapsmessige hensyn tas inn som en sentral del av all samfunnsplanlegging. I erkjennelsen av at sikkerhet er en viktig premiss for all utvikling i lokalsamfunnet, må kommunen integrere beredskapstiltakene i sitt ordinære styringssystem, for rutinemessig iverksettelse når situasjoner oppstår. Kommunen vil svært ofte være den organisasjon befolkningen henvender seg til når kriser inntreffer. Det er derfor viktig at kommunen har oversikt også over andre virksomheters beredskap, og kan informere om dette.

Politisk motivert terrorisme har blitt et globalt problem som ikke kan ignoreres lokalt. For Sør-Varanger kommune vil dette i første rekke få betydning i oppbygging av en havnekontroll i samsvar med de internasjonale krav. Petroleumsaktiviteten i våre nærområder vil ikke bare øke fokus på den virksomhet som foregår lokalt, men også på de interesser som kan være terrormål i forhold til internasjonal politisk utvikling. I dette perspektiv er det viktig at forsvarets nærvær i kommunen ikke svekkes.

Lov om kommunal beredskapsplikt, § 14 – 15, pålegger kommunene å kartlegge uønskede hendelser som kan inntreffe, vurdere sannsynligheten for at dette kan skje og hvordan dette kan påvirke kommunen (ROS analyse). Med bakgrunn i analysen skal kommunen utarbeide

beredskapsplan som skal inneholde oversikt over hvilke tiltak kommunen har forberedt for å håndtere uønskede hendelser.

Sør-Varanger kommune startet høsten 2013 arbeidet med revisjon av sine ROS-analyser og dette arbeidet er ventet å være ferdig i løpet av år 2014. Den kommunale beredskapsplanen skal være oppdatert og revideres minimum en gang pr. år.

Målsetting:
Samfunnssikkerhet skal være godt politisk forankret og alle ledd i den kommunale organisasjonen bevisstgjøres
1. Alle fag-, sektor- og handlingsplaner skal vurdere risiko og sårbarhet i virksomheten, og angi hvilke tiltak som skal settes inn for å forebygge uønskede hendelser
2. Personell som får ansvar i krise- eller beredskapssituasjoner oppdateres og øves i sine gjøremål
3. Den politiske og administrative kriseledelse øves i samarbeid med fylkesmannens beredskapsavdeling og andre virksomheter som har beredskapsansvar i kommunen
4. Det utarbeides en samlet plan for kommunal beredskap, mediehåndtering og informasjon til befolkningen i krisesituasjoner

4.0 Klima og miljø – et lokalt klimaarbeid

Stortinget har samlet seg i et bredt forlik om nasjonale mål om å redusere klimagassutslippene for å motvirke konsekvenser av global oppvarming. Som planmyndighet har kommunene fått en viktig rolle i å bidra til å redusere klimagassutslippene. For å lykkes i lokalt klimaarbeid har kommunestyret i Sør-Varanger i så måte vedtatt en egen energi- og klimaplan.

Energi- og klimaplanen synliggjør og konkretiserer noen av mulighetene kommunen har for å oppnå en omlegging og effektivisering av energibruk. Planen belyser tilknyttede områder som har relevans for energi og klima:

- Energiforbruk i ulike sektorer i kommunen
- Klimagassutslipp fra de ulike sektorene i kommunen
- Tilgang på lokale fornybare ressurser
- Vurdering av fremtidig energi- og klimaløsninger
- Tiltak og handlingsplan

Sør-Varanger kommune har natur og miljøer vi tilbringer mye tid i, og som vi med stor stolthet viser fram. Følgelig er en viktig brikke for å lykkes i det lokale klimaarbeidet at kommunen har en god forankring og oppfølging av planen.

5.0 Økonomiske planforutsetninger

Forrige kommuneplanperiode har vært preget av store investeringer som i all hovedsak har vært finansiert ved låneopptak. Investeringene har vært knyttet til utvikling av Sør-Varangersamfunnet med ny skole og barnehage i Kirkenes samt omsorgsboliger, svømmehall og øvrig infrastruktur. Investeringene har vært nødvendige for å imøtekomme samfunnsutviklingen og veksten som særlig foregår på Kirkenes-halvøya.

Som følge av de store investeringene har lånegjelden økt betraktelig i perioden 2004-2014. Fra en forholdsvis beskjeden lånegjeld på 345 mill.kr i år 2004, har dette økt til 1,1 mrd ved inngangen til 2014. I 2004 var kommunens netto lånegjeld på 49,2 % av brutto driftsinntekter, tilsvarende tall for 2013 er 113,8 %. Fylkesmannen har signalisert at en lånegjeld i størrelsen 60-70 % av brutto driftsinntekter er et måltall for sunn kommuneøkonomi. Lånegjelden pr innbygger har i samme periode økt fra kr. 25 814,- i 2004 til kr.94 065,- i 2013, mens landsgjennomsnittet i 2013 er på kr. 38 405,- pr innbygger.

Kommunen benytter stadig mer av brutto driftsinntekter til å betjene renter- og avdrag som følge av den høye lånegjelden. Selv om avdragstiden for 2013 er beregnet utfra minste tillatte avdrag er avdragene i perioden 2004 – 2013 økt betraktelig og rente- og avdragsbelastningen er fordoblet, fra i underkant av 30 mill.kr til vel 60 mill.kr. I 2004 betalte kommunen vel 18,6 mill.kr i avdrag med en gjennomsnittlig løpetid på lån på 18 år. I 2013 var avdragsutgiften i overkant av 33 mill.kr med en gjennomsnittlig avdragstid på 35 år. Dette viser at perspektivet på nedbygging av kommunens lånegjeld vil gå langt senere enn det som var forutsatt ved inngangen til forrige planperiode.

Kommunen står fortsatt overfor fremtidige investeringsbehov både innenfor omsorg- og oppvekstområdene. Flere alternativer har vært diskutert blant annet et nybygg i nær forbindelse til Nye Kirkenes sykehus. En fremtidig skolestruktur med sammenslåing av flere skole på Kirkenes-halvøya kan også resultere i nybygg. Fortsatt satsning på tilrettelegging av infrastruktur for boligbygging og næringsutvikling kan også kreve investeringer i nær fremtid. Dersom en legger dette til grunn vil en vanskelig kunne se for seg en reduksjon av lånegjelden snarere en økning i den kommende kommuneplanperioden.

Selv om kommunen har en nærings- og infrastrukturesatsning bør kommunen allikevel komme ned på et akseptabelt nivå hva angår lånegjeld. Følgelig har Sør-Varanger en overordnet økonomisk målsetting om at lånegjelden i løpet av kommuneplanperioden skal reduseres slik at den utgjøre 95-100 % av brutto driftsinntekten.

Kommunestyret har videre vedtatt at salgsinntekter på tomt og bygg skal benyttes til ekstraordinære avdrag på lånegjelden eventuelt som egenkapital i egne investeringer.

Kommunesektoren blir stadig tilført nye samfunnsviktige oppgaver. Blant annet har virkningene av samhandlingsreformen nå begynt å gjøre seg gjeldende i flere kommuner og flere reformer og nye oppgaver står for tur. Regjeringen varsler strammere kommuneøkonomi og mener landet er modent for en ny kommunestruktur som løsning på de økonomiske utfordringene. Sør-Varangers beliggenhet gjør at en kommunesammenslåing neppe vil kunne løse de økonomiske utfordringene vi står overfor. Kun langsiktig og god økonomisk planlegging og en reduksjon og omlegging av dagens tjenestenivå vil kunne gi økonomisk overskudd. Fylkesmannen har signalisert at i en god kommuneøkonomi bør netto driftsresultat utgjøre mellom 3-4 % av brutto driftsinntekter. For Sør-Varanger kommune vil dette utgjøre et sted mellom 25-35 mill.kr. Netto driftsresultat sier noe om kommunens handlefrihet og avsetning til fond. De siste årene av forrige planperiode har netto driftsresultatet ligget på mellom 2-3 % av brutto driftsinntekter.

Det er utfordrende å budsjettere med overskudd i størrelsesorden 3-4 %. Kommunen er pr. inngangen til 2014 i en underskuddssituasjon og det er budsjettert med negativt nettodriftsresultat og ingen avsetninger til disposisjonsfond. Slikt sett kan det være mer naturlig at kommunen søker

å budsjettere med 1 % netto driftsresultat av brutto driftsinntekter i begynnelsen av perioden og øker gradvis utover i kommuneplanperioden til en når målet om mellom 3-4 %

Målsetting:	
Kommunens lånegjeld i løpet av kommuneplanperioden skal reduseres slik at den utgjør 95-100 % av brutto driftsinntekten.	
Målsettingen oppnås ved at:	<ul style="list-style-type: none"> • Netto driftsresultat for 2015 settes til 1 % av brutto driftsinntekter • Netto driftsresultat for 2016 settes til 2 % av brutto driftsinntekter • Netto driftsresultat for 2017 settes til 3 % av brutto driftsinntekter • Netto driftsresultat for 2018 og videre i kommuneplanperioden settes til 4 % av brutto driftsinntekter.

6.0 Sør-Varanger mot 2026

I dette kapitlet gis det retningslinjer for hvordan mål og strategier gjennomføres i kommunens virksomheter og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private. Samfunnsdelen inneholder ikke tiltak, men mål og strategier som skal utdypes og konkretiseres i kommunedelplaner eller temaplaner på ulike tjenesteområder. Tiltak utvikles og gis økonomi i handlingsdelene til kommunedel- og temaplaner.

Målsettingen for Sør-Varanger kommune i år 2026 er at det har utviklet seg til et selvfølgelig kommunikasjons- og næringsmessig senter i Finnmark, med nasjonalt etterspurt kompetanse på markedsforhold, logistikk, nærings- og kultursamarbeid i forhold til øvrige land i Barentsregionen. Den positive utviklingen i næringslivet har skapt grunnlag for en befolkningsvekst i alle deler av kommunen.

Kommunen har, i takt med de økte behov, lagt til rette for hensiktsmessige bolig- og næringsareal, samtidig som det er ført en miljøpolitikk som har tatt vare på naturen både som en høstbar ressurs og et rekreasjonssted for befolkningen.

Offentlige og private tjenester er bygd ut og gir et kvalitativt tilbud som bidrar til å gjøre Sør-Varanger kommune til et foretrukket etableringssted for bedrifter, ungdom og tilflyttere i et internasjonalt miljø.

Sør-Varanger kommune har som målsetting å nå 12000 innbyggere i 2026, det vil si at det må jobbes ut fra en årlig befolkningsvekst på 1,45 %. Det skal tas hensyn til at veksten kan innebære økt etnisk, religiøs og kulturelt mangfold. Å videreutvikle et sterkt sentrum vil være viktig for å tiltrekke seg innflyttere, spesielt ungdom.

Med dette bakteppet er kommuneplans overordna hovedmål:

Overordnet visjon for Sør-Varanger kommune
Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og

for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Dette innebærer at;

Alle kommunens sektorplaner samordnes mot målet og de økonomiske forutsetninger som legges til grunn i kommuneplanen

Kommunal service og tjenesteproduksjon må i særlig grad bygges ut på de områder som etterspørres av innbyggere i yrkesaktiv alder

Arbeidstakere i yrkesaktiv alder, som av en eller annen grunn er ute av arbeidslivet, skal gis muligheter til arbeid

Det planlegges areal og kommunal infrastruktur for ca 1200 nye arbeidsplasser, fordelt på industriarbeidsplasser, handel, annen service og tjenesteyting. Sjøvendte næringsareal forbeholdes virksomhet som er avhengig av tilknytting til havet

Kommunal tilrettelegging i distriktene bør konsentreres om de steder som har, eller vil få, en befolkning som gir grunnlag for lokal arbeidskraft og sentrale funksjoner som nærbutikk, skole, barnehage og kulturtilbud

En styrking av Kirkenes som regionalt senter for et variert handels- og kulturtilbud

Der lovverket stiller krav til universell utforming av menneskeskapt miljø vil Sør-Varanger kommune arbeide systematisk for å fremme kunnskap om og stille krav om universell utforming

I begynnelsen av kommuneplanperioden budsjetteres det med 1 % netto driftsresultat av brutto driftsinntekter, og dette vil utover planperioden økes der til målsettingen om 3-4 %

7.0 Særlige satsningsområder

Målet om at Sør-Varanger kommune skal ha en større befolkningsvekst enn de nasjonale prognoser tilsier, innebærer at kommunen i planperioden må prioritere de tiltak som antas å ha størst effekt ved valg av bosted.

Den største mobilitet finnes blant yngre yrkesaktive. Det er følgelig dem og deres familiers ønsker og behov som i særlig grad må tilfredsstilles. Som en konsekvens av hovedmålet for planperioden skal følgende satsingsområder gjelde for Sør-Varanger:

Næringsutvikling
Infrastruktur
Barn og ungdom
Kompetansebygging
Folkehelse

7.1 Kommunal arealforvaltning

Med de befolkningsmål og overordnede satsningsområder som legges til grunn i kommuneplanen vil det være behov for å lokalisere og utforme attraktive næringsareal, utvikle gode boområder, sikre en helsefremmende planlegging.

Kommuneplanens arealdel og øvrig kommunal arealforvaltning skal bygge på de målsettinger og strategier som er vedtas i kommuneplanens samfunnsdel.

7.2 Næringsutvikling

Sør-Varanger har tradisjonelt vært sterkt forankret i mineralnæringen noe som bidro til å skape en næringsmessig monokultur. Selv om mineralnæringen igjen er en viktig virksomhet i kommunen er næringslivet mye mer variert og uavhengig av en enkelt hjørnesteinsbedrift.

Som en følge av Sør-Varangers geopolitiske beliggenhet forventes det en sterk vekst innenfor oljerelatert industri og positive effekter som følge av åpningen av den nordlige sjørute. For utenom et allerede godt utviklet kommunalt tjeneste tilbud og næringsliv er altså Sør-Varangers beliggenhet vår viktigste ramme for næringsutviklingen.

- Vår beliggenhet nær Russland, Finland og Barentshavet
- Gode havneforhold med strategisk plassering så vel i forhold til et russisk transportbehov som til petroleumsvirksomhet i Barentshavet og en nordlig sjørute
- Et fjordsystem som gir mulighet for marint oppdrett i de minst værutsatte deler av Øst-Finnmark
- Beliggenhet, kulturhistorie, Natur og opplevelser som grunnlag for reiselivsutvikling
- Lokal kompetanse innenfor tjenesteytende næringer som er lite avstandspåvirket, især innenfor IKT og konsulenttjenester
- Eksklusivt råstoff som grunnlag for så vel småscale som industriell matvareproduksjon
- Strategisk plassering for FoU-virksomhet, spesielt rettet mot miljø, natur- og ressursovervåkning og forvaltning i nordområdene
- Sør-Varanger kommune og Kirkenes er tiltenkt en sentral rolle i fremtidens transportnett innenfor Barentsregionen. Kirkenes vil utgjøre en knutepunktsfunksjon for vei, hav og luft. Samtidig som at Finland ser på muligheter for ny jernbanetrasé fra Rovaniemi til Kirkenes.

Visjon:	
Regionssenteret Sør-Varanger er den kommunen med størst konkurransekraft og verdiskapning i hele Øst-Finnmark	
Delmål	Strategi
Sør-Varanger skal ha et allsidig og konkurranse-dyktig næringsliv med høy kompetanse og spennende jobbmuligheter	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennom god informasjon om, og markedsføring av, skal kommunen bidra til å trekke nye etableringer til kommunen<ul style="list-style-type: none"> ◦ Det er særlig ønskelig å tiltrekke nasjonale og internasjonale kompetansemiljøer og kunnskapsnæringer. • Satse aktivt på rekruttering • Kommunen og næringslivet skal i fellesskap markedsføre Sør-Varangers potensiale og kvaliteter • En økt videreføring og verdiskapning innenfor uttak av mineraler • Inkludere innvandrere og rekruttere arbeidskraft ved hjelp av målrettet tilrettelegging for personer og grupper i kommunen, for å beholde innbyggere og for å få nye hit. • Bidra til at det legges best mulig til rette for arbeidsinnvandring • Synliggjøre jobb- og karrieremuligheter og øke samarbeidet med universitet- og høyskoler. • Tilby ungdom sommerjobber og praksisplasser, samtidig som at næringslivet stimuleres til å gjøre det samme. • Inkludere innvandrere og rekruttere arbeidskraft ved hjelp av målrettet tilrettelegging for denne gruppen i kommunen, for å beholde innbyggere og for å få nye hit.
Sør-Varanger er fremtidig	<ul style="list-style-type: none"> • Fremtidig havnerelatert industriutvikling skal foregå på

verts-kommune petroleumsindustri/ basevirksomhet i Øst- Finnmark.	<p>Tømmerneset. Her tilbys det basefunksjoner overfor norsk og russisk petroleumsvirksomhet i Barentshavet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det legges til grunn en knutepunkttilnærming for industrirealisering av Tømmerneset • Støy- og arealkrevende industri lokaliseres på Tømmerneset/KILA • Kirkenes posisjoneres som en viktig havn i den nordlige sjørute og som en nasjonal knutepunktshavn for godsomslag i samhandel med Russland. • Kirkenes havn videreutvikles som utskipningshavn for landbasert industri
Sør-Varanger har et mangfoldig og innovativt næringsliv	<ul style="list-style-type: none"> • Legge til rette infrastruktur som gjør det mulig, gjennom utvidelser, knoppskyting og nyetableringer, å skape 1200 nye arbeidsplasser innen produksjon, privat og offentlig tjenesteyting • Utvikle et sterkere teknologi-/IT-miljø • Trekke til seg kompetansemiljøer/kunnskapsnæringer • Videreutvikle gode rammebetingelser for handel, tjenesteyting og reiseliv. • Prioritering av næringsfond til innovasjon og nyskaping i tillegg til større utviklingsprosjekter til næringsliv og samfunnsutvikling • Videreutvikle en velfungerende reiselivsnæring, herunder;<ul style="list-style-type: none"> ○ Utvikle en god reiselivsinfrastruktur ○ Legge til rette for et natur- opplevelsesbasert reiseliv, samtidig som at kulturelle- og grenseoverskridende Sør-Varanger videreutvikles som reiselivsprodukt. ○ Videreutvikle Sør-Varanger til et attraktivt og internasjonalt reisemål ○ Bidra til at hurtigrutas endepunkt fremstår som mer attraktiv i reiselivssammenheng ○ Kommunestyret vil vurdere å innarbeide «Masterplan for reiseliv» som en kommunal sektorplan • Kirkenes styrkes som et sterkt handelssenter og møtested i Øst-Finnmark og Barentsregionen. • At kommunens administrative og politiske apparat hurtig kan besvare og avgjøre henvendelser fra næringslivet. • At kommunens avgifts- og bevillingspolitikk er påregnelig og stabil, med en konsekvent holdning til dispensasjonssøknader. • At kommunen aktivt søker å påvirke næringslivets rammebetingelser overfor andre myndigheter, institusjoner og virksomheter. • Et nært samarbeid med Finnmark fylkeskommune som regional utvikler, og andre aktører innen næringsutvikling og finansinstitusjoner i regionen. • Legge til rette for at de lokale kultur næringer kan fortsette sin positive utvikling. • Videreutvikle det næringsmessige samarbeidet med våre finske og russiske naboer.
Sør-Varanger har levedyktige primærnæringer	<ul style="list-style-type: none"> • Stimulere til at de økonomiske virkemiddelordninger bidrar til å bevare og øke verdiskapningen i primærnæringene. • Tilstrebe samarbeid mellom aktører innenfor landbruk, reindrift og reiseliv for å sikre god sameksistens med tanke på utmarksbruk. • Tilstrebe samarbeid mellom aktører innenfor landbruk, reindrift og reiseliv for å utvikle felles produkter. • Legge til rette for at nødvendige areal er tilgjengelige for nyetableringer og utvidelser av eksisterende gårdsbruk. • Ved nye arealinngrep utenfor tettbygd strøk som ikke er i henhold til kommuneplanens arealdel skal berørt reinbeitedistrikt gis uttalelsesrett som en del av kommunal saksbehandling. • Bidra til økt videreforedling og verdiskaping i primærnæringene.

7.2.1 Relevans for arealforvaltning og kommuneplanens arealdel

Arealdisponeringen skal legge til rette for vekst, gjennom fortetting og bruk av nye areal.
Legge til rette for grønt- og parkutforming i de bynære områdene.
Støy- og arealkrevende industri skal lokaliseres utenfor Kirkenes, men sentrumsnært.
Se på mulighetene for å avsette fremtidsretta areal i sjøen for havbruksnæringen.
Et godt og effektivt planarbeid på Tømmerneset har høy prioritet.

7.3 Infrastruktur

I dette kapittel behandles så vel klassisk infrastruktur, representert gjennom areal- og kommunikasjonsplanlegging som tiltak som har til formål å styrke kommunens sosiale, kulturelle og miljømessige profil, både overfor egne innbyggere og besøkende.

En positiv utvikling for næringslivet vil generelt være avhengig av: Gode kommunikasjonstilbud, spesielt flyruter, så vel innad i fylket som til Oslo/Tromsø og i tverrforbindelser til Finland og Russland, utbygging av høyhastighet fibernett, tilrettelegging av reiselivsrelatert infrastruktur, Hurtigruta som transportmiddel og som internasjonal markedsfører av reiseliv i området, nærhet til sykehustjenester og videregående undervisning, variert kulturtilbud og andre tilbud til barn og ungdom (se satsningsområde barn og ungdom)

Sør-Varanger kommune står overfor en av Nord-Norges største infrastruktursatsning hva angår tilrettelegging av attraktive areal på Tømmerneset og Slambanken, og her vil kommunen spille en offensiv tilretteleggerrolle. Selv om de ulike tiltakshavere på Tømmerneset er ansvarlig for egne områdereguleringer er det viktig at kommunen har en overordna styring på planarbeidet. Denne satsningen berører forhold som samfunnsutvikling, byutvikling, reiseliv, reindrift, kommunal og statlig infrastruktur, nasjonal laksefjord, samordna areal- og transportplanlegging, m.m.

Visjon:	
I 2026 har Sør-Varanger en effektiv, moderne og fremtidsretta infrastruktur som bidrar til at kommunen er foretrukket etableringssted for bedrifter, ungdom og tilflyttere.	
Delmål	Strategi
Sør-Varanger kommune har en forutsigbar næringsretta infrastruktursatsning	<ul style="list-style-type: none"> • I prioritert rekkefølge skal det særskilt satses på; <ol style="list-style-type: none"> 1. Havne og industri-/næringsareal 2. Fremtidsretta innfartsløsning til Kirkenes 3. Utbedring og utbygging av Høybuktmoen lufthavn. 4. Storskog tollstasjon 5. En styrking av vedlikeholdet på det fylkeskommunale og statlige veinettet 6. Mellomriksveiløsning Pasvik-Nellim
Næringsliv, forvaltning og private husstander har tilgang til reel og stabil høykapasitets fibernett	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastrukturplaner skal høyde for traseer for fiberfremføring • Jobbe for en sammenknytting av Norsk, Russisk, Finsk fibernett. • Oppfordre tilbydere av fibernett til å differensiere prisene slik at alle av kommunens innbyggere har mulighet til å kople seg på fibernettet
Styrking av Kirkenes	<ul style="list-style-type: none"> • Fortetting av «det historiske sentrum» med fortsatt satsing på handel og tjenesteyting, samt sentrumsnære boliger og kontor • Finne muligheter for byutvikling som tar hensyn til nye samfunns- og næringsbehov, samtidig som at viktige gjenreisningsmiljøer ikke svekkes. • Gode parkeringsløsninger i boligområder og i sentrum • Legge til rette for at Hurtigruten kan flyttes til sentrum • Se må muligheter for egnede havneforhold for mindre fiskefartøy
Sør-Varanger har en	<ul style="list-style-type: none"> • Sammenknytting av løypetraseer for sykkel-, ski- og gangstier

helsefremmende Infrastruktur	<ul style="list-style-type: none"> • Tilrettelegge for at en større andel av trafikken skjer med gående og syklende • Tilrettelegge for at en større andel av trafikken skjer med kollektive transportmidler • Idrettsanlegg tilpasset barn og ungdoms ønsker og behov • Legge til rette for parkeringsplasser ved utfartsstedene • Utvikle attraktive grøntområder og aktivitetsparker i byen • Tilrettelegge fri og grøntareal i boligfelt • Ta hensyn til at funksjonshemmede og andre med spesielle behov får adgang til offentlige bygg, anlegg, næringsbygg, og friluftsområder • Tilrettelegging for ulike former for friluftsliv • Satse på kultur, idrett og fritidstilbud, så vel overfor egen befolkning som i reiselivssammenheng, og overfor personer med midlertidig opphold i kommunen • Gode kulturtilbud og anlegg for fysisk utfoldelse • Vil planperioden se etter egnede lokaliteter for småbåthavner • Se på muligheten for å utvikle boligområder med særskilte behov • Være pådriver for og bidra til et universelt utformet trafikksystem
En god utmarksforvaltning	<ul style="list-style-type: none"> • En bærekraftig forvaltning av utmark og sjøareal i en balansert avveining mellom næringsinteresser, fritidsinteresser og vern • Oppnå gode og varige snøskutertraseer i samråd med primærnærings, reiseliv og lokalbefolkning.

7.3.1 Relevans for arealforvaltning og kommuneplanens arealdel

<ul style="list-style-type: none">
• At det i arealplansammenheng søkes å finne gode muligheter for sentrumsutvikling, samtidig som at gjenreisningsmiljøet ikke svekkes.
<ul style="list-style-type: none">
• I arealforvaltningen vise velvillighet til bolig- og næringsinitiativ i distriktene
<ul style="list-style-type: none">
• Avsette gode areal for parkeringsplasser ved mye brukte turstier/-løyper
<ul style="list-style-type: none">
• At det det avsettes gode og fremtidsretta snøskutertraseer i arealplanen
<ul style="list-style-type: none">
• Tilrettelegge for fri- og grøntareal i boligfelt, samtidig som at sjøkant og turområder holdes tilgjengelig
<ul style="list-style-type: none">
• Tilrettelegge for funksjonshemmedes adgang til så vel offentlige bygg og anlegg, næringsbygg og til friluftsområder
<ul style="list-style-type: none">
• Arealplanlegging og -forvaltning skal legge til rette for at hurtigruta kan anløpe sentrum
<ul style="list-style-type: none">
• Være åpen for at det kan tilrettelegges for gode idrettsareal tilpasset de unges behov
<ul style="list-style-type: none">
• Sjøvendte næringsareal forbeholdes virksomhet som er avhengig av tilknytting til havet
<ul style="list-style-type: none">
• I planperioden se etter egnede lokaliteter for småbåthavner

7.4 Barn og ungdom

Barn og ungdom utgjør en viktig andel av befolkningen og de utgjør en av kommunens fremste ressurs. At de unge i kommunen befinner seg i et oppvekstmiljø basert på trygghet, trivsel og tilhørighet er viktig for å utvikle høy sosial og faglig utvikling. De unge utgjør fremtiden til Sør-Varangersamfunnet.

Gode oppvekstvilkår for barn og ungdom vil kreve en helhetlig og tverrsektoriell innsats. Det er summen av tiltak som er avgjørende for om de unge opplever trivsel og tilhørighet til lokalsamfunnet. Samtidig hverken kan eller skal de offentlige tjenester og tilbud erstatte foreldresansvar, frivillige organisasjoners innsats, stimulans til egenaktivitet eller dugnadsånden i nærmiljøet.

I et samfunn hvor begge foreldrene ønsker å være yrkesaktive, samtidig som at mange barn kun bor med en av foreldrene, øker etterspørselen etter tjenester som gjør det mulig å kombinere arbeid og

foreldrerollen allerede fra barnas første leveår. Trygghet for barn og unges oppvekstvilkår får dermed ikke bare betydning for de unge selv, men også for foreldregenerasjonens valg av bo- og arbeidssted.

Arbeidslivet vil i fremtiden stille store krav til de ansattes evne til å tilegne seg ny kunnskap. Det beste grunnlag vil da være at vi helt fra det første møte med skoleverket opplever at kvalitet og ansattes kompetanse og holdninger stimulerer til et spennende, inkluderende, utviklingsrettet og aktivt læringsmiljø.

Sør-Varanger-samfunnet kjennetegnes av et etnisk, religiøst og kulturelt mangfold. Så vel nasjonale prognoser som kommunens egne ambisjoner om økning i folketall og samkvem med naboland, vil etter all sannsynlighet øke det internasjonale innslaget. Møteplasser som fremmer integrering og antirasistiske holdninger blant barn og unge er viktig for å oppleve tilhørighet i fellesskapet.

Sør-Varanger har et bredt undervisningstilbud i den videregående skole, med hele Finnmark som rekrutteringsområde. Borteboende elever utgjør, sammen med soldater som gjør førstegangstjeneste ved GSV, et betydelig innslag i ungdomsgruppen.

Lag og foreninger har tradisjonelt stått for mange av de unges fritidsaktiviteter. I dagens ungdomskultur ser vi også at nye strukturer, med løsere organisasjonsformer, har et høyt aktivitetsnivå. Ny teknologi har skapt PC- og videobaserte ungdomsaktiviteter som samtidig kan være isolerende uten arenaer for samhandling. Skillet mellom organisert og uorganisert ungdom er til en viss grad utvisket. Dette innebærer at også kommunen må utvikle nye samarbeidsformer, dersom barn og ungdom skal få reell medinnflytelse på egne oppvekstvilkår.

Visjon: Barn og ungdom preges av høy sosial og faglig utvikling, noe som oppnås ved et oppvekstmiljø basert på trygghet, trivsel og tilhørighet	
Delmål	Strategi
De unge skal gis medbestemmelse i planlegging, beslutninger og ved gjennomføring av aktiviteter som påvirker deres hverdag	<ul style="list-style-type: none"> • Vektlegge ungdomsrådet i saker som angår barn og ungdom • Ta særlig hensyn til barn og ungdom sine behov og interesser i by og parkutforming
Sør-Varanger er dyktig til å se oppvekst i helhet, fra barnehage til Videregående	<ul style="list-style-type: none"> • Videreføre gode pedagogiske modeller for å tenke oppvekst i helhet • Legge til rette for at frivilligheten har gode tilbud til barn i alle aldrer og funksjonsnivå • Opplysning om arbeidslivet i skolen • Styrke fokuset på kvalitet i barnehagen, hvor det fokuseres på barnehage som institusjon i livsløpsperspektiv • Full barnehagedekning hvor barnas behov er i fokus, samtidig som man ser på muligheter for å tilpasse åpningstider til foreldrenes arbeidstider • En kvalitetsorientert kulturskole som er åpen for nye uttrykksformer og fremmede kulturer, og med tilbud i distriktene • Fremme verdier som toleranse og respekt for alle mennesker • Et forebyggende helsearbeid som møter

	<ul style="list-style-type: none"> • ungdommen på deres egne premisser • Stimulere til ungdomskontakt over grensene, og deltakelse i internasjonale prosjekter • Samarbeide med andre offentlige foretak om fritidstilbud for ungdom med midlertidig opphold i kommunen
Utvikle gode (nær-)miljø, trivsels og læringstiltak	<ul style="list-style-type: none"> • Stimulere til aktivitetstilbud for de aller minste barna • Utvikle arenaer som er tuftet på trygghet og fellesskap og tilgjengelighet • De kommunale helseforetakene gjøres mer tilgjengelig for barn og ungdom • Økt fokus på holdningsskapende arbeid og engasjement for barn og ungdom. • Gi barn og unge økt forståelse for miljømessige utfordringer i et ledd for å skape en bærekraftig utvikling • Skolebygg og læremidler skal være tidsmessige og tilpasset arbeidsformene • Trafikksikre boområder med trygge skoleveger • Stimulere og legge til rette for frivillig innsats sammen med foreldre, lag og foreninger • Legge til rette for egenaktivitet ved å anlegge gode leke- og fritidsareal i nærmiljøet. • Utnytte skolebygg som møteplass i fritiden • Bevisstgjøre barn og ungdom om lokalhistorie og vår flerkulturelle tradisjoner • Videreutvikle velutvikla og mangfoldige tilbud til ungdom • Stimulere til ungdomskontakt over grensene, og deltakelse i internasjonale prosjekter • Barn og ungdom med ekstra bevegelsesbehov skal sikres tilgjengelighet til sosiale og faglige tilstelninger

7.5 Kompetansebygging

Arbeid med kunnskapsressurser og kompetanse er stadig viktigere for arbeidslivet. Dette er viktig for offentlig og privat virksomhet skal makte å møte de løpende utfordringer i dagens kunnskapssamfunn. For enkeltmennesket kan det å tilegne seg ny kunnskap, og være med i spennende læringsprosesser være et gode som har verdi i seg selv. Et tilrettelagt tilbud for ny kunnskap vil kunne være medvirkende i valg av bosted og for etableringen av innovative bedrifter.

Det norske kostnadsnivå medfører at vi i mindre grad kan konkurrere på verdensmarkedet med standardprodukter. Både privat og offentlig sektor er derfor avhengig av å holde en høy innovasjonstakt, hvor kunnskapsbasert verdiskapning blir en innsatsfaktor på lik linje med de materielle ressursene. Velferdssamfunnet vil i fremtiden være avhengig av kompetansefornyelse, skapt av teknologiske nyvinninger og omstillinger i produksjon og organisasjon.

Kompetanse har tradisjonelt vært knyttet til utdanning og vitnemål. I de senere år har realkompetanse kommet mer i fokus, og det er etablert systemer for dokumentasjon og verdsetting av denne. Det er også gitt åpning for studier på høyere nivå, basert på realkompetanse. Andre kvaliteter, som skaperevne og initiativ inngår i dag i manges definisjon av kompetansebegrepet. Kompetansebygging vil da si å videreutvikle de menneskelige ressursene slik at både individ og samfunn bedre blir i stand til å møte fremtidige utfordringer.

Sør-Varanger har betydelige arbeidskraftressurser med utenlandsk bakgrunn. Andelen antas å øke i planperioden. Ordningen med yrkesprøve, realkompetansevurdering og tilrettelegging for lærekandidatutdanning og praksisbrev vil være av vesentlig betydning for riktig utnyttelse av denne arbeidskraften.

Yrkesvalg er ofte påvirket av arbeidsmulighetene på hjemstedet. Etter- og videreutdanning vil for det store flertall være mer motiverende enn omskolering. Kravet til kompetansefornyelse kommer tidligere i yrkeskarrieren enn før. Det stilles økte krav til å kunne kombinere opplæring/studier med lønnet arbeid og omsorg for barn. Det blir da viktig at det er samsvar mellom både den grunnleggende fagopplæring og de kompetansehevende tilbud som gis i kommunen og lokalt arbeidsliv.

Internasjonalt samarbeid innen FoU og utdanning er en av de beste måter å redusere de problemer landegrensene skaper. Det gir mulighet på begge sider til å utnytte kunnskap og kompetanse i så vel sterkere økonomisk som sosial og kulturell integrasjon. Ut fra den posisjon Sør-Varanger er tillagt som nasjonalt brohode mot Nordvest-Russland bør forholdene ikke bare legges til rette for kompetansebygging i forhold til Russland generelt, men også for samarbeidende FoU-miljø.

Visjon	
Sør-Varanger er senter for innovasjon og kompetanseutvikling i Øst-Finnmark. De menneskelige ressurser videreutvikles slik at individ og samfunn er i stand til å møte fremtidige utfordringer	
Delmål	Strategi
Sør-Varanger skal ha en inkluderende skole preget av kvalitet, trygghet og trivsel	<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle kvalitet for kompetanse i skolen • Elever må sikres en enhetlig og likeverdig utdanning • Jobbe frem en gjennomgående kompetanseplan fra barnehage og helt ut til 10.trinn • Videreutvikle bruken av ”det virtuelle klasserom” • Videreutvikle trivsels- og trygghetstiltak på skolene • Søke å opprettholde skoletilbud der det er et bærekraftig elevtall og hvor det kan tilbys et forsvarlig undervisningstilbud. • En videregående skole med fullstendig undervisningstilbud innen fag som særlig etterspørres av lokalt næringsliv • Opplærings- og utdanningsstrukturen må tilpasses næringsstrukturen og så langt som mulig være i forkant av den type arbeidskraft som etterspørres • God kvalitet på karriereveiledning • Legge til rette for gode overganger mellom Barnehage, skole, videregående • Tilrettelegge for mer praksisarbeid med næringslivet og mellom grunn- og videregående opplæring
Styrke innovasjon, utdanning og	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeide med fylkeskommunen

Næringsutviklingen i Øst-Finnmark	godkjenningssentral for realkompetanse og OPUS om tilrettelagt tilleggsutdanning for utenlandsk arbeidskraft <ul style="list-style-type: none"> • Stimulere offentlig virksomhet og det private næringsliv til å inngå lærlingekontrakter, der kommunen bør ta et særlig ansvar for å tilby lærlingeplasser • Stimulere til vekst og utvikling av FoU-miljø • I samarbeid med andre aktører få på plass et høyskole-/universitetscenter som tilbyr et forutsigbart utdanningstilbud. Et utdanningstilbud som også etterspørres av privat og offentlig næringsliv • Styrke Kirkenes Kompetansesenters posisjon som tilbyder av kunnskap om russiske forhold, også til et eksternt marked • Kommune og Næringsliv jobber aktivt mot rekruttering av stabil og kompetent arbeidskraft • Norsk språkopplæring helt opp til Bergenstest-nivå som utgangspunkt for rekruttering av utenlandsk arbeidskraft
--	---

7.6 Folkehelse

I Sør-Varanger foregår det allerede i dag et folkehelsearbeid i stort omfang. De kommunale virksomheter jobber kontinuerlig direkte eller indirekte for å bedre kommunesamfunnets folkehelse. Barnehager og skoler er kanskje de som bidrar mest positivt til det holdnings- og vaneskapende arbeidet. I tillegg bidrar kommunen ved planlegging og forvaltning at det utvikles gode grøntområder, turløyper, idrettshaller, idretts- og kulturtilbud, idrettsanlegg, kulturlokaler, trygge skoleveger, tilgjengeliggjorte boliger m.m.

Allikevel er det viktig å poengtere at det er ikke bare de kommunale virksomheter som bidrar til folkehelsearbeidet. Sør-Varangersamfunnet preges i dag av en svært engasjert befolkning som i stor grad deltar i frivillig arbeid. Det at samfunnet har en så aktiv og levende frivillig sektor spiller en grunnleggende positiv rolle for folkehelsen. Frivilligheten og dugnadsånden i kommunen er på mange måter «limet» i lokalsamfunnene og bidrar til at befolkningen får et godt og aktivt liv.

Folkehelsearbeid for Sør-Varanger kommune:

De siste 30 årene har alle grupper i landet fått bedre helse, men helsegevinsten har vært størst for personer med lang utdanning og høy inntekt. For eksempel har denne gruppen lengre forventet levetid enn personer med lavere utdanning og inntekt. Særlig de siste ti årene har helseforskjellene økt, det gjelder både fysisk og psykisk helse, og både barn og voksne. Utjevning av sosiale helseforskjeller bør derfor være en viktig målsetting i folkehelsearbeidet.

Ved gjennomførte referansegrupper og ved innhenting av tilgjengelig statistikk er det identifisert noen områder som er spesielt viktig å løse i kommuneplanperioden. For at folkehelsearbeidet skal lykkes og gi varige resultater vil kommunens barn og ungdom gis en viktig fokus for arbeidet. Dersom en lykkes i arbeidet med våre barn og unge vil det kunne gi positive utfall for identifiserte utfordringer som utdanning, livsstilsrelaterte sykdommer, aktivitet og kosthold. Likevel er det viktig å understreke viktigheten av hele kommuneorganisasjonen skal tenke folkehelse i alt vi gjør og på den måten vil hele kommunesamfunnet berøres av dette arbeidet.

Kommunen bør iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer, som tiltak knyttet til oppvekst- og levekårsforhold, fysiske og sosiale miljøer, befolkningens levevaner samt skader og ulykker. Kommunale virksomheter vil i kommuneplanperioden få ansvar for å kartlegge eksisterende folkehelsearbeid, samtidig som at de viser hvordan de kan bli bedre.

Det er viktig å understreke at folkehelsesatsningen er et arbeid som krever kontinuerlig oppfølging og oppdatering. Folkehelsen i kommunesamfunnet vil hele tiden være i endring og det vil derfor være viktig at det hele tiden jobbes for å avdekke folkehelseutfordringer, for deretter å kunne iverksette mer presise folkehelse tiltak.

Et viktig grep for å sikre folkehelsesatsningen Sør-Varanger er at alle kommunale virksomheter og foretak får ansvar for å innarbeide helsefremmende arbeid som en del av virksomhetspraksisen. Dette vil merkes i kommunens som organisasjon og ut i kommunesamfunnet.

Visjon:	
I 2026 preges Sør-Varanger av levende lokalsamfunn med aktive og engasjerte innbyggere og velfungerende og målrettede tjenester	
Delmål	Strategi
Sør-Varanger kommune vil gjøre det attraktivt å ta helsefremmende valg i hverdagen	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeid med frivillige lag og foreninger om helsefremmende aktiviteter • Alle kommunens institusjoner (barnehager, skoler, SFO og eldrehjem osv.) fremmer fysisk aktivitet og et sunt kosthold • Sikre trygge skoleveger • Redusere behovet for bruk av privatbil • Ha opplevelsesrike grøntareal for barn og unge • Utvikle sosiale møteplasser
En god fysisk og psykisk helse befolkningen	<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikle Kvellomodellen (Tidlig innsats) • Innarbeide gode rutiner for å avdekke og håndtere mennesker som er utsatt for vold i nære relasjoner. Sør-Varanger kommune skal besitte nødvendig kompetanse for å tilby de som er utsatt for vold i nære relasjoner god bistand • Et større fokus på barn som pårørende • Legge til rette for at eldre kan være mer fysisk aktiv • Bedre tilgjengeligheten til etablerte naturområder gjennom å synliggjøre alle de gode turmulighetene • Det gis en ekstra fokus på helsefremming for barn og ungdom
Har en helsefremmende infrastruktursatsning og arealforvaltning	<ul style="list-style-type: none"> • Prioritere helsefremming i de bynære områder og i distriktssentrene • Videreutvikle gode aktivitetsanlegg for barn og ungdom • Legge til rette for gode parkeringsplasser ved idrettsanlegg og ved attraktive turområder • Ha tilrettelagt gode turområder for bevegelseshemmede og andre med spesielle behov • Attraktive idrettsanlegg som er tilgjengelig for alle. • Videreutvikle differensierte boligfelt, tilrettelagt for ulike aldersgrupper og sosiale lag • Gjøre det attraktivt å ta sunne valg i hverdagen
For å dempe veksten i offentlig tjenesteproduksjon innen helse- og omsorgsområdet styrkes det forebyggende og	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunale virksomheter og foretak har systematisk innarbeidet helsefremmede arbeid som en del av virksomhetspraksisen • Gjøre folkehelsevurderinger tilknyttet kommunal saksbehandling

helsefremmende arbeidet	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunale virksomheter har ansvar for å bygge opp kompetanse for helsefremmende arbeid. • Kommunale virksomheter skal systematisk innarbeidet helsefremmende rutiner med oppfølgingsansvar • Stimulere til at eldre kan bo hjemme så lenge som mulig ved at eldre kan bo lengst mulig hjemme i universelt utformet bolig.
Økt vekst og kompetanse gjennom et flerkulturelt samfunn	<ul style="list-style-type: none"> • Tidlig innsats i språk- og samfunnsopplæring • Ivaretagelse og utnyttelse av de ressursene som innvandrene representerer • Videreutvikle flerkulturelle arbeids- og fritidsarenaer

7.6.1 Relevans for arealforvaltning og kommuneplanens arealdel

I arealplanleggingen skal helsefremming i distriktssentrene og i de sentrumsnære områdene prioriteres

Legge til rette for god framkommelighet og tilgjengelighet ved idrettsanlegg og særlige attraktive turområder

Sikre at attraktive grøntareal ikke bebygges

Søke å finne løsninger som bidrar til å redusere bilbruk

7.7 Retningslinjer og mål for kommunal organisering og tjenesteproduksjon

En velfungerende kommuneorganisasjon er et av de viktigste virkemidler for å utvikle Sør-Varanger-samfunnet i samsvar med kommuneplanens mål. Dette gjelder så vel politisk som administrativt. Gjennomføring av planen krever vilje til prioritering, endringsdyktighet, at organisasjonen har den kompetanse som til en hver tid kreves, og at tempo tilpasses de økonomiske realiteter.

Gjennom lovverket styrer Staten hvilke myndighetsoppgaver som skal utføres av det enkelte forvaltningsorgan. Kommunen er pålagt å utføre en rekke kjerneoppgaver som ikke er spesielt omtalt i kommuneplanen. Disse vil likevel komme frem i sektorplaner, handlingsprogram, økonomiplan, årsbudsjett og virksomhetsplaner.

Kommunen er den viktigste tjenesteyter for innbyggerne. Volum og kvalitet på produksjonen får da direkte betydning i den enkeltes hverdag. Samtidig vil det være ulike oppfatninger i befolkningen av hva som bør være et alminnelig servicenivå og om individuelle behov blir dekket. Et for stort gap mellom befolkningens forventninger og kommunens tilbud er kime til frustrasjon og politikerforakt.

Innbyggerne skal ha realistiske forventninger til hva kommunen kan gi av tilbud. Kommunal tjenesteproduksjon må derfor baseres på at brukerne er kjent med hva kommunen kan til-fredsstille av behov.

Sør-Varanger kommune skal legge følgende mål og retningslinjer til grunn for sin organisasjonsutvikling:

Sør-Varanger kommune legger følgende mål og retningslinjer til grunn for sin organisasjonsutvikling:

- Ved en langsiktig og god økonomisk planlegging og ved en reduksjon og omlegging av dagens tjenestenivå skaper et økonomisk overskudd.
- For å være i stand til å iverksette presise folkehelseiltak skal det kontinuerlig jobbes for å avdekke positive og negative sider med lokalsamfunnets folkehelse

<ul style="list-style-type: none">
• For å imøtekomme fremtidens krav til omsorgstjenester med endrede og mer komplekse tjenestebehov må kommunen vurdere et mer fremtidsrettet og moderne sykehjem
<ul style="list-style-type: none">
• Vi skal gjøre de rette tingene på riktig måte og til lavest mulig kostnad
<ul style="list-style-type: none">
• Tjenestene skal minimum oppfylle formelle krav gitt i lov eller forskrift
<ul style="list-style-type: none">
• Styrke brukermedvirkningen i utforming av tjenestene
<ul style="list-style-type: none">
• Det skal utarbeides serviceerklæringer for de enkelte virksomhetsområder
<ul style="list-style-type: none">
• Utnytte IKT som støtte for styring, produksjon og samhandling internt, og i dialog med befolkningen
<ul style="list-style-type: none">
• Økt mål- og resultatstyring
<ul style="list-style-type: none">
• Utvikle helhetssyn og samordningskultur i organisasjonen
<ul style="list-style-type: none">
• Likestilling mellom kjønnene og en aktiv politikk for å integrere funksjonshemmede og personer med fremmed bakgrunn i organisasjonen
<ul style="list-style-type: none">
• En lønnspolitikk som sikrer at kvalifisert personell rekrutteres og beholdes
<ul style="list-style-type: none">
• Avsette ressurser til opplæring og kompetanseheving som gir de ansatte muligheter til å utføre sine oppgaver til beste for lokalsamfunnet
<ul style="list-style-type: none">
• En effektivitet i drift og vedlikehold som utgjør et klart alternativ til konkurranseutsetting
<ul style="list-style-type: none">
• Sør-Varanger kommune skal føre en proaktiv rolle vedrørende ny kommunereform
<ul style="list-style-type: none">
• Kontinuerlig å vurdere interkommunale løsninger og foretaksdannelser, der dette anses fordelaktig og kostnadseffektivt for brukerne
<ul style="list-style-type: none">
• Kommunale virksomheter og foretak har systematisk innarbeidet helsefremmede arbeid som en del av virksomhetspraksisen
<ul style="list-style-type: none">
• Gjøre folkehelsevurderinger tilknyttet kommunal saksbehandling

8.6 Vegne videre

I de foregående kapitler er kommunens politiske visjon, målsettinger og strategier beskrevet. Det er gjort rede for en del rammebetingelser, og gitt en nærmere beskrivelse av de områder som skal ha særlig prioritet. Sammen med de arealmessige rammebetingelser gir disse føringer grunnlaget for kommunens samlede planlegging og langsiktige utvikling.

For at kommuneplanens mål, strategier og tiltak skal gjøres operasjonelle, må disse utvikles og konkretiseres videre gjennom kommunens øvrige plansystem, innenfor det økonomiske og øvrige handlingsrom Sør-Varanger kommune til en hver tid har.

Tidsperspektivet i kommuneplanen er 12 år. I perioden vil det komme innspill om nye tiltak, samtidig som det kan oppstå behov for å endre innbyrdes prioritering og gjennomføringstakt for de oppgaver som er beskrevet i planen. Det blir da viktig å ha en planberedskap og god politisk målstyring som sikrer at kursen alltid innrettes mot å nå hovedmålet. Ved å fange opp endringer og avvik på et tidlig tidspunkt vil kommunen kunne korrigere kursen tidsnok til å kunne iverksette tiltak, og fokus på hovedmålet opprettholdes.

Kommuneplanens handlingsdel og økonomiplan vil utgjøre de viktigste redskap for å binde sammen kommuneplanens langsiktige mål med de kortsiktige tiltak og prioriteringer. Det vil også være nødvendig, med grunnlag i vedtatt kommuneplan, å følge opp enkelte tjenesteområder med mer detaljerte plandokument, som sektor- og handlingsplaner. Her konkretiseres tiltak som gjøres til gjenstand for prioritering i økonomiplanen, både når det gjelder innhold, gjennomføringstempo og kalkulerte kostnader.

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Wollmann, Siv Merete Enhetsleder: Alstadsæter, Tove, tlf. 78 97 74 14	Dato: 06.10.2014 00:00
Arkivkode: K2 - F08	Arkivsaksnr.: 14/1400
Saksordfører:	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Formannskapet	053/2014	15.10.2014

TV AKSJONEN 2014 - KIRKENES NØDHJELP - TILSKUDD FRA SØR-VARANGER KOMMUNE

Dokumenter i saken:

- 2014019253 TIL ALLE SKOLER OG BARNEHAGER I SØR VARANGER KOMMUNE
- 2014016657 INNKALLING TIL MØTE I TV AKSJON KOMITEEN 2014
- 2014015315 INNKALLING TIL MØTE I TV AKSJONS KOMITEEN 2014
- 2014015194 REGISTRERINGSSKJEMA FOR KOMMUNEKOMITEEN TV-AKSJONEN 2014
- 2014010413 ANMODNING OM OPPRETTELSE AV KOMMUNEKOMITE FOR TV-AKSJONEN NRK 2014

Kort sammendrag:

Årets TV-aksjon går til Kirkens Nødhjelp for varig tilgang til rent vann for over en million mennesker.

Sør-Varanger kommune har hvert år gitt 1 krone pr. innbygger til støtte for TV-aksjonen, og rådmannen innstiller på at praksisen videreføres også i år.

Folketall publisert 20.08.14 av Statistisk sentralbyrå, viser at det var 10.090 bosatte i Sør-Varanger.

Faktiske opplysninger:

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:

Forslag til innstilling:

Sør-Varanger kommune gir kr 1,- pr. innbygger til TV-aksjonen 2014, totalt kr 10.090,-. Beløpet dekkes innenfor virksomhet 1000/ 1100.

Bente Larssen
rådmann

SØR-VARANGER KOMMUNE

Boks 406, 9915 Kirkenes
Tlf. 78 97 74 00. Fax 78 99 22 12
E-post: postmottak@sor-varanger.kommune.no
www.svk.no

SAKSFRAMLEGG Sak til politisk behandling

Saksbehandler: Larssen, Bente Enhetsleder: Larssen, Bente, tlf. 78977412	Dato: 07.10.2014 00:00
Arkivkode: K1 - 030	Arkivsaksnr.: 14/2147
Saksordfører:	

Utvalg	Saksnummer	Dato
Formannskapet	054/2014	15.10.2014
Kommunestyret		

KOMMUNEREFORMEN - FRAMTIDENS KOMMUNESTRUKTUR

Vedlagte dokumenter:

Veien_mot_en_ny_kommune
INVITASJON TIL Å DELTA I REFORMPROSESSEN - KOMMUNEREFORMEN
Invitasjon til å delta i reformprosessen

Dokumenter i saken:

2014017529 INVITASJON TIL Å DELTA I REFORMPROSESSEN -
KOMMUNEREFORMEN

Kort sammendrag:

Regjeringens tiltredelseserklæring sa at «Regjeringen vil gjennomføre en kommunereform, hvor det sørges for at nødvendige vedtak blir fattet i perioden...».

«Regjeringen vil foreta en gjennomgang av oppgavene til fylkeskommunene, fylkesmennene og staten med sikte på å gi mer makt og myndighet til mer robuste kommuner».

Dagens kommunestruktur ble i det alt vesentlige etablert på 1960-tallet, basert på Schei-komiteens anbefalinger. Etter det ble noen få av de sammenslåtte kommunene delt igjen. På slutten av 1980-tallet og begynnelsen av 1990-tallet har det vært sammenslåinger i en del større byområder. Etter årtusenskiftet har det vært 7 frivillige kommunesammenslåinger. Den siste av disse er sammenslåingen av Bjarkøy og Harstad kommuner pr. 01.01.2013. I dag er

det 428 kommuner i Norge.

Meldingsdelen av kommuneproposisjonen framlagt 14. mai 2014, omtaler kommunestrukturprosessen. Kommunesektoren skal bli bedre i stand til å løse nasjonale utfordringer.

Reformen skal legge til rette for at alle kommuner skal kunne løse sine lovpålagte oppgaver.

Regjeringen ønsker å flytte makt og ansvar til større og mer robuste kommuner, slik at dagens oppgaver kan løses med mindre behov for interkommunale løsninger og statlig detaljstyring.

Faktiske opplysninger:

Kommunereformen er en velferdsreform. Det handler om bedre velferdstjenester der folk bor, nå og i fremtiden; gode skoler, pleie og omsorg når vi blir eldre, trygge barnehager for barna våre. Det handler også om hva som skal til for å ta vare på rusavhengige, mennesker med psykiske helseutfordringer og de som faller utenfor. Kommunereformen handler også om en bedre organisering i områder der både innbyggere og næringsliv daglig krysser flere kommunegrenser, og der større kommuner vil kunne gi en mer helhetlig og god planlegging til det beste for innbyggerne.

Stortinget har sluttet seg til følgende overordnede mål for reformen, som vil være førende for kommunens arbeid:

- Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
- Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Styrket lokaldemokrati

Regjering og storting begrunner kommunereformen med at kommunene de siste 50 årene har fått stadig flere oppgaver og økt ansvar. Kommunene er i dag kanskje de mest sentrale i løsningen av viktige samfunnsoppgaver. Det stilles store krav til kommunene. I tillegg må kommunene være i stand til å håndtere nye velferdsoppgaver i fremtiden. Regjeringen peker spesielt på følgende utfordringer for kommunene på kort og lang sikt:

- Befolkningsutviklingen
- Sentraliseringen
- Manglende samsvar mellom administrative og funksjonelle inndelinger
- Mange viktige oppgaver stiller økte krav til kommunene
- Økte krav til kapasitet og kompetanse
- Utfordringer for lokaldemokratiet

Befolkningsutviklingen

Siden 1970 har befolkningen i Norge økt med 1,2 millioner innbyggere (32 %). Siden 1985 har veksten vært på 22 %. Denne veksten er imidlertid ujevnt fordelt både mellom landsdeler og i forhold til kommunestørrelse. Folketallet har økt betydelig i de største kommunene, mens kommuner under 4.000 innbyggere har opplevd en sterk nedgang. Alderssammensetningen varierer også mellom kommunene, og med kommunestørrelse. I 1985 utgjorde antall innbyggere over 67 år om lag 16,5 % av befolkningen både i kommuner som nå har under 4.000 innbyggere (gjennomsnitt) og i Bergen og Oslo. I 2013 hadde andelen eldre økt i

alle kommunegrupper, bortsett fra i de 5 største kommunene.

For Bergen og Oslo var andelen over 67 år redusert til vel 11 % i 2013, mens gjennomsnittet for kommuner med under 4.000 innbyggere var økt til vel 18 %. De siste 15 årene har kommunene vært gjennom en periode der antall eldre har vært relativt stabilt. Fram mot 2040 vil antall eldre over 67 år fordobles. Denne utviklingen vil innebære en betydelig økning i andelen eldre i alle grupper av kommuner i tiårene framover. Det medfører igjen økte utgifter til bl.a. pensjoner og helse og omsorg, og vil være en utfordring for offentlige budsjetter.

Sentraliseringen

Siden den store endringen i kommunestrukturen på 1960-tallet, har vi opplevd en betydelig sentralisering av befolkningen. Befolkningsveksten i byområdene er ventet å holde seg høy. Her vil også den regionale integreringen fortsette i form av økt pendling og utvidelse av tettstedsområder rundt byene. Sentraliseringen vi har sett de siste 30 årene, vil trolig fortsette. For distriktskommunene vil innvandring kunne bidra til å opprettholde folketallet, men prognosene er usikre.

En sterk driver for sentraliseringen, er kunnskapssamfunnet. Utdanningsnivået i Norge har økt markant siden 1970. Andel med høyere utdanning i aldersgruppen 20-66 år, utgjorde 30% i 2012, mot 7,4 % i 1970. På landsbasis studerer over halvparten av studentene utenfor hjemfylket. Søkere utenfor universitetsfylkene er mest mobile, mens ungdom i fylker med universitet/store høyskoler med et bredt tilbud, er minst mobile.

Andelen kommunalt sysselsatte avtar med økende innbyggertall. I kommuner med under 3.000 innbyggere, arbeider 27,6 % av de sysselsatte i kommuneforvaltningen, mens andelen i kommuner med over 50.000 innbyggere, er 14,6 %.

Kommunikasjonene, både hva gjelder tradisjonell transportinfrastruktur og elektronisk, er langt bedre i dag enn for 50 år siden. Dette har gitt folk og foretak større rekkevidde. I 1990 jobbet 28 % i en annen kommune enn bostedskommunen. I 2012 var det tilsvarende tallet 34%.

Den økte pendlingen har først og fremst gitt sterkere integrasjon mellom kommuner i allerede eksisterende bo- og arbeidsmarkedsregioner. Sentraliseringen har samtidig medført færre innbyggere i de mest spredtbygde områdene i landet. Her har det også skjedd en regional sentralisering med vekst i tettstedene. En slik vekst vil gi innbyggerne et større og bredere servicetilbud, og dermed bidra til at hovedtrekkene i bosettingsmønsteret kan opprettholdes.

Manqlende samsvar mellom administrative og funksjonelle inndelinger

Kommunene er i stadig større grad involvert i oppgaveløsningen av nasjonale og globale samfunnsutfordringer. Bærekraftig samfunnsutvikling handler om å møte klima- og miljøutfordringene, sikre gode levekår og sosial inkludering, samt bidra til et konkurransedyktig næringsliv. På alle disse områdene har kommunene i dag viktige oppgaver.

Befolknings- og kommunikasjonsutviklingen har endret de funksjonelle samfunnsutviklingsområdene. Kommunestrukturen er i liten grad endret i tråd med denne utviklingen. De fleste funksjonelle samfunnsutviklingsområder dekker i dag flere kommuner. Særlig i byområdene er mulighetene store framover for å sikre en helhetlig og bærekraftig utvikling i areal-, bolig- og transportplanlegging med større og mer robuste kommuner.

Mange viktige oppgaver stiller økte krav til kommunene

Det er 50 år siden siste store endring i kommunestrukturen i Norge. Denne reformen var begrunnet i innføring av niårig skole for alle. De siste 50 årene har kommunenes oppgaver blitt utvidet på en rekke områder. Eksempler på dette er

- Utvidelse av barnehagetilbudet
- Tidligere skolestart
- Universell videregående utdanning
- Utvidelser av helse- og omsorgstilbudet
- Kommunene har fått ansvar for sykehjem
- HVPU-reformen ga kommunene ansvaret for psykisk utviklingshemmede
- Det er gjennomført handlingsplaner for pleie- og omsorgstjenester, og opptrappings-plan for psykisk helse
- Samhandlingsreformen fra 2012 forutsetter oppbygging av nye tilbud i kommunene
- Gjennom folkehelseloven har kommunene fått et større og klarere ansvar for forebyggende arbeid
- PP-tjenesten er utvidet
- Skolestart for 6-åringer ble innført i 1997
- Barnehagereformen med utbygging til full dekning er nylig avsluttet
- Kunnskapsløftet stiller økte krav til skoleeierrollen og til systematisk arbeid med kvalitetsforbedringer
- Barnevernstjenesten er blitt vesentlig utvidet de siste årene
- Plan- og bygningsloven stiller i dag strenge krav til kommunene i forhold til prosedyrer som skal følges, helhetlig tenking og samhandling med andre offentlige instanser, næringsliv og innbyggerne

Veksten må også ses i sammenheng med den sterke befolkningsveksten som har gitt store sysselsettings- og investeringsbehov for kommunesektoren. I 2012 sto kommunene og fylkeskommunene for vel halvparten av den offentlige tjenesteproduksjonen og sysselsatte om lag en femdel av alle yrkesaktive i landet. Aktiviteten i kommunesektoren målt ved endringer i sysselsettingen, produktinnsats og realinvesteringer har økt betydelig siden 1990.

Økte krav til kapasitet og kompetanse

Veksten i oppgaver, flere rettighetsbaserte tjenester og befolkningsveksten har gjort kravene til kapasitet og kompetanse betydelig skjerpet de siste 50 årene. Videre gjør den demografiske utviklingen at konkurransen om arbeidskraften vil øke i årene framover. Kommunene må konkurrere med andre samfunnssektorer om arbeidskraften.

Utfordringer for lokaldemokratiet

Lokaldemokratiet er knyttet både til kommunens makt og myndighet, og omfanget av reelle beslutninger i kommunen, men også til mulighet for innbyggerne til å påvirke beslutninger som er viktige for hverdagen deres.

Regjeringen peker på at etter hvert som oppgavene og ansvaret for kommunene er blitt flere og mer komplekse, har det vokst fram flere interkommunale selskaper og økt statlig styring av kommunene. Det pekes på at interkommunale selskaper minsker mulighet til folkevalgt styring og kontroll. Videre uttrykkes det også at for sterk statlig styring utfordrer lokaldemokratiets legitimitet i befolkningen. Regjeringen mener at større kommuner vil redusere

behovet for interkommunale selskaper og behovet for statlig styring.

Kommunal- og moderniseringsministeren har oppfordret norske kommuner til å igangsette prosesser for å drøfte hvordan de skal innrette seg for å ivareta dagene og møte framtidige utfordringer. I Kommuneproposisjonen 2015, som ble lagt fram 14. mai 2014, har regjeringen gitt føringer for hva som tenkes om omfang og framdrift for reformen.

I forkant av prosessen, for å forberede arbeidet, satte kommunal- og moderniseringsministeren ned et ekspertutvalg (Vaboutvalget), som på fritt grunnlag skulle gjennomgå og foreslå kriterier for en ny kommuneinndeling, samt vurdere geografisk og lokale forhold som avstander, bosetting og kultur.

Ekspertutvalgets (Vaboutvalget) rapport del 1:

Rapporten er bygd opp rundt følgende 4 hovedoppgaver for kommunene:

- Tjenesteyting
- Myndighetsutøvelse
- Samfunnsutvikling
- Demokratisk arena

Utvalget har gått gjennom viktige samfunnsmessige hensyn som gir grunnlag for å anbefale kriterier som ikke bare ivaretar lokale, men også regionale og nasjonale hensyn.

Det skal være god kvalitet i de kommunale tjenestene, og ressursbruken i sektoren skal være effektiv. Kvaliteten på tjenestene skal være likeverdige over hele landet, og rettssikkerheten er et sentralt hensyn i kommunenes myndighetsutøvelse.

Et viktig hensyn er at ivaretagelsen av areal- og transportinteresser er helhetlig og tilpasset klima- og miljøhensyn, og at det legges til rette for positiv utvikling både i lokalsamfunnet og storsamfunnet.

Videre er utvalget opptatt av at kommunene har ansvar for betydningsfulle oppgaver. Utvalget mener at det er sentralt at staten legger til rette for rammestyring for et godt lokal-demokrati og for at kommunene skal kunne ivareta sine oppgaver på en mest mulig effektiv måte. Kommunene må ha mulighet til å prioritere ressursbruken lokalt, utvikle lokalsamfunnet, ha et levende lokalt folkestyre og være en aktiv lokalpolitisk arena.

Kriterier

Utvalget anbefaler 10 kriterier som er rettet mot kommunene, og 2 kriterier som er rettet mot staten. Disse angir hva som skal til for at en kommune på en god måte skal kunne ivareta sine 4 roller og oppgaveløsningen knyttet til disse.

Kriterier for kommunene:

1. *Tilstrekkelig kapasitet*
2. *Relevant kompetanse*
3. *Tilstrekkelig distanse*
4. *Effektiv tjenesteproduksjon*
5. *Økonomisk soliditet*
6. *Valgfrihet*

7. *Funksjonelle samfunnsutviklingsområder*
8. *Høy politisk deltakelse*
9. *Lokal politisk styring*
10. *Lokal identitet*

Kriterier for staten:

1. *Bred oppgaveportefølje*
2. *Statlig rammestyring*

Utvalget vektlegger at endringer i kommunestrukturen bør ta høyde for framtidige utfordringer og peker på at

- Andelen eldre (67 år og eldre) vil øke, og fordobles fra i dag til 2040
- Befolkningsveksten, særlig i sentrale byområder, er forventet å holde seg høy
- Den regionale integreringen i form av økt pendling og utvidelse av tettstedsområder fortsetter
- Innvandring kan i mange distriktskommuner være med på å opprettholde befolknings-nivået, men prognosene er usikre
- Utdanningsnivået vil fortsette å øke, men også behovet for kompetanse, og dermed kampen om å tiltrekke seg arbeidskraft
- Mye tyder på at det fortsatt vil skje en utvikling av velferdssamfunnet, der kommunene vil måtte ivareta nye behov og møte nye utfordringer

Utvalget kommer med 3 konkrete anbefalinger:

1. Kommunene bør ha minst 15.000 – 20.000 innbyggere for å sikre god oppgaveløsning.
2. Kommunestrukturen bør i større grad nærme seg funksjonelle samfunnsutviklingsområder.
3. Staten bør redusere detaljstyringen og ordninger for politisk deltakelse bør videreutvikles for å sikre gode og langsiktige demokratiske arenaer.

Når det gjelder innbyggertall, vektlegges hensynet til muligheten for å etablere robuste fagmiljøer og organiseringen av spesialiserte oppgaver som barnevern, PPT og helse- og kvalitetsutvikling i tjenestene pleie og grunnskole. Videre er det lagt vekt på kommunen som myndighetsutøver – forvaltnings- og juridisk kompetanse, habilitet og ivaretagelsen av rollen som samfunnsutvikler og kommunen som demokratisk arena.

Under funksjonelle samfunnsutviklingsområder, vektlegger utvalget at byområder med flere kommuner/kommunegrenser, i liten grad sammenfaller med området det er nødvendig å se i sammenheng.

Kommuneproposisjonen 2015 (Prop. 95S):

Meldingsdelen av kommuneproposisjonen framlagt 14. mai 2014, omtaler kommunestrukturprosessen. Kommunesektoren skal bli bedre i stand til å løse nasjonale utfordringer.

Reformen skal legge til rette for at alle kommuner skal kunne løse sine lovpålagte oppgaver.

Regjeringen ønsker å flytte makt og ansvar til større og mer robuste kommuner, slik at dagens oppgaver kan løses med mindre behov for interkommunale løsninger og statlig

detaljstyring.

Større kommuner vil også kunne tildeles flere oppgaver, noe som vil gi økt makt og myndighet til kommunene. Økt frihet til å prioritere velferdstilbudet til lokale behov vil gi mer effektiv ressursbruk innenfor begrensede økonomiske rammer.

Kommunereformen skal sikre et sterkt lokaldemokrati som kan ivareta velferd og sikre verdiskapning og trivsel. Kommunene må ha kraft til å møte de utfordringene som venter. Større kommuner vil styrke forutsetningen for en helhetlig og samordnet samfunnsutvikling, herunder arealplanlegging, transport, næring, miljø og klima, ved at større områder og befolkningsgrunnlag kan ses i sammenheng.

Funksjonelle samfunnsutviklingsområder:

Regjeringen ønsker at kommunestrukturen i større grad bør nærme seg funksjonelle samfunnsutviklingsområder. Befolknings- og kommunikasjonsutviklingen har endret de funksjonelle samfunnsutviklingsområdene. Kommunestrukturen er i liten grad endret i tråd med denne utviklingen. De fleste funksjonelle samfunnsutviklingsområder dekker i dag flere kommuner. Alle kommuner bør imidlertid, uavhengig av størrelse, gjøre en særskilt vurdering av hvorvidt de utgjør et funksjonelt samfunnsutviklingsområde. Regjeringen mener det ikke er naturlig å stille et absolutt krav til innbyggertall.

Samtidig er ekspertutvalget tydelig på hvilke forutsetninger kommuner bør ha for å sikre gode tjenester innen for eksempel barnevern, PPT og legevakt. Disse forutsetningene vil også styrke kommunenes mulighet til å ivareta samfunnsutviklerrollen og myndighetsrollen.

Fylkesgrensene skal ikke være til hinder for å slå sammen kommuner. Det vil derfor være avgjørende for en god gjennomføring av prosessene at det er kontakt og samarbeid mellom fylkesmennene på tvers av nabofylkene.

Milepæler i nasjonal prosess:

- Vår 2014 Stortingsbehandling av mål for reformen og opplegget for videre arbeid
- Høst 2014, 2015/ vår 2016: Regionale prosesser med KS, fylkesmenn og kommuner. Oppsummeres av fylkesmennene høsten 2016
- Desember 2014: Ekspertutvalget legger frem sin siste delrapport angående kriterier for nye oppgaver og ev behov for tilleggskriterier eller justering av kriterier
- Vår 2015 Regjeringen legger frem forslag til nye oppgaver for kommunene. Stortingsbehandling av denne meldingen.

- Høst 2015/vår 2016: Kommunale vedtak om sammenslåing
- Vår 2016 Regjeringen fremmer Kongelig resolusjon om sammenslåing.

Ikrafttredelse 1.1.2018

- Vår 2017 Regjeringen fremmer en samlet proposisjon om ny kommunestruktur og om nye oppgaver til kommunene. Stortingsbehandling av proposisjonen. Ikrafttredelse 1.1.2020.

For å styrke kommunenes selvstyre er det nedsatt et offentlig utvalg som skal foreta en helhetlig gjennomgang av kommuneloven. Utvalget skal blant annet vurdere om reglene i kommuneloven er nødvendige, eller om de legger for sterke begrensninger på kommunenes handlefrihet.

Departementet har utarbeidet standardiserte faktaoppsett om sammenslåing. Disse tar utgangspunkt i kriteriene som er utarbeidet av ekspertutvalget og annen, relevant tilgjengelig informasjon. Dette skal være et alternativ til større utredninger i kommunene. Faktaoppsettet vil kunne suppleres ut fra lokale og regionale behov og utfordringer. Det vil også være et viktig verktøy for de regionale prosessveilederne.

Departementet vil utarbeide et opplegg for spørreundersøkelser som kommunene

vil få tilbud om å bruke i høringen av innbyggerne, som et alternativ til folkeavstemninger.

Departementet vil dekke inntil 100 000 kroner til hver kommune til informasjon og høring av innbyggerne. Kommunene velger selv om de vil bruke spørreundersøkelsene eller ha folkeavstemninger, eller gjøre begge deler. Det er viktig at innbyggerne blir hørt.

Økonomiske virkemidler:

Departementet vil dekke nødvendige engangskostnader ved sammenslåingen etter en standardisert modell. Støtten til dekning av engangskostnadene differensieres etter antall kommuner og antall innbyggere i sammenslåingen. Minimum 5 millioner kroner, og maksimum 65 millioner kroner.

Kommuner som slår seg sammen, vil kunne få reformstøtte for å lette overgangen til en ny kommune. Reformstøtte går til alle sammenslåtte kommuner, med et minstebeløp på 5 millioner kroner pr. sammenslåing.

Støtten er differensiert etter innbyggertall i den nye kommunen. Maksimalt beløp er 30 millioner kroner for de mest folkerike sammenslåingene.

Dagens ordning med inndelingstilskuddet videreføres. Med dagens inndelingstilskudd, får den nye sammenslåtte kommunen beholde tilskudd som om den fortsatt var to (eller flere) kommuner i 15 år etter sammenslåingen, før inndelingstilskuddet trappes ned over 5 år.

Kriteriene skal legge til rette for gode lokale prosesser med sikte på sammenslåing til større enheter. Generalistkommuneprinsippet skal gjelde, og kriteriene skal gi en kommuneinndeling som gir en enhetlig og oversiktlig forvaltning i kommunene. Videre skal alle kommunene i prinsippet kunne løse sine lovpålagte oppgaver selv, uten å være avhengig av interkommunalt samarbeid.

Vurdering:

Det har skjedd lite med kommunestrukturen siden de omfattende strukturendringene på 60-tallet. Samtidig har det skjedd store endringer i bosettingsmønster, kommunikasjon og utvikling av «velferdsstaten» der kommunene er statens viktigste redskap for offentlig tjenesteyting til befolkningen.

Stortingsbehandlingen tyder på at regjeringen har støtte for sitt opplegg om en kommune-reform i Stortinget. Med bakgrunn i dette og andre sentrale føringer så har også Sør-Varanger kommune en utredningsplikt når det gjelder hvorvidt kommunene skal utrede alternative løsninger for hvilke andre kommuner man kan tanke på etablering av felles kommune sammen med, alternativt om dagens Sør-Varanger kommune skal bestå som i dag.

Utfordringen med regjeringens igangsatte reformprosess denne gangen er at prosessene skjer parallelt lokalt og at kommunens framtidige oppgaver utredes. Med bakgrunn i at det er generalistkommuneprinsippet som skal ligge til grunn for de nye kommunene kan prosessen starte med å ta utgangspunkt i dagens oppgaver for kommunene. Første halvår 2015 vil eventuelle nye oppgaver som skal overføres til kommunene være kjent.

Departementet har utarbeidet verktøy som legger til rette ved å gjøre informasjon om kommunene tilgjengelig på departementets hjemmeside. Kommunen vil her finne oversikter over bla befolkningsutvikling, arbeidskraftbehov innenfor ulike sektorer, nøkkeltall for økonomi og tjenesteproduksjon, pendlerdata for egen kommune og regionen. Med dette som grunnlag vil kommunene kunne lage framtidbilder for seg og aktuelle sammenslåingskandidater, www.kommunereform.no.

Denne informasjonen suppleres med informasjon fra egen virksomhet, for eksempel

etablerte interkommunale ordninger, oversikt over fagmiljø og hvordan innbyggerne skal involveres.

Departementet har laget en veileder til kommunene om hvordan de kan starte opp prosessen med å lage utfordringsbildene.

Status i Sør-Varanger kommune:

En god start på prosessen vil være å skaffe en oversikt over hvor Sør-Varanger kommune

står og å kartlegge de viktigste utfordringene. Lokalt eierskap til denne delen av prosessen vil legge et grunnlag for en mest mulig felles virkelighetsforståelse.

Bruk av kommuneplanen i dette arbeidet, supplert med tilgjengelig statistikk (fylkesmannens kommunebilder, statistikk og oversikter fra andre offentlige etater/ instanser, og KOSTRA mv.).

Det kan være aktuelt å supplere tilgjengelig statistikk og planer med egne oversikter og kartlegginger av:

- Kapasitet, kompetanse og rekruttering – særlig innen spesialiserte tjenester
- Hvor mange tjenester er lagt til interkommunalt samarbeid
- Totalt omfang av interkommunalt samarbeid, og hvilke kommuner vi samarbeider mest med.

Eksempel på spørsmål en kan gå nærmere inn på for å kartlegge status innenfor kommunens fire roller:

Tjenesteyter:

- Hva er sterke og svake sider ved kommunen som tjenesteyter i dag?
- Hva er utfordringene i forhold til forventet demografisk utvikling?
- Hvilke utfordringer har kommunene når det gjelder kompetanse, spesialisering og rekruttering?
- Hva finnes av interkommunalt tjenestesamarbeid? Hva er status i kommunene når det gjelder økonomiske nøkkeltall?

Myndighetsutøvelse:

- Skaper mangel på kapasitet og kompetanse utfordringer for myndighetsutøvelsen?
- Hvordan er tilgangen på juridisk kompetanse i dag?
- Hva er omfanget av klager, og hvordan fordeler disse seg på ulike forvaltningsområder?
- Hvordan er saksbehandlingstidene og kvaliteten på saksbehandlingen?
- Har kommunen gode rutiner og systemer for myndighetsutøvelse? Hvilke utfordringer er avdekket gjennom statlige tilsyn?
- I hvilken grad er det problemer med habilitet, og hvilke utfordringer skaper dette?

Samfunnsutvikler:

- Hvilke utfordringer står kommunene foran i dag med tanke på å fremme en langsiktig og helhetlig utvikling, både hver for seg for regionen som helhet?
- Hvordan er situasjonen i kommunene når det gjelder befolkningsutvikling, næringsutvikling og sysselsetting?
- Hvilke oppgaver og utfordringer krever felles løsninger på tvers av kommunegrensene?
- I hvilken grad evner kommunen å gjennomføre vedtak i plan- og utbyggingsaker?

Demokratisk arena:

- Hvordan er lokaldemokratiet organisert i dag, og hvilke deltakelsesformer er etablert?
- Hvordan er rekrutteringen og engasjementet for å drive politisk arbeid?
- Hvilke partier er representert og hvordan er aktiviteten i partiorganisasjonene?
- Hvordan er valgdeltakelsen og det lokalpolitiske engasjementet?
- Hvordan drives lokalpolitisk styring - overordnet styring eller detaljstyring?
- Hvordan er forholdet mellom saksmengde og tid til å drive lokalpolitikk i kommunestyret?

Overordnede spørsmål som bør diskuteres politisk og administrativt er:

- Hvor godt klarer kommunen å stå alene i et 20-30-års perspektiv?
- Er kommunen avhengig av en eller flere nabokommuner for å levere lovpålagte velferdstjenester til sine innbyggere?
- Hvilke utfordringer står man overfor når det gjelder ivaretagelse av kommunale oppgaver?
- Hvilken gjennomføringsevne har kommunen på de ulike områdene kommunen har ansvaret for?
- Greier kommunen å nå de mål den har satt seg?
- Hva er visjoner og mål for framtidig utvikling?
- Hva kreves for å realisere disse målene, og hvilke effekter kan man oppnå gjennom å bli en del av en større kommune?

Det bør stilles spørsmål om både kommunene og regionen er robust nok. Det er viktig at alle

relevante alternativer blir grundig utredet før noen av kommunene fatter beslutninger om sammenslutning.

Identitet, roller og ulikheter mellom kommunene:

I tillegg ligger det utfordringer knyttet til størrelse, demokratiutvikling og identitet og økonomiske rammebetingelser. I dag har kommunene bl. a ulike skattemessige ordninger og har ulike eierinteresser og økonomiske forpliktelser i ulike selskaper. Det er også andre ulikheter knyttet til nivå på service og tjenester, avgifter og hver enkelt kommunens gjeld. I tillegg ligger aktuelle problemstillinger knyttet til endringer som vil kunne skje nasjonalt gjennom at andre regioner vurderer andre sammenslutninger.

Mer generelt for alle kommuner som skal inn i denne prosessen, gjelder usikkerheten omkring fremtidige kommunale oppgaver og fremtidig organisering av det regionale nivået.

Lokal prosess:

Departementet legger i kommuneproposisjonen opp til effektiv prosess, men hvor innbyggerne har krav på å høres. Det er viktig at innbyggerne blir involvert slik at

utredningsprosessen ikke bare blir en administrativ eller topptung politisk prosess.

Involverende prosesser er viktig for å utvikle tillit, gjensidig forståelse, identitet, eierskap og felles engasjement for framtidig utvikling. For å få en god prosess må den forankres både i kommunestyret, blant medarbeiderne og i befolkningen. Det er viktig at kommunepolitikere ansvarliggjøres og at innbyggerne involveres gjennom alle faser i prosessen.

Det er viktig å involvere innbyggere, lag og organisasjoner, samt næringsliv tidlig i prosessen. Dette vil gi god kunnskap om hvilke synspunkter som gjør seg gjeldende og hva ulike grupper er opptatt av. En gruppe som er spesielt viktig å involvere i hele prosessen er ungdommene. Involvering kan skje på mange forskjellige måter. Det kan arrangeres folkemøter, innbyggerpanel, gjennomføre brukerundersøkelser eller folkeavstemninger.

Departementet vil komme tilbake med et opplegg for innbyggerundersøkelse som kommunene kan velge å bruke i høringen av innbyggerne. Kommunene vil få dekket 100000 til utgifter knyttet til informasjon og folkehøring.

Identitet er ofte et spørsmål i diskusjonen om kommunestruktur. Her er det viktig å kartlegge hva en har felles, som for eksempel lokalaviser, idrettslag, handelssenter, og skoler. Erfaringer viser at ny identitet kan bygges uten at dette går på bekostning av innbyggernes

identitet til lokalsamfunnet de bor i. Hovedoppgaven blir å presentere temaer som skal gi innbyggeren og politikerne et godt kunnskapsgrunnlag for å kunne vurdere hvilke muligheter sammenslåingsalternativene gir.

Rådmannen foreslår ikke noen sammenslåingsalternativ så langt i prosessen.

I tråd med de diskusjoner som var på Fylkesmannens oppstartsamling i Honningsvåg 8.-9. september 2014 så er alle kommuner interessert i at dialogen mellom nabokommuner starter. Denne dialogen må gjøres kommunene imellom, og i tillegg bør Øst-Finnmark regionråd også være en arena hvor dette tematiseres i en større sammenheng. Det er viktig at dialogene tar utgangspunkt i de problemstillinger som fremkommer av saksfremlegget, slik at det er utfordringene innenfor de 4 kommunale rollene (tjenesteyting, myndighetsutøvelse, samfunnsutvikler og demokratisk arena) som står sentralt.

Når denne prosessen er gjennomført er det grunnlag for at Sør-Varanger kommunestyre tar stilling til eventuelle sammenslåingsalternativer.

Fra Kommunal og moderniseringsdepartementet er det lagt opp til at de regionale prosesser starter opp høsten 2014, og avsluttes ved utgangen til 2016.

Kort oppsummert kan de regionale prosesser følge to løp. Første løp er å sikre at de kommuner som er tidlig i gang og vil vedta sammenslåing seinest høsten 2015 kan komme i gang med nye kommuner fra 1. januar 2018. Andre løp legger opp til at det fattes vedtak seinest våren 2016, for så å behandles i Stortinget i 2017. Da vil endringer gjøres gjeldende fra 1. januar 2020.

Rådmannen anbefaler at det er løp 2 som legges til grunn for arbeidet til Sør-Varanger kommune. Øvrige Finnmarkskommuner ser også ut til å følge løp 2.

Kommuneplanens hovedmål:

Sør-Varanger kommune skal utvikles til et lokalsamfunn som gir grunnlag for befolkningsvekst i alle deler av kommunen. Arealdisponering og offentlig service og tjenesteproduksjon skal dimensjoneres ut fra en samlet befolkning på 12.000 innbyggere ved planperiodens utløp, og ha en kvalitet som gjør kommunen attraktiv som bosted og for etableringer og knoppskyting i privat næringsliv.

Hovedmålet vil være retningsgivende for de politiske og administrative prioriteringer i hele den kommunale organisasjon i planperioden. Ut fra dette, skal det gjøres vurderinger i forhold til følgende satsingsområder:

Næringsutvikling:

Infrastruktur:

Barn og ungdom:

Kompetansebygging:

Økonomi:

Departementet vil dekke inntil 100 000 kroner til hver kommune til informasjon og høring av innbyggerne. Utover det vil de påløpe en del kostnader i forbindelse med gjennomføring av prosessen som dekkes innenfor de ordinære driftsmidlene.

Universell utforming, jfr bestemmelser i plan og bygningslov:

Alternative løsninger:

Det legges ikke frem forslag til alternative løsninger, da kommunene er pålagt en utredningsplikt knyttet til kommunereformen.

Forslag til innstilling:

Sør-Varanger kommunestyret tar saken om kommunereform til orientering.

Kommunestyret vedtar at Sør-Varanger kommunes fremdrift skal være i tråd med løp 2 i kommunereformprosessen.

Kommunestyret oppnevner et utvalg bestående av 3 politiske representanter for det videre arbeidet:

1. Ordfører
2. ....
3. ....

i tillegg til rådmannen som skal gjennomføre samtaler med kommuner i Øst-Finnmark.

Det politiske utvalget, sammen med rådmannen, skal lage forslag til videre fremdrift, mandat og prosess for involvering innen 1. september 2015. Saken fremmes for kommunestyret.

Bente Larssen
rådmann

Veien mot en ny kommune

Veileder for utredning og prosess

Innhold

Forord	2
Innledning	3
Sentrale mål og føringer	4
Status	6
Et felles framtidig mulighetsbilde	11
Tilråding, informasjon og høring	14
Endelig vedtak om sammenslåing	15

Innledning

Dette er en veileder for kommunene i de lokale prosessene frem til et vedtak om sammenslåing i kommunestyret. Veilederen bør brukes sammen med nettvertøyet [NY KOMMUNE](#).

Da kommunereformen ble behandlet i Stortinget våren 2014 understreket flertallet i kommunal- og forvaltningskomiteen at det er et utredningsansvar for alle kommuner.

I de fleste fylkene har det vært oppstartsmøter arrangert av fylkesmennene. Flere regionråd har hatt møter der kommunereformen har vært på dagsorden. Det har også vært egne rådmannsmøter på tvers av kommuner og fylker.

Denne veilederen beskriver prosesser kommunene bør gå gjennom for å vurdere kommunesammenslåing, og gir nyttige råd og tips på veien.

Vi går gjennom ulike trinn i prosessen, og omtaler blant annet når kommunen bør ha politisk behandling, involvere innbyggere og frivillige, og kommunikasjon både internt og eksternt. Hvordan prosessen vil arte seg i de ulike regionene, vil avhenge av kompleksiteten i saken, geografi, hvordan kommunegrensene er i dag, om grensejusteringer og delinger er en del av prosessen og om kommunen har tidligere utredninger om sammenslutningsalternativer.

Dette er ikke en mal, men en skjematisk fremstilling over trinn kommunen bør gjennom i løpet av prosessen frem til vedtak om sammenslåing i kommunestyret. For noen kommuner vil fasene i prosessen komme i en annen rekkefølge.

Kommunene vil ikke finne svar på alle spørsmål i veilederen. En viktig del av jobben blir å supplere informasjonen man får gjennom verktøyene departementet tilbyr med egne data, og ikke minst må kommunene gjøre egne vurderinger og trekke sine konklusjoner basert på funnene i prosessen. Kommunene vil få støtte og bistand fra prosessveiledere hos fylkesmannsembetene.

Veilederen vil kunne bli oppdatert underveis i reformløpet. Fylkesmennene kan melde tilbake til departementet om det er særskilte tema kommunene ønsker skal omtales i veilederen.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet tar sikte på å utarbeide en ny veileder høsten 2015. Tema for denne blir prosessen etter vedtak og frem til en ny kommune.

Sentrale mål og føringer

Stortinget har sluttet seg til følgende overordnede mål for reformen som vil være førende for kommunens arbeid:

- Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
- Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Styrket lokaldemokrati

Kommunereformen er en velferdsreform. Det handler om bedre velferdstjenester der folk bor, nå og i fremtiden; gode skoler, pleie og omsorg når vi blir eldre, trygge barnehager for barna våre. Det handler også om hva som skal til for å ta vare på de innbyggerne som trenger det aller mest: Barn som trenger barnevernet, rusavhengige, mennesker med psykiske helseutfordringer og de som faller utenfor.

Kommunereformen handler også om en bedre organisering i områder der både innbyggere og næringsliv daglig krysser flere kommunegrenser, og der større kommuner vil kunne gi en mer helhetlig og god planlegging til det beste for innbyggerne.

Ekspertutvalget for kommunereform har satt opp ti kriterier for kommunene – som alle kommuner må vurdere:

1. Tilstrekkelig kapasitet	6. Valgfrihet
2. Relevant kompetanse	7. Funksjonelle samfunnsutviklingsområder
3. Tilstrekkelig distanse	8. Høy politisk deltakelse
4. Effektiv tjenesteproduksjon	9. Lokal politisk styring
5. Økonomisk soliditet	10. Lokal identitet

[Her finner du mer om kriteriene rettet mot kommunene \(PDF\)](#)

To løp

Kommunene må legge opp til prosesser som gjør at en kan følge ett av reformens to løp:

1. Kommuner som vedtar sammenslåing senest høsten 2015: kongelig resolusjon

Kongen i statsråd har myndighet til å vedta sammenslåinger der kommunene er enige. For kommuner som gjør kommunestyrevedtak i løpet av høsten 2015, vil departementet legge til rette for at sammenslåing skal kunne vedtas på nasjonalt nivå i løpet av våren 2016. Disse sammenslåingene vil kunne tre i kraft fra 1. januar 2018.

Dersom kommuner fatter vedtak om sammenslåing vinter/tidlig våren 2015, vil departementet forsøke å imøtekomme dette ved å fremme kongelig resolusjon sommeren 2015. En slik sammenslåing vil kunne tre i kraft 1. januar 2017.

[Eksempel på kongelig resolusjon](#)

2. Proposisjon om en helhetlig kommunestruktur til Stortinget våren 2017

I reformen legges det opp til at kommunene fatter vedtak innen sommeren 2016. Regjeringen planlegger å fremme en samlet proposisjon til Stortinget om ny kommunestruktur våren 2017. Kommunale vedtak som fattes høsten 2015, men som av ulike årsaker ikke følges opp av kongelig resolusjon våren 2016, vil også bli inkludert i proposisjonen. De tilfellene dette vil gjelde er når flere enn én kommune i en sammenslåing vil skifte fylke, eller at sammenslåingen ikke er i tråd med de nasjonale målene for reformen.

Departementet legger til grunn at sammenslåingene som et utgangspunkt vil iverksettes senest fra 1. januar 2020.

Prosessveiledere hos Fylkesmannen

Kommunene vil få bistand fra fylkesmennene som skal legge til rette for de lokale prosessene. Regjeringen gir støtte til prosessveiledere hos fylkesmannsembetene fra høsten 2014 og ut 2016.

Forslag til nye oppgaver våren 2015

Regjeringen tar sikte på å legge fram en melding til Stortinget våren 2015 med forslag til nye oppgaver til robuste kommuner. Her vil det også være eksempler på hvordan den statlige styringen av større og mer robuste kommuner kan reduseres.

Mer om sentrale føringer:

- [Meldingsdelen om kommunereform i Kommuneproposisjonen \(PDF\)](#)
- Kapittel 4 i [Innstillingen fra Kommunal- og forvaltningskomiteen \(PDF\)](#)
- [Ekspertutvalgets rapport \(PDF\)](#)

Status

Dagens kommuner er svært ulike og har ulike utfordringer. Noen kommuner opplever nedgang i folketall og arbeidsplasser, mens andre kommuner har utfordringer knyttet til stor befolkningsvekst og sammenvokste tettsteder.

Om kommunen ser på endringer i kommunestrukturen som en del av en framtidig utviklingsstrategi med mål om å bli en attraktiv kommune både for innbyggere og næringsliv, kan det gi grunnlag for gode og fruktbare diskusjoner.

Flere kommuner har denne høsten satt kommunereformen på dagsorden i kommunestyremøtet for å drøfte hvordan de skal arbeide med reformen.

Hva er status i din kommune?

En god start på prosessen vil være å skaffe en oversikt over hvor kommunen selv står og å kartlegge de viktigste utfordringene. Lokalt eierskap til denne delen av prosessen vil legge et grunnlag – både blant kommunestyrerepresentanter og blant innbyggerne – for en mest mulig felles virkelighetsforståelse. Drøfting av kommunens framtid er ikke bare en oppgave for rådmann og ordfører, men krever en bred demokratisk prosess.

Bruk verktøyet [NY KOMMUNE](#) for å få oversikt over relevante nøkkeltall og utviklingstrekk for kommunen og nabokommuner. Her må du ha følge av minst en nabokommune for å få ut egne data. Variablene i NY KOMMUNE er valgt ut på bakgrunn av hva som har vært vanlig å se på i tidligere utredninger av kommunesammenslåinger.

TIPS: Bruk kommuneplanen i dette arbeidet, og suppler med tilgjengelig statistikk (fylkesmannens kommunebilder, statistikk og oversikter fra planavdelingen i fylkeskommunene, kart på internett og KOSTRA). Kommuner som deltar i Utviklingsprogrammet for byregioner har for eksempel allerede gjennomført kartlegginger som belyser flere av disse problemstillingene.

Det kan være aktuelt å supplere tilgjengelig statistikk og planer med egne oversikter og kartlegginger av:

- Kapasitet, kompetanse og rekruttering – særlig innen spesialiserte tjenester
- Hvor mange tjenester er lagt til interkommunale samarbeid
- Totalt omfang av interkommunalt samarbeid, og hvilke kommuner en samarbeider mest med

Eksempel på spørsmål en kan gå nærmere inn på for å kartlegge status innenfor kommunens fire roller:

Tjenesteyter

- Hva er sterke og svake sider ved kommunen som tjenesteyter i dag?
- Hva er utfordringene i forhold til forventet demografisk utvikling?
- Hvilke utfordringer har kommunene når det gjelder kompetanse, spesialisering og rekruttering?
- Hva finnes av interkommunalt tjenestesamarbeid?
- Hva er status i kommunene når det gjelder økonomiske nøkkeltall?

Myndighetsutøvelse

- Skaper mangel på kapasitet og kompetanse utfordringer for myndighetsutøvelsen?
- Hvordan er tilgangen på juridisk kompetanse i dag?
- Hva er omfanget av klager, og hvordan fordeler disse seg på ulike forvaltningsområder?
- Hvordan er saksbehandlingstidene og kvaliteten på saksbehandlingen?
- Har kommunen gode rutiner og systemer for myndighetsutøvelse? Hvilke utfordringer er avdekket gjennom statlige tilsyn?
- I hvilken grad er det problemer med habilitet, og hvilke utfordringer skaper dette?

Samfunnsutvikler

- Hvilke utfordringer står kommunene foran i dag med tanke på å fremme en langsiktig og helhetlig utvikling, både hver for seg for regionen som helhet?
- Hvordan er situasjonen i kommunene når det gjelder befolkningsutvikling, næringsutvikling og sysselsetting?
- Hvilke oppgaver og utfordringer krever felles løsninger på tvers av kommunegrensene?
- I hvilken grad evner kommunen å gjennomføre vedtak i plan- og utbyggingsaker?

Demokratisk arena

- Hvordan er lokaldemokratiet organisert i dag, og hvilke deltakelsesformer er etablert?
- Hvordan er rekrutteringen og engasjementet for å drive politisk arbeid?
- Hvilke partier er representert og hvordan er aktiviteten i partiorganisasjonene?
- Hvordan er valgdeltakelsen og det lokalpolitiske engasjementet?
- Hvordan drives lokalpolitisk styring - overordnet styring eller detaljstyring?
- Hvordan er forholdet mellom saksmengde og tid til å drive lokalpolitikk i kommunestyret?

Overordnede spørsmål som kan være aktuelle for diskusjon i kommunestyret:

- Hvor godt klarer kommunen å stå alene i et 20-30-års perspektiv?
- Er kommunen avhengig av en eller flere nabokommuner for å levere lovpålagte velferdstjenester til sine innbyggere?
- Hvor omfattende kan et interkommunalt samarbeid være før samarbeidsulempene blir større enn fordelene?
- Hvilke utfordringer står man overfor når det gjelder ivaretagelse av kommunale oppgaver?
- Hvilken gjennomføringsevne har kommunen på de ulike områdene kommunen har ansvaret for?
- Greier kommunen å nå de mål den har satt seg?
- Hva er visjoner og mål for framtidig utvikling?
- Hva kreves for å realisere disse målene, og hvilke effekter kan man oppnå gjennom å bli en del av en større kommune?

I denne prosessen bør kommunen også vurdere om det er behov for å gjøre noe med uhensiktsmessige grenser. Endringer i befolknings- og utbyggingsmønster kan medføre at dagens kommunegrenser er blitt utdatert. Det er ønskelig at uhensiktsmessige grenser blir behandlet som en del av kommunereformen, og at dette inngår i de samme prosessene.

Det vil være ulike grader av uhensiktsmessighet – fra relativt ukompliserte grensejusteringer, til mer omfattende kommunedelinger hvor de ulike delene blir slått sammen med andre nabokommuner. Prosessene må være relativt samkjørte for at departementet skal kunne behandle disse sakene i samme løp.

Involvering gjennom hele prosessen

Involverende prosesser er viktig for å utvikle tillit, gjensidig forståelse, identitet, eierskap og felles engasjement for framtidig utvikling. For å få en god prosess må den forankres både i kommunestyret, blant medarbeiderne og i befolkningen. Det er viktig at kommunepolitikerne ansvarliggjøres og at innbyggerne involveres gjennom alle faser i prosessen.

Flere kommuner har gode erfaringer med å involvere innbyggere, lag og organisasjoner, samt næringsliv tidlig i prosessen. Dette vil gi god kunnskap om hvilke synspunkter som gjør seg gjeldende og hva ulike grupper er opptatt av. Forsøk særlig å trekke med og engasjere ungdommen i denne prosessen. Ha også en egen vurdering av hvilken form det skal skje i.

Spørsmål kommunen kan stille til innbyggerne er blant annet:

- Hvilke forventninger er det til det framtidige tjenestetilbudet?
- Hvilke forventninger er det til kommunens utvikling?
- Hva er viktig å ta med videre (tjenester) i en ny kommune?
- Hva er du mest redd for å miste i en ny kommune?

- Hvilke kommuner kan være aktuelle sammenslåingspartnere, og gjelder dette hele eller deler av kommunen?
- Hvilke kvaliteter bør kommunen ha for at det skal være et attraktivt sted i framtiden?

Involvering kan skje på mange forskjellige måter. [Les mer om ulike medvirkningsordninger \(PDF\)](#). Det kan arrangeres folkemøter, innbyggerpanel eller gjennomføres innbyggerundersøkelser.

- [Eksempel på innbyggerundersøkelse på nett fra Mosvik og Inderøy \(PDF\)](#)
- [Eksempel på innbyggerundersøkelse per telefon fra Ryfylke \(PDF\)](#)

Synspunkter og tilbakemeldinger fra innbyggerne bør synliggjøres gjennom det videre arbeidet, og vil være viktig når kommunen senere utarbeider en intensjonsplan for en framtidig sammenslåing.

Hvem er aktuelle partnere?

Samtidig og i etterkant av at kommunen kartlegger status og utfordringer i egen kommune, starter også arbeidet med å klarlegge hvilke sammenslåingsalternativer som kan være aktuelle å se nærmere på. Bruk [NY KOMMUNE](#) til dette formålet. For mange kommuner vil dette være mer eller mindre gitt, mens andre kommuner også vil involvere innbyggerne i dette spørsmålet, jf. over.

Ut fra en vurdering av status for kommunen, bør *kommunestyret* gjøre vedtak om hvilke sammenslåingsalternativer man skal gå videre med.

Her bør en være nøktern med hensyn til hvor mange alternativ en skal vurdere, dvs. hvilke alternativ som er realistiske.

Lag mulighetsbilder

Når kommunestyret fatter beslutning om hvilke alternativer man skal gå videre med, er det også viktig at kommunestyret har klare oppfatninger om hvorfor det er ønskelig med en større kommune og hva en vil oppnå:

- Er det for å få bedre tjenestetilbud?
- Et sterkere fagmiljø innen ulike områder?
- Er det for å bli en mer attraktiv kommune som kan tiltrekke seg flere arbeidsplasser?
- Få en bedre infrastruktur i regionen?
- Bli mer slagkraftig regionalt og nasjonalt?

Det er viktig at kommunene er klar over egne sterke og svake sider når en velger sammenslåingspartnere. Dette gjør det lettere å gå inn i en vurdering av hvordan en kan bli sterkere sammen.

Kommuner som har gjennomført kommunesammenslåinger har greid å sannsynliggjøre at en sammenslåing vil bidra til en positiv utvikling for hele den nye kommunen. Her må en gå tilbake og se hvilke innspill innbyggere, næringslivet og frivillige har gitt tidligere. Jo flere vanskelige spørsmål som kan avklares tidlig i prosessen, desto bedre.

Innbyggerne må få så klare svar som mulig på de spørsmålene de har om hvordan den nye kommunen vil se ut. Folk vil vite hva som skjer med sitt lokalmiljø og sitt nærområde. Hva skjer med skolen, og med kulturhuset?

Ved sammenslåingen mellom Mosvik og Inderøy kom innbyggernes ønsker fram gjennom folkemøter og spørreundersøkelse. Dette bidro til å avklare spørsmål som innbyggerne var spesielt opptatt av. Innbyggernes ønsker ble tatt hensyn til i en avtale mellom kommunene, og dette kan ha vært avgjørende for utfallet av prosessen.

Innbyggerne er ofte opptatt av hva som skjer med det «gamle» kommunesenteret. I flere av de frivillige sammenslåingene er det blitt satset spesielt på stedsutvikling i det «gamle» kommunesenteret, og tjenester for hele den nye kommunen er blitt samlokalisert her.

Lag en framdriftsplan

Forankring og kommunikasjon er erfaringsmessig viktige suksessfaktorer. Kommunene bør *tidlig* lage en overordnet framdriftsplan som kan justeres underveis.

Framdriftsplanen bør inneholde en kommunikasjonsplan. Kommunikasjonsplanen bør sikre god kommunikasjon gjennom hele prosessen, både med ansatte og innbyggerne. Kommuner som vurderer sammenslåing, bør bli enige om et likt kommunikasjonsopplegg, slik at alle involveres på samme måte.

Hvordan kommunen legger opp den videre prosessen, vil være avhengig av hvor mange alternativer kommunestyret vil gå videre med. Er det bare ett eller to alternativer som er aktuelle, kan en allerede på dette tidspunktet involvere ansatte, lag og organisasjoner med mer, og etablere ulike prosjekter i det videre arbeidet. En kan opprette prosjektgrupper bl.a. for å se på hvordan tjenestene kan organiseres, hvordan lokaldemokratiet kan organiseres på en best mulig måte.

Det er viktig å kartlegge hvilke interesser som kan bli berørt av en sammenslåing, for eksempel samisk forvaltningsområde, nynorsk og Kirkelig fellestråd.

Et felles framtidig mulighetsbilde

Aktuelle sammenslåingskommuner må organisere arbeidet på en slik måte at en får dekket alle områder som blir viktige for kommunene i det videre arbeidet. Hovedoppgaven blir å presentere temaer som skal gi innbyggeren og politikerne et godt kunnskapsgrunnlag for å kunne vurdere hvilke muligheter sammenslåingsalternativene gir. Vurder om ansatte og eventuelt frivillige ressurser skal involveres i arbeidet.

Identitet er ofte et spørsmål i diskusjonen om kommunestruktur. Her er det viktig å kartlegge hva en har felles, som for eksempel lokalaviser, idrettslag, handelssenter, og skoler. Erfaringer viser at ny identitet kan bygges uten at dette går på bekostning av innbyggernes identitet til lokalsamfunnet de bor i.

En rettesnor for kommunene når de skal vurdere de ulike områdene vil være [kriteriene for god kommunestruktur \(PDF\)](#), [de nasjonale målene for reformen](#) og de lokale målene.

Tjenester

Noen spørsmål som det kan være aktuelt å vurdere, blant annet ved hjelp av [NY KOMMUNE](#), kan være:

- Hvordan vil den demografiske utvikling være fram mot 2040?
- Hva vil være arbeidskraftbehovet i de ulike tjenestene framover?
- Hvordan vil rekrutteringsmulighetene bli i en større kommune?
- Hvordan vil en eventuell kommunesammenslåing kunne påvirke dybde og bredde i tjenestetilbudet?
- Hvordan kan tjenestene organiseres i en større kommune?
- Hvilke tjenester vil ha samme lokalisering som tidligere, og hvilke er aktuelle å samlokalisere for å skape sterkere, bedre og mer effektive fagmiljøer?
- Hva vil en større kommune ha å si for innbyggernes tilgjengelighet til de ulike tjenestene?
- Kan en ved en sammenslåing ivareta flere oppgaver innenfor den nye kommunen og slik redusere de interkommunale samarbeidene?

Oppsummering og vurdering av tjenestene med hensyn til kvalitet, kompetanse, tilgjengelighet rekruttering, stordriftsfordeler, effektivisering, jf. kriterier og mål.

Myndighetsutøvelse

Følgende spørsmål kan være av spesiell interesse å avklare når det gjelder myndighetsutøvelse:

- Hvordan blir tilgang til juridisk kompetanse i en ny kommune?
- Mulighet for å etablere gode system for egenkontroll
- Saksbehandlingstid som imøtekommer næringslivets krav

Oppsummering og vurdering – hvordan kan rettsikkerheten bedres i en større kommune? Hvilke muligheter har en ny kommune for å etablere system for egenkontroll som kan redusere statlig tilsyn?

Samfunnsutvikling

Det er vanlig å legge en bred definisjon av samfunnsutvikling til grunn i analyser av kommunens rolle som samfunnsutvikler. Det dreier seg om langsiktig arealbruk og utbyggingsmønstre, utbygging av infrastruktur, steds- og sentrumsutvikling, næringsutvikling, miljø og folkehelse i videste forstand. Kort sagt – hvordan skape attraktive lokalsamfunn.

Byutvikling

I vekstkommuner, hvor tettstedgrenser og pendlingssoner i økende grad sprer seg på tvers av kommunegrensene, vanskeliggjør dette planlegging og realisering av helhetlige, effektive og framtidsrettede løsninger når det gjelder både boligområder, kommunikasjon/infrastruktur, næringsområder og tjenestetilbud. [Les mer om utfordringer i byområder \(PDF\)](#).

Stedsutvikling

Små kommuner kan ha utfordringer med å fylle den rollen som kreves i et aktivt samfunnsutviklingsarbeid. Arbeid for innovasjon, næringsutvikling, stedsutvikling og økt attraktivitet krever både kompetanse, kapasitet og evne til å etablere møteplasser, partnerskap og samhandling med et bredt spekter av aktører på ulike nivåer. [Les mer om kommunesammenslåing og stedsutvikling \(PDF\)](#).

Aktuelle spørsmål å vurdere:

- Hvilke oppgaver og utfordringer krever felles løsninger på tvers av kommunegrensene?
- Hvilke fordeler gir færre kommunegrenser i planleggingen av en langsiktig og helhetlig utvikling?
- Reduserer en sammenslått kommune behovet for interkommunalt plansamarbeid?
- Hvordan er inn- og utpendlingsmønsteret i regionene og mellom sammenslåingskandidatene?
- Gir sammenslåing bedre kapasitet til å drive innovasjonsarbeid?
- I hvilken grad er det forskjeller mellom kommunene i synet på framtidig utvikling, og hva er det eventuelt disse forskjellene dreier seg om?
- Hvordan kan en kommunesammenslåing påvirke kommunenes rolle som utviklingsaktør, og hvilke gevinster vil det være mulig å realisere?

Erfaringene fra de gjennomførte kommunesammenslåingene viser at rollen som samfunnsutvikler er viktig. I alle kommuner som har slått seg sammen, er vurderingen at sammenslåing kan være gunstig i forhold til framtidig næringsutvikling, sysselsetting og bosetting.

Demokrati

Aktuelle spørsmål for å belyse lokaldemokratiet:

- I hvilken grad kan en kommunesammenslåing bidra til mer helhetlig og direkte styring av utviklingen i regionen?
- En kommunesammenslåing vil som regel gi færre kommunestyrerepresentanter enn for de tidligere kommunene samlet. Hvilke alternative deltakelsesformer vil være aktuelle for å sikre og videreutvikle det lokalpolitiske engasjementet i en sammenslått kommune?
- I hvilken grad er det aktuelt med kommunedelsutvalg og hva slags myndighet og oppgaver kan delegeres til disse?

Oppsummering og vurdering - hvordan kan alle deler i den nye kommunen sikres påvirkning og innflytelse?

Økonomi

Spørsmål som det kan være aktuelt å avklare når det gjelder økonomi kan være:

- Hvordan vil prognoser for framtidig demografiutvikling påvirke kommuneøkonomien?
- Har kommunene ulik praksis når det gjelder eiendomsskatt og kommunal prissetting?
- Ligger kommunene i ulike soner for arbeidsgiveravgift og landbrukstilskudd og eventuelle andre statstilskudd og øremerkede tilskudd?
- Har noen av kommunene inntekter fra kraftproduksjon?
- Vil en framtidig kommune være mer robust når det gjelder framtidige investeringer, f.eks i infrastruktur?
- Hvordan vil en kommunesammenslåing utløse behov for infrastruktur, utstyr og tiltak for samkjøring og harmonisering mellom de gamle kommunene?
- Hva vil den nye kommunen motta i reformstøtte og støtte til dekning av engangskostnader?

Oppsummering og vurdering - innenfor hvilke områder ligger de viktigste gevinstene ved en større kommune?

Hvordan kompletterer kommunene hverandre når det gjelder boliger, arbeidsmarked og næringsliv?

Vil "hverdagsregionen", dvs. regionen der innbyggere og næringsliv daglig beveger seg, samsvare bedre med den nye kommunegrensen?

Tilråding, informasjon og høring

Vil den nye kommunen bli mer attraktiv for innbyggere og næringsliv?

Rådmennene i de aktuelle kommunene bør koordinere seg og forberede en sak til sine kommunestyre som oppsummerer prosessen og gir tilrådning om sammenslåingsalternativ.

Kommunestyret fatter vedtak om sammenslåingsalternativ og veien videre.

Kommunestyret må også gjøre vedtak om hvordan innbyggerne skal informeres og høres [jf. Inndelingslova § 10](#). Kommuner vedtar videre prosess, og får 100 000 kroner i støtte til informasjon og folkehøring fra departementet.

Som grunnlag for høring bør kommunestyret vurdere om de skal lage en felles intensjonsavtale. Det er viktig at denne avtalen avklares og forankres i alle kommunestyrene.

- [Eksempel på hvordan man lager intensjonsavtaler og eksempler på avtaler \(PDF\)](#)

Mange kommuner har gode erfaringer med å lage en informasjonsplan om hvordan man skal presentere fordeler og ulemper ved å bli en større kommune. De viktigste konklusjonene må synliggjøres (gjørne i en intensjonsavtale) og formidles gjennom ulike kanaler (media, ungdomsråd/skoler, elderråd, møter, kommunenes nettsider).

Folkemøter kan være gode arenaer for innspill, synspunkter og kommentarer, og kan i enkelte tilfeller også være en god høringsarena. Det er opp til hvert kommunestyre å avgjøre hvilken høringsform kommunen skal benytte.

- [Les mer om ulike høringsformer \(PDF\)](#)

Departementet vil komme tilbake med et opplegg for innbyggerundersøkelse som kommunene kan velge å bruke i høringen av innbyggerne.

Politikerne må formulere konkrete mål for sammenslåingen. En intensjonsavtale som kan si noe om fordeling av tjenestesteder, hvordan en kan unytte ressursene bedre, hvordan en sammen kan stå bedre rustet til å møte framtidens krav og forventinger.

Endelig vedtak om sammenslåing

Kommuner som ønsker å slå seg sammen må gjøre to vedtak:

1. Vedtak om at kommunene ønsker å slå seg sammen.

Et slikt vedtak kan være relativt kortfattet, men må være klart og tydelig på at kommunene ønsker å slå seg sammen.

Etter at kommunene har fattet vedtak om at de ønsker å slå seg sammen, skal fylkesmannen i samråd med departementet, kalle inn til felles kommunestyremøte. Det fremgår av [inndelingslova § 25](#) hvilke punkter som **skal** drøftes på fellesmøtet:

- a) forslag til navn på den nye kommunen eller det nye fylket
- b) antall medlemmer i det nye kommunestyret eller fylkestinget
- c) kriterier for sammensetning av og funksjoner til fellesnemnd etter [§ 26 i denne loven](#)
- d) valg av revisor for virksomheten i fellesnemnden
- e) oppretting av eventuelle andre fellesorgan for å sikre gjennomføringen av sammenslåingen.

2. Etter at punktene i § 25, og eventuelt andre spørsmål er diskutert i fellesmøte, skal de enkelte kommunestyrene stadfeste enigheten i nye kommunestyrevedtak.

Disse vedtakene vil være grunnlaget for en statlig beslutning om sammenslåing. [Eksempel på en kongelig resolusjon.](#)

Det trenger ikke forsinke prosessene at kommunestyrene må ha to vedtak samt felles kommunestyremøte. I forbindelse med sammenslåingen av Mosvik og Inderøy ble hele løpet gjennomført samme dag. Begge kommunestyrene fattet likelydende vedtak om sammenslåing 14. juni 2010. Fylkesmannen hadde, under forutsetning av positive vedtak, innkalt til felles kommunestyremøte samme dag. På møtet ble punktene i § 25 diskutert. Etter felles kommunestyremøte fattet begge kommunestyrene samme dag likelydende vedtak i henhold til punktene i § 25.

- [Lenke til vedtak fra Inderøy/Mosvik \(PDF\)](#)
- [Lenke til vedtak fra Harstad/Bjarkøy \(PDF\)](#)

DET KONGELIGE KOMMUNAL- OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Ordførerne i alle landets kommuner

Deres ref

Vår ref

Dato

-

.08.2014

Invitasjon til å delta i reformprosessen

Regjeringen presenterte kommunereformen 14. mai 2014 i kommuneproposisjonen 2015. Der ble viktige utviklingstrekk, mål for reformen, en plan for gjennomføringen av reformprosessen og virkemidler i reformen beskrevet.

Det er om lag 50 år siden Norge sist gjennomførte en kommunereform. Mye har endret seg siden midten av 1960-tallet. Norge er i endring. Det som endres, er befolkningsmønstre, kommunikasjonsmuligheter, næringsstruktur og velferdsbehov. Kommunene har også fått mange nye oppgaver. Nå er tiden inne til å se noen tiår framover. Kommunereformen skal sikre gode og likeverdige tjenester til våre innbyggere der de bor.

Kommunal- og forvaltningskomiteen la 12. juni frem sin innstilling (Innst. 300 S (2013–2014)) om kommuneproposisjonen 2015. Saken ble behandlet i Stortinget 18. juni. Stortingets behandling viser at det er flertall på Stortinget for en reform. Det er også bred politisk tilslutning til at det er behov for endringer i kommunestrukturen, målene for reformen, og at prosessene skal starte opp til høsten. Det er videre enighet om de økonomiske virkemidlene, herunder at reformstøtte også skal gis til kommuner som blir under 10 000 innbyggere. Jeg vil komme tilbake til innretningen på reformstøtten i forbindelse med statsbudsjettet for 2015.

Målene for reformen er gode og likeverdig tjenester til innbyggerne, en helhetlig og samordnet samfunnsutvikling, kommuner som er bærekraftige og økonomisk robuste, og et styrket lokaldemokrati.

På bakgrunn av Stortingets behandling og klarsignal til reformen ønsker jeg å invitere alle landets kommuner til å delta i prosesser med sikte på å vurdere og å avklare om det er aktuelt å slå seg sammen med nabokommuner.

Verktøy til kommunene

Et flertall i kommunal- og forvaltningskomiteen understreket ”at det er eit utredningsansvar for alle kommuner”. Jeg forstår dette slik at alle kommuner skal gå gjennom prosessen med å diskutere og vurdere sammenslåing og at prosessen avsluttes med et kommunestyrevedtak senest innen våren 2016.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet utvikler nå verktøy som vil være et alternativ til de lokale utredningene som vanligvis gjennomføres når kommuner ønsker å vurdere sammenslåing. De nye redskapene vil gi kommunene et sterkere eierskap til både prosessen og de vurderingene som skal gjøres.

Det skal lages en nettløsning der kommunene vil få oversikt over befolkningsutvikling, arbeidskraftbehov innen ulike sektorer, nøkkeltall for økonomi og tjenesteproduksjon, pendlingsdata for egen kommune og for regionen den tilhører. Slik vil kommunene få en oversikt over viktige forhold for seg og aktuelle sammenslåingskandidater, i tråd med det tradisjonelle utredninger har fremskaffet. Disse dataene bør suppleres med informasjon dere innhenter om egen virksomhet, som for eksempel hvilke interkommunale samarbeider dere inngår i, oversikter over fagmiljøer (kapasitet og kompetanse) mv. for å få et helhetlig bilde av utfordringer og muligheter for kommunen og regionen.

Departementet vil også lage en veileder om hvordan dere kan starte opp prosessene med å vurdere utfordringer og muligheter. Veilederen vil inneholde råd og tips for hvordan en kan tilrettelegge for en god prosess, bl.a. involvering av innbyggere, næringsliv og frivillige lag og organisasjoner. Vi tar sikte på at både nettløsningen og veilederen vil være tilgjengelig på www.kommunereform.no i slutten av september.

Kommunene vil få dekket kr 100 000 til utgifter knyttet til informasjon og folkehøring, jf. inndelingslova § 10. Loven setter ikke krav til hvordan innbyggerne skal høres, så hvert kommunestyre må selv ta stilling til hvordan dette skal skje. Departementet vil utarbeide et opplegg for en innbyggerundersøkelse som kommunene vil få tilbud om å bruke i høringen av innbyggerne. I tillegg til å stille spørsmål om sammenslåingsalternativer, kan det også stilles spørsmål om hvilke forventninger innbyggerne har til det framtidige tjenestetilbudet og hvordan de vurderer potensialet for utvikling og vekst. Alle kommuner som går gjennom reformprosessen og som gjør kommunestyrevedtak innen sommeren 2016 vil få utbetalt kr 100 000.

Fylkesmannen har fått ansvar for å igangsette og lage rammer rundt de lokale prosessene. Mange er i gang med oppstartsmøter med kommunene. Fylkesmannen vil sammen med KS tilrettelegge for at det blir gode og lokalt forankrede prosesser. I hvert fylkesmannsembete vil det være prosessveiledere som kan bistå kommunene, lage møteplasser, og som kan melde tilbake til departementet om det er spesielle forhold vi bør være oppmerksomme på.

To løp i prosessen

Jeg har lagt vekt på at det skal være to løp i reformprosessen, blant annet for å sikre at de som er tidlig ute, ikke skal behøve unødige opphold i prosessene. For kommuner som gjør

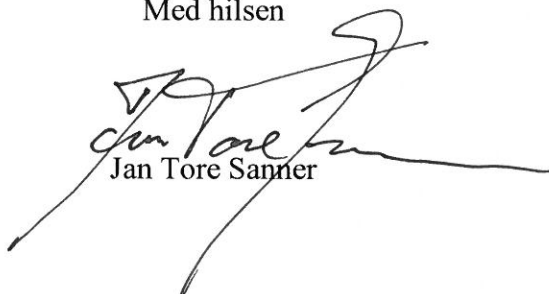
kommunestyrevedtak i løpet av høsten 2015, vil departementet legge til rette for at sammenslåing skal kunne vedtas ved kongelig resolusjon i løpet av våren 2016. Betingelsene for dette er at kommunestyrevedtakene er likelydende, den foreslåtte sammenslåingen er i tråd med målene i reformen, og at sammenslåingen ikke medfører at flere enn én kommune må skifte fylkestilhørighet. Disse sammenslåingene vil kunne tre i kraft fra 1. januar 2018.

Det andre løpet, som vil gjelde de fleste kommunene, krever vedtak senest innen sommeren 2016. Jeg vil her vise til at flertallet i kommunal- og forvaltningskomiteen understreker at ”det er viktig at alle kommunar gjennomfører lokale prosessar knytt til kommunereforma og melder tilbake innan fristen”. Jeg vil våren 2015 legge fram et forslag for Stortinget om nye oppgaver til større og mer robuste kommuner. Hvilke nye oppgaver kommunene får, vil med andre ord være kjent innen kommunestyrene skal fatte vedtak om veien videre. Regjeringen planlegger å fremme en samlet proposisjon til Stortinget om ny kommunestruktur våren 2017. Sammenslåingene som blir vedtatt av Stortinget, vil som hovedregel tre i kraft 1.1.2020, i etterkant av kommunevalget høsten 2019.

Arbeidet vi nå starter, skal legge grunnlaget for en robust kommunestruktur som skal stå seg i lang tid fremover. Jeg har tillit til at dere nå viser lokalt lederskap og finner de beste løsningene for innbyggerne. Erfaringer tilsier at de beste løsningene oppnås gjennom gode lokale prosesser. Mange kommuner er allerede godt i gang med diskusjonene, noe som er oppløftende og inspirerende for oss andre. Det er viktig nå at alle kommuner setter i gang med prosesser i tråd med det et bredt stortingsflertall tydelig har uttrykt forventninger om.

Jeg ønsker dere lykke til!

Med hilsen

Jan Tore Sanner

Kopi:
Fylkesmannen
KS